

ขมเป็นยา

ถาม - ตอบ ปัญหาธรรม

วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ขมเป็นยา

ถาม - ตอบ ปัญหาธรรม

ขมเป็นยา

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ขมเป็นยา

โดย พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ISBN 978-616-7870-69-4

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓
จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
เลขที่ ๕ หมู่ ๓ บ้านหนองแหน ต.หนองกวาง
อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ๗๐๑๒๐

จัดพิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์(บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กทม.
โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒

คำนำ

การตอบปัญหาธรรม เป็นอริยประเพณีสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เมื่อมีผู้ถามย่อมหมายถึงยังมีผู้สนใจใฝ่ในธรรม หากผู้ตอบรู้จริงจะเป็นประโยชน์มหาศาล ดังที่ท่าน**พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต** เมตตาตอบให้หลักเกณฑ์แนวทาง กำลังใจ และคติเตือนใจไว้มากมาย ย่อมเป็นการจรรโลงสืบทอดรักษาพระพุทธศาสนาทางภาคปฏิบัติ

การปฏิบัติธรรม นอกจากมีจิตใจเข้มแข็งแล้ว ต้องมีสติปัญญา มีการฝึกหัด และมีประสบการณ์ แม้มีอำนาจวาสนา ก็ให้ทำจริงจัง ไม่เหลวไหล ทำให้รู้จริงขึ้นมา เหมือนที่ท่านทำอย่างอุกฤษฏ์เดนตายมา ท่านทำมาอย่างไรก็สอนอย่างนั้น การปฏิบัติเบื้องต้นสำคัญมาก ต้องทำความสงบใจหรือทำสมาธิก่อน เมื่อมีสมาธิแล้วอุปมามีน้ำในแก้ว นำมาใช้ประโยชน์ได้ ก็ออกใช้พิจารณาด้านปัญญา เพื่อต่อสู้ฆ่ากิเลส

หนังสือขมเป็นยา **ท่านพระอาจารย์สงบ**เมตตาตอบแจกแจงการพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ทางภาคปฏิบัติ พร้อมแนะนำอุบายวิธีต่อสู้เวทนาไว้อย่างละเอียดชัดเจนมาก หากผู้ใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม เมื่อเกิดมรรคสามัคคี เกิดธรรมจักร เป็นสมุจเฉทปหานสังหารกิเลสสิ้น ก็จะเข้าถึงสัจธรรม และเป็นการยืนยันพระพุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน **“ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”** ในใจดวงนั้น

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
มิถุนายน ๒๕๖๓

สารบัญ

จิตอย่างนี้กว่าเราจะพัฒนาได้มาขนาดนี้
แล้วพอมาปฏิบัติจะมาเหลวไหล มันเสียดาย
มันเสียดายเวลา เสียดายศรัทธา
เสียดายความเชื่อมั่นของเรา
เสียดายหัวใจของเราที่อุตส่าห์ขวนขวาย
ฉะนั้น ต้องทำจริงทำจัง
อย่าทำเล่น อย่าทำเหลวไหล

๑

ไม่เหลวไหล

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง "พระธรรม"

กราบนมัสการท่านอาจารย์ครับ ผมขออนุญาตกราบเรียนถาม

๑. พระธรรมที่ท่านแสดงขึ้นมาในใจ เช่น (ไม่ว่าสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ก็ต้องตายทั้งนั้น แต่ตัวเราเองก็ต้องตาย) และ (เราปรารถนาทักขิ...อะไรประมาณนี้ครับ จำไม่ได้หมด มันเกิดคนละครั้งนะครับ)

คำถามมีดังนี้

๑/๑. เราควรพิจารณาในขณะนั้น

๑/๒. หรือควรดูควรรู้ในพระธรรมที่ท่านแสดงนั้นเฉยๆ

๑/๓. หรือนำพระธรรมนั้นมาคิดพิจารณาในภายหลังเรื่อยๆ ไปตามที่ระลึกได้ เพื่อสอนใจตัวเองไปเรื่อยๆ ครับ

๒. ท่านที่จิตกำลังดำเนินสู่พระสกิทาคามีนั้น

๒/๑. จิตของท่านควรจะเน้นพิจารณาในธรรมข้อใดหรือไม่อย่างไรครับ

๒/๒. หรือพิจารณาตามสภาวธรรมในกาย เวทนา จิต ธรรม ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลมที่เกิดขึ้นขณะนั้นตามเดิมครับ

๒/๓. ขอความเมตตาท่านอาจารย์แสดงอุบายธรรมที่เห็นสมควรแก่จิตของท่านที่กำลังดำเนินสู่พระสกิทาคามีด้วยครับ ผมขอความเมตตาจากท่านอาจารย์ด้วย

ตอบ : พระสกิทาคามีมันอยู่ที่ไหนล่ะ พระสกิทาคามี ดูสิ มันต้องเป็นพระโสดาบันมาก่อน แล้วบอกว่าให้ชี้ทางไปพระสกิทาคามี

อ้าว! ก็เราไม่รู้ เราไม่รู้แล้วจะชี้ได้อย่างไร ก็กูก็ไม่รู้ว่าพระสกิทาคามีไปอย่างไร แล้วกูจะชี้อย่างไรล่ะ กูจะไปชี้อย่างไร เออ! นี่มันว่า ถ้ามันพูด ชี้ทางไปพระสกิทาคามี ไอ้นั่นก็ชี้ไปเลยนะ พระสกิทาคามีก็นู่นน่ะ ลงบันไดไปนั่นน่ะ ลงบันไดแล้วจะเจอถ้ำ พอถ้ำแล้วมันจะไปเจอลิฟต์ ขึ้นลิฟต์มันก็จะไปพระสกิทาคามี พระสกิทาคามีที่ไหน มันอย่างว่าแหละ มันพร่ำเพ้อกันไปเองไง ความพร่ำเพ้อไป เห็นไหม มันถามก็ถามไปอย่างนั้นน่ะ ถามไปอย่างนั้น ถามไปเพื่อสวมรอยกันว่าเป็นสกิทาคามี เป็นนู่นเป็นนี่ รับรองกันไปบ้าบอคอแตก มันไม่ใช่อย่างนั้นหรอก มันเหลวไหลไง มันเหลวไหล มันไม่ใช่เรื่อง ถ้ามันไม่ใช่เรื่อง

เพราะว่ามันเป็นความเห็นของคนคนหนึ่ง ถ้าความเห็นของคนคนหนึ่ง มันจะเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริงล่ะ ถ้าเขาเป็นความจริงของเขา เขามั่นคงของเขา เขาไม่ต้องถามใครหรอก ถ้าถามก็สงสัยแล้ว

แล้วจะให้ชี้ทางด้วย ชี้ทาง ชี้ทางก็ขึ้นลิฟต์ อ้าว! ก็ไม่มีใครรู้ แล้วใครรู้ล่ะ อ้าว! ใครรู้ ใครรู้ว่าจะไปสกิทาคามีไปอย่างไร แล้วทางมันไปทางไหน

แต่ถ้าคนเขารู้ คนเขารู้นะ เขารู้ในใจของเขา เห็นไหม เวลาทวนกระแส เวลาธรรมทวนกระแสกลับเข้าไปในใจ ถ้าใจมันเป็นจริง มันเป็นจริงแบบนั้น ถ้าเป็นจริงแบบนั้นนะ คำพูดมันฟ้องหมด กิริยาของคน สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล สกุลของพระอริยบุคคล สกุลของพระโสดาบัน สกุลของพระสกิทาคามี สกุลของพระอนาคามี สกุลของพระอรหันต์ ความละเอียดรอบคอบมันแตกต่างกันมหาศาลเลย

แล้วถ้าละเอียดรอบคอบแตกต่างกันมหาศาล มันจะมาเหลวไหล เห็นไหม ชี้ทางไปสกิทาคามี แล้วไปทางไหนล่ะ จะขึ้นโบอิงหรือแอร์บัสล่ะ หรือจะไปกระสวยอวกาศ จะไปลำไหนดี จะไปลำไหนล่ะ มันพร่ำเพ้อกันไปไง มันเป็นเรื่องเหลวไหล ถ้าเหลวไหล ทีนี้คำถาม คำถามเขาถามว่า เวลาธรรมมันเกิด

ถ้าธรรมมันเกิดก็ธรรมมันเกิด ธรรมมันเกิดแล้วทำไมล่ะ ธรรมมันเกิดก็ความคิดเกิด นี่ไง เวลาว่าพระธรรมเกิด หลวงตาบอกว่ากิเลสเกิด

ในอรรถกถาเขาเรียกว่าธรรมเกิด ธรรมเกิดคือว่าเราจะมีความรู้ความเห็นอะไรขึ้นมา นี่ธรรมเกิด ธรรมเกิด แต่ถ้าคนบ้าธรรมเกิดไหม เกิดขึ้นมาแล้วมันจะฆ่าตัวตาย ไอ้พวกที่มันมีความเครียดเวลามันวิตกกังวล มันคิดจะทำลายตัวมันเอง อย่างนั้นธรรมเกิดหรือเปล่าอ้าว! มันก็ความคิดเหมือนกัน ธรรมมันเกิดหรือเปล่า

ธรรมเกิดมันต้องมีสติ มีสมาธิแล้วมันเกิดขึ้นมา พอเกิดขึ้นมาแล้วนี่หลวงตาบอกกิเลสมันเกิด กิเลสมันเกิดเพราะอะไร เพราะคนเราเวลามันมีความอัดอั้นตันใจ แล้วพอมันมีสติปัญญา มันแยกแยะมันเข้าใจอะไรได้ มันจะปลอดโปร่งมาก พอปลอดโปร่งมาก มันอยากได้อย่างนั้นอีก นี่ไง หลวงตาบอกกิเลสเกิด เกิดอย่างนี้

เวลากิเลสมันเกิดคือมันอยากได้อีกไง พอมันผ่านขึ้นมาแล้วมันอยากได้อีก อยากมีประสบการณ์อย่างนี้อีก อยากให้อารมณ์อย่างนี้เกิดขึ้นมาอีก นั่นแหละกิเลสเกิด เพราะความอยากนี่กิเลสมันเกิด

แต่ถ้าธรรมมันเกิดนะ มันเกิดมาจากสติ เกิดจากสมาธิเกิดจากปัญญา เกิดจากเราภาวนา พอภาวนาแล้วจิตมันสงบ

จิต เห็นไหม ว่าจิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก เวลามันร้ายมันร้ายนัก มันทำลายตัวเอง ดูสิ คนที่เจ็บช้ำน้ำใจจนทำลายตัวเองนี่มันทำลายตัวเอง ทำลายตัวเองแล้วยังพาไปทำลายคนอื่น ทำลายไปหมดเลย นี่เวลามันร้าย เวลามันดี เวลามันดีมันก็ดีจน อู้ฮู! คนดีก็ดีจนไม่คิดว่ามันจะมีคนดีได้ขนาดนี้ ก็จิตดวงเดียวนั่นแหละ

เวลามันร้าย มันร้ายนัก เวลามันดี มันดีนัก มันเป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก

ทีนี้เวลาเรามาภาวนา เรามีสติเรามีปัญญา เรารักษาดูใจของเรา เวลาสิ่งที่มันผุดขึ้น ธรรมมันเกิด ธรรมมันเกิดมันก็คือสัจธรรมมันเกิด มันไม่ใช่อริยสัจ

มันไม่ใช่ธรรมมันเกิดแล้วเป็นพระโสดาบัน อย่างนั้นกูก็นึกเอาอ้าว! นึกเลย เกิดแล้ว โสดาบัน นึกอีกทีเป็นสกิทาคามี นึกอีกทีเป็นพระอนาคามี แล้วกูนึกอีกทีเป็นพระอรหันต์เลย เพราะกูนึกให้เป็นอะไรก็ได้ ธรรมมันเกิดหรือ กิเลสมันเกิดไง

แต่ถ้าธรรมมันเกิดนะ ธรรมมันเกิดเหมือนมือเราสกปรก มือเรามันสกปรก เราได้ล้างมือเราสะอาด นี่ธรรมเกิด เพราะมือสกปรกมันกลิ่นเหม็น เวลามันล้างมือแล้วมันสะอาด กลิ่นมันสะอาด กลิ่นมันปลอดโปร่ง นี่ธรรมเกิด ธรรมเกิดคือมันชำระล้างความสกปรกของใจ ใจที่มันหมักหมมที่มันสกปรกมันได้ชำระล้างไป นี่ธรรมเกิด ธรรมเกิดไม่ใช่อริยสัจ เพราะอารมณ์มันเปลี่ยนแปลงได้ เดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย มันเปลี่ยนแปลงได้

แต่ถ้าจะเป็นอริยสัจ จิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริงมันสะเทือนหัวใจ มันสะเทือนกิเลส ถ้าสะเทือนกิเลสแล้ว กิเลสมันจะปกป้อง มันจะเข้าไปพิจารณาอีกไม่ได้ มันจะล้มลุกคลุกคลาน จิตมันจะเสื่อม มันจะมีการกีดขวาง กิเลสมันจะเอาขวากเอาหนามมาขวางหน้าไว้

เยอะแยะเลย ปฏิบัติไปล้มลุกคลุกคลานเข้าไปหามัน เพราะกิเลสมันจะป้องกันตัวมัน

ถ้าคนภาวนามันจะรู้ว่า กว่าจะเจอหน้ามัน กว่าจะเจอกิเลสได้ แล้วพอเจอกิเลสได้ กว่าจะพิจารณาต่อสู้กับมัน นั่นก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง เพราะว่านั่นมันวิปัสสนา

เวลาเราจะเข้าไปเจอมันต้องทำสมถะก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจไม่มีสมถะ ไม่ต้องมาพูดถึงเรื่องวิปัสสนา ไม่มี ไอ้ที่ว่าคิดๆ กัน ความคิดมันเป็นโลกียปัญญา มันคิดโดยสามัญสำนึก มันคิดโดยกิเลส มันไม่มีธรรมหรอก ไม่มีธรรม ถ้าไม่มีธรรม

ดูสิ คนมีการศึกษา ๙ ประโยค ๑๐ ประโยค เขาคิดได้ใช่ไหม เขาคิดได้หรือเปล่า เขาเรียนจนเขาแปลพระไตรปิฎก เขาเรียบเรียงได้ทุกอย่าง แล้วเขาเป็นพระอรหันต์หรือเปล่า ไม่เห็นเป็นอะไร สึกไปเยอะแยะ สึกไปเอาดาวกัน อนุศาสตราจารย์ จบ ๙ ประโยค เอาดาวดวงหนึ่ง แล้วจบ ๙ ประโยคถ้ามันปฏิบัติมันก็เอาให้จริงสิ เอาให้รู้สิ เอาให้มันจริงขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันมีความคิดขึ้นมา ผุดขึ้นมา ธรรมเกิด แล้วเป็นอะไรล่ะ เป็นอะไร ก็เป็นปุถุชนอยู่นี่ไง เป็นคนหนา

นี่ถ้าไม่พูดต่อหน้าไมค์ เอามากกว่านี้ นี่มันหน้าไมค์ไง

มันเหลวไหล ถ้ามันเหลวไหล แล้วเราไม่เหลวไหล เราจะเอาจริง เวลาสิ่งที่มันเกิดขึ้น อย่างเช่นที่ว่า "๑. พระธรรมที่แสดงขึ้นมาในใจ เช่น (ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา)"

นี่มันก็ธรรมเกิด เกิดแล้วทำไมล่ะ เกิดแล้วอะไรต่อ ธรรมเกิดมันก็เหมือนฝนตก ดูสิ เวลาเมฆฝนมา มันมีน้ำหนักขึ้นมา มันรวมตัวขึ้นมาแล้ว มันรวมตัวแล้วเกิดเป็นหยดน้ำ ก็ตกมาเป็นฝน

นี่ก็เหมือนกัน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา มันเป็นความจริงหรือเปล่าล่ะ มันก็เป็นความจริง

เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัว เป็นตน เป็นเรา เป็นเขา เพราะทิฏฐิมานะมันยึด แต่ถ้ามันไม่มีสิ่งใดไปยึด สัตว์มันก็เกิด มันก็ตาย มันก็ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เพราะมันเป็นสัจธรรม มันเวียนว่ายตายเกิด แล้วทำอย่างไรต่อ มันเป็นมรรคอะไรขึ้นมาล่ะ

ไอ้ที่ว่า ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัวบุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไอ้นั่นต้องจิตมันสงบ จิตสงบแล้วมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความจริง แล้วพิจารณาไปแล้ว ใจของเราอัตตานุทิฏฐิที่เข้าไปยึดไปมั่น เห็นไหม มันไปยึดไปมั่นของมันเอง

ถ้าไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วใครไปยึดมันล่ะ ไอ้โง่ตัวไหนไปยึดมัน ถ้าไอ้โง่ตัวไหนมันฉลาดขึ้นมา

ไอ้โง่ตัวไหนมันก็ปล่อยเข้ามา มันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เพราะใจดวงนั้นไม่มีทิฏฐิมานะที่จะไปยึด

ไอ้นี่เราไปฟังเขาว่า เห็นไหม ธรรมมันเกิด เสียงมันมา เสียง เสียง เสียงมันมา ความรู้มันมา มันเป็นมรรคหรือ มันเป็นกิริยาของใจหรือ มันเป็นธรรมอะไรมา มันก็เหมือนลมพัดใบไม้ไหว ลมพัดมาก็เย็นๆ แล้วลมพัดก็ผ่านไปแล้ว นี่ธรรมเกิด

ธรรมเกิดไม่ใช่อริยสัจ จำไว้ ธรรมเป็นธรรม อริยสัจเป็นอริยสัจ สัจจะเป็นสัจจะ กุปปธรรม อกุปปธรรม มันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น คำถาม "๑. เราควรพิจารณาขณะนั้นไหม"

แล้วขณะนั้นพิจารณาได้ไหม เวลามันเกิด พิจารณาทันไหม มันเกิดมันก็เกิดไปแล้ว มันเกิดเพราะจะว่าขาดสติก็ได้ มันเกิดเพราะมันมาเอง แล้วเราไม่รู้เรื่อง เราทำไม่ได้ นี่ธรรมเกิด

"เราควรจะพิจารณาขณะนั้นไหม"

มันจบไปแล้วเพิ่งมาคิดได้ มันเป็นอดีตอนาคตไป ๕๐๐ ชาติแล้ว มันเกิดแล้วมันก็ไปแล้ว แล้วจะไปพิจารณามันตอนไหน

"เราควรจะพิจารณาขณะนั้นไหม"

มันพิจารณาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นความรู้สึกมันเกิด มันเกิดสภาวธรรมหนหนึ่งมันก็ไปแล้ว

“๒. เราควรดูควรรู้ในพระธรรมที่มาแสดงนั้นเฉยๆ”

นี่มันผ่านไปแล้ว ถ้าธรรมเกิดมันผ่านไปแล้ว ไม่ทันหรอก มันไม่ทัน

“เราควรดูควรรู้”

ควรดูควรรู้ มันเกิดมันก็เกิด ความเกิดอย่างนี้มันเกิดมาเตือนเราไง พอมาเตือนเรา ความเกิดนี่ธรรมมันเกิด ดูสิ เวลาหลวงตาหลวงตาท่านจริงของท่าน ท่านบอกว่า มันประหลาดมหัศจรรย์นัก มันสว่างไสวไปหมด ธรรมะมาเตือน เห็นไหม นี่ธรรมเกิด ธรรมมันเกิดนะ แสงสว่างนี้เกิดจากจุดจากต่อม เกิดจากผู้รู้

แสงสว่างนี้ แสงสว่างนี่ธรรมเกิด แสงสว่างมันเกิดจากใคร ใครไปรู้มัน พระอาทิตย์มันส่องอยู่นี่ คนตายไปแล้วไม่รู้ไม่เห็นนะ ไอ้คนเป็นๆ นั่งอยู่นี่ไม่เห็น คนตาบอดยังไม่เห็นเลย

ฉะนั้น ธรรมมาเตือน พอเตือนแล้วท่านได้สติไง ท่านมาเตือน ธรรมมาเตือน ท่านบอกนี่ขนาดธรรมมาเตือนนะ สัจธรรมเตือน คือสัจธรรม คือธรรมะเตือน มาเตือนหลวงตาเลย เพราะว่า โอ้โฮ! จิตนี้มันสว่างไสว จิตนี้มันผ่องใส มันมหัศจรรย์ไปหมด ธรรมมาเตือน

ขนาดธรรมมาเตือนแล้วท่านยังหาไม่เจออีก ๘ เดือน ยังวนอยู่นั่นน่ะ นี่ไง ๘ เดือนน่ะ กว่าจะว่า อ๋อ! มันอยู่นี่ มันอยู่นี่ มันย้อนกลับมาที่นี่ นี่ธรรมมาเตือน

ธรรมมันเกิดมันเป็นคำบอกเล่า คำเตือนเท่านั้นเอง มันไม่ใช่อริยสัจ

ฉะนั้นว่า ควรดูควรรู้ในธรรมที่ท่านแสดงมาเฉยๆ หรือ

ควรดูควรรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นเอามาเตือนชีวิตเรา สิ่งที่เป็นอยู่นี่ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เหมือนกับ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วใครรู้ล่ะ ธรรมะเป็นธรรมชาติก็เวียนว่ายตายเกิดกันอยู่นี่ไง

ธรรมะเป็นธรรมชาติต่อเมื่อจิตที่เป็นธรรม ท่านบอก อ๋อ! สิ่งนี้มันไม่มีตัวไม่มีตน มันวนไปธรรมชาติของมัน มันถอนไอ้ตัวกีดขวางเขานั่นมันก็จบ

แต่ไอ้นี่มันมีตัวกีดขวางมันอยู่ มันไปไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน เราควรรู้ๆ

เอามาเตือนเรา สิ่งที่เกิดขึ้นเอามาเตือนเรา ธรรมนี้มาเตือนเรา นี่พูดถึงข้อ ๑/๒.

“๑/๓. หรือนำธรรมนั้นมาคิดพิจารณาในภายหลัง หรือนำธรรมนั้นมาพิจารณาในภายหลังเรื่อยๆ ไปตามที่ระลึกได้ เพื่อสอนใจตัวเองให้ขึ้นไปเรื่อยๆ”

นี่มันก็เตือน เตือนอย่างนี้ ถ้าธรรมมันเกิด มันเตือนอย่างนี้ มันไม่ใช่อริยสัจ แล้วยังไม่มีมรรคมีผลใดๆ ทั้งสิ้น มันเพียงแต่

เตือนสติเฉยๆ ถ้าธรรมเกิดๆ คนเราถ้ามีอะไรมันฝังใจ สิ่งนี้มันจะเกิดขึ้น นี่พูดถึงว่าพระธรรมมาเตือน

"๒. จิตของท่านควรจะพิจารณาในธรรมข้อใด ท่านที่จิตกำลังดำเนินสู่สกิทาคามิมรรค"

อันนั้นที่เราบอกว่ามันกวนน่ะ คนเรานี่นะ มีมรรคมีผล เขาไม่เอามาโพนทะนากันหรอก คนที่โพนทะนาคนนั้นคือหมาขี้เรื้อน หมาขี้เรื้อนมันคันแล้วมันก็เกาของมันไปเรื่อย คนมีมรรคมีผลเขาไม่เอาอย่างนี้มาโฆษณากัน แต่ถ้าจิตของเรา ถ้ามันผ่าน

เขาว่า "ท่านที่จิตดำเนินขึ้นสู่สกิทาคามิมรรคนั้น จิตของท่านควรดำเนินการอย่างใด"

ถ้ามันผ่านมาแล้ว ถ้ามันเป็นโสดาบันมาจริง ถ้าจริงนะ แต่นี่เราไม่เชื่อ ถึงพูดอย่างนี้ไง ถ้ามันเป็นความจริง ถ้าจริง ความจริงอันนั้นมันฝังใจแล้ว ถ้ามันเดินต่อเนื่องไปมันเดินได้แล้ว เพราะอะไร เพราะคนภาวนาเป็นหรือภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่เป็นนี่จับต้นชนปลายไม่ได้

ถ้าคนจะเป็นโสดาบันนี่นะ มันจะต้องจิต เห็นไหม ปุถุชนคนหนา ถ้ามันมีสติปัญญามันจะรู้เท่า รู้เท่ารูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้ารูป รส กลิ่น เสียงไม่มีอิทธิพลเหนือจิตดวงนั้น

ถ้ารูป รส กลิ่น เสียงไม่มีอิทธิพลเหนือจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นเป็นกัลยาณปุถุชน จิตดวงนั้นจะสามารถจะทำสมาธิได้ง่าย คำว่า

“ทำสมาธิได้ง่าย” คือมันชำนาญในวสี การชำนาญในการเข้าสมาธิ ถ้าการเข้าสมาธิปั๊บ จิตมันก็มีกำลัง ถ้าจิตมีกำลัง มันจะย้อนกลับไปหากิเลส หากาย หาเวทนา หาจิต หาธรรม มันก็ทำได้

แต่ถ้าจิตมันไม่มีกำลัง มันจะไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ที่เขาบอกว่าเขาปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔...ขี้โม้ทั้งนั้นน่ะ

ถ้าคนจะปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ต้องหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น คำว่า “หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น” นั่นแหละปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ โดยความชัดเจน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น นี่คือการปฏิบัติในแนวสติปัฏฐาน ๔ เพราะจิตสงบแล้วมีกำลัง แล้วไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันถึงเป็นสติปัฏฐาน ๔ ด้วยการวิปัสสนา

ไอ้ที่ว่า “แนวทางสติปัฏฐาน ๔”...นึกเอาทั้งนั้นน่ะ ชีวิตจริงของเรา เราทำมาหากินกันนะ หนังละครมันก็เอาชีวิตของคนไปทำหนังทำละครกัน เอาชีวิตจริงไปเขียนทำหนังทำละคร แล้วก็ไปดูหนังดูละครกัน แล้วก็ซาบซึ้งกัน แต่ชีวิตจริงเป็นของใครไม่รู้ ไม่รู้ ชีวิตจริงคือการปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ไง ไอ้หนังละครนั้นน่ะเขาเอาชีวิตจริงไปเขียนบท แล้วไปสร้างเป็นเรื่องออกมาเป็นละคร แล้วเราก็ไปอ่านกัน

ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นชีวิตจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปฏิบัติจริงรู้จริง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้เห็นไหม เป็นวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก สิ่งนั้นเป็นหนังละคร เป็นกิริยา เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าเอาชีวิตจริงของพระพุทธเจ้าแล้วเขียนออกมา เอาชีวิตจริงของพระพุทธเจ้าแล้วทำเป็นแบบอย่างออกมา ถ้าเราไปศึกษาแล้วเราต้องทำให้มันเป็นชีวิตจริงของเราขึ้นมามันถึงจะเป็นภาคปฏิบัติ

ไอ้นี่ไปศึกษามาแล้ว แล้วก็คาดหมายไง "แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน"

ชีวิตประจำวันมาย่างกันอยู่อย่างนั้นหรือ ชีวิตประจำวันเราก็ทำมาหากิน ถ้าเราจะปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติเอาความจริงของเรามันก็ต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนาเห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงอันนั้นมันถึงเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔

นี่ก็เหมือนกัน จิตของท่านที่ดำเนินสกิทาคามิมรรคมันเป็นของใครล่ะ จิตของท่านที่ดำเนินสกิทาคามี ๑/๑. ท่านควรพิจารณาในธรรมข้อใด

ถ้าคนภาวนาเป็นนะ คนภาวนาเป็นหมายความว่า ถ้าเรายังภาวนาไม่เป็น เราก็ทำความสงบของใจได้ยาก หรือทำความสงบของใจด้วยความวิริยะ ด้วยความอุตสาหะ ด้วยความบากบั่นของเราล้มลุกคลุกคลานไป ภาวนาเข้าไปจนมีความชำนาญขึ้นไป จิตมันเจริญขึ้นเรื่อยๆ ถ้าเรามีสติปัญญารู้เท่า รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันขาดเลย พอขาดแล้ว มันขาด

หมายถึงว่าสติปัญญามันรู้เท่า ฉะนั้น จิตตรงนี้มันจะไม่ลงไปคลุกกับรูป รส กลิ่น เสียง มันจะชำนาญในการทำสมาธิมาก สมาธิจะมั่นคงมาก ถ้าสมาธิมั่นคงมาก ถ้าคนที่ไม่มีอำนาจวาสนาบอกนี่คือนิพพาน ไร้สาระมาก

แต่ถ้าคนมีวาสนานะ สัมมาสมาธิปั๊บ มันจะรำพึงไปสู่กาย สู่เวทนา สู่จิต สู่ธรรมตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริง มันสะเทือนมาก คนที่เห็นจริง โอ้โฮ! มันสะเทือนกิเลสมาก แล้วกว่าจะบากบั่นพิจารณาจนถึงที่สุด เวลามันสมุจเฉทปหาน เห็นไหม สังโยชน์ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสมันขาดไป นั่นมันเป็นความจริง

ถ้ามันภาวนาเป็นอย่างนั้นแล้ว สกิทาคามีทำอย่างไร

เออ! แล้วทำอย่างไรล่ะ เออ! สงสัยขึ้นจรวด เราจะไปยานอวกาศเพื่อมันจะได้ใช้ได้หลายรอบ ไปกระสวยอวกาศ ขึ้นไปแล้วเดี๋ยวก็กลับมา กลับมาแล้วเดี๋ยวจะขึ้นไปใหม่ ไปไหน จะไปสกิทาคามีจะไป มันจะขึ้นกระสวยอวกาศ

นั่นเป็นความเห็นนะ เป็นความเห็น เรามองเป็นเรื่องตลก เรื่องตลกมากนะ

“๒/๒. เมื่อพิจารณาตามสภาวธรรม พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เป็นดิน น้ำ ลม ไฟ”

อันนี้ถ้าคนมันจับต้นชนปลายได้ ถ้าพิจารณาเป็นมันพิจารณาไปได้ มันจับได้ จับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรม ถ้ามันจับได้

ถ้าจับได้ เพราะสิ่งนี้ ดูพระอรหันต์สิ เวลาพระอรหันต์ **ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา** ขันธ์นี้เป็นภาระอย่างยิ่ง แต่ปุถุชนนี่ขันธมาร เพราะเรามีมาร มีกิเลส ขันธ์เลยเป็นมารไปหมดเลย ทั้งๆ ที่เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมามันเป็นภาระ ขันธ์สะอาดบริสุทธิ์

เขาบอกขันธ์สะอาดบริสุทธิ์มีด้วยหรือ

เออ! มันไม่มีหรอก เพราะจิตใจมันสะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นเพราะจิตทำลายตัวจิต ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ทั้งหมดแล้วมันเป็นธรรมธาตุ ขันธ์ที่อาศัยกันอยู่นั้นมันก็เลยเป็นขันธ์ที่ไม่มีมาร ขันธ์ที่ไม่มีมารยาสาไถย เขาเลยตีความเอาว่า ขันธ์ที่สะอาดบริสุทธิ์ ขันธ์ที่เบาบาง

นี่ก็เหมือนกัน กาย เวทนา จิต ธรรม มันจับอย่างไร มันพิจารณาอย่างไร มันจะรู้ของมันอยู่อย่างไร ถ้าพิจารณาดิน น้ำ ลม ไฟ ถ้ามันมีหลักมีเกณฑ์ มันเข้าใจได้เรื่องอย่างนี้ มันจะไม่มาคิดว่ามันจะมีทางอันอื่นที่จะต้องขึ้นกระสวยอวกาศ จะขึ้นลิฟต์ จะลงบันได จะเข้าอุโมงค์ จะลอดอุโมงค์ไปโผล่อีกทวีปหนึ่ง อันนั้นเป็นทางอะไร

ทางเราไม่มี เราไม่รู้ สกิทาคามีทำอย่างไรไม่รู้หรอก ทำไม่เป็น ไม่รู้ว่ามันไปทางไหน แต่ถ้าคนเป็นน่ะมันรู้

ฉะนั้น สิ่งที่พูดมามันเหลวไหล มันพร่ำเพ้อ

“๒/๓. ขอความเมตตาจากครูบาอาจารย์ด้วย”

ความเมตตามันส่วนความเมตตา

"ขอความเมตตาจากท่านอาจารย์แสดงอุบายธรรมที่สมควรแก่ผู้ที่จะดำเนินสกิทาคามีด้วยครับ"

อ้าว! ก็เราไม่รู้ เราจะบอกอย่างไรล่ะ อ้าว! จะไปสกิทาคามีกูไปไม่เป็น ก็กูไม่เป็น แล้วกูจะบอกมึงได้อย่างไรล่ะ มึงไปถามคนเป็นสิ เออ! เขาจะพาไปสกิทาคามีอย่างไร ไอ้เราไปไม่ถูก เพราะกูไปไม่เป็น เพราะกูไม่เห็นน่ะ ฉะนั้น เอ็งก็ไปกันเองแล้วกัน เออ! เอ็งจะไปสกิทาคามี เอ็งก็ไปกันเองเนาะ

ของเรา ของเรากำหนดพุทโธ เรากำลังหัดอยู่นี่ กำลังภาวนาพุทโธๆ ให้จิตสงบ ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตมันจริง มันมีสาระแก่นสาร แล้วเราถึงจะทำของเรา ถ้าทำของเราแล้วมันพิจารณาไป ตอนนี้ก็ยังขวนขวายอยู่นี่ อยากจะทำ อยากปฏิบัติอยู่นี่ ก็ยังทำไม่เป็น เลยบอกไม่ได้ว่าไปสกิทาคามีนี่ไปอย่างไร

ฉะนั้น "ขอความเมตตาจากท่านอาจารย์ด้วย ถ้าเห็นสมควรอย่างใด"

เขาว่าอย่างนั้น ถ้าเห็นสมควรอย่างใดค่อยว่ากันใหม่ อย่างนี้ถ้ามันพูดไปเลยมันตก ตกไปสุดส่วนทั้ง ๒ ข้าง เวลาภาวนาไม่เป็นก็ไม่เป็น พอเป็นก็ตกไปอีกข้างหนึ่งเลย แล้วมันจะไปอย่างไร มันไปไม่ได้หรอก

ถ้ามันเป็นจริงนะ เอ็งจับต้องอะไร จิตเอ็งสงบหรือเปล่า ถ้าจิตสงบแล้วเอ็งรู้อะไรเอ็งเห็นอะไร เอ็งถามข้ามาสิ เอ็งรู้เอ็งเห็นอะไร เอ็งทำอะไรเอ็งบอกข้ามา แล้วข้าจะบอกเองว่าไปอย่างไร เออ! อย่างนี้ยังพอไปได้เนาะ

ต่างคนต่างตาบอดแล้วคลำช้างกันไป กูก็จะลูบๆ คลำๆ ว่า เอ๊ะ! มันเป็นแท่งๆ อย่างนี้หรือเปล่าวะ หรือมันจะมีหาง มีขน เออ! ก็ว่ากันไป

รู้เห็นอะไรก็ว่ามาสิ ไอ้นี่บอกเลยชี้ทางไปสกิทาคามีหน่อย

โอ๋ย! ก็กูก็ไปไม่ถูก กูไม่รู้ไปทางไหน โอ๋ย! ให้กูชี้ก็ยุ่งน่ะสิ กูชี้ไม่ได้หรอก

แต่ถ้าเอ็งปฏิบัติ เพราะเราลูกศิษย์มีครู ครูบาอาจารย์ท่านสอนไว้ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ ไม่ให้ทิ้งหัวใจ แล้วพยายามพัฒนามัน ดูแลมันให้มันพัฒนาขึ้นมาได้ มันก็จะเป็นไปได้ หัดฝึกหัดฝนของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ตอบแค่นี้

ถาม : เรื่อง “ผลของการปฏิบัติของคนติด”

กราบนมัสการหลวงพ่อที่เคารพอย่างสูง กระผมได้ถามปัญหาหลวงพ่อไปครั้งก่อน และหลวงพ่อได้เมตตาตอบกลับมาแล้วในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๖ ชื่อกัณฑ์ “รู้ติด-รู้แจ้ง” จากนั้นมากระผมก็ไม่ได้ถามหลวงพ่ออีกเลยเป็นเวลาปีกว่าแล้ว

วันนี้ที่เขียนมาเพื่อกราบเรียนหลวงพ่อว่า กระผมยังปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนอยู่ครับ ไม่ได้ทิ้งไปไหนครับ เพียงแต่ที่กระผมไม่ได้ถามหลวงพ่อนั้นเพราะว่า เมื่อกระผมปฏิบัติติดขัดก็อาศัยฟังจากหลวงพ่อตอบคำถามคนอื่นๆ หรือค้นคว้าฟังจากเทศน์หลวงพ่อในเว็บไซต์ ความสงสัยนั้นก็หมดไป แล้วก็ปฏิบัติต่อเนื่องมา พอมีปัญหาเกิดขึ้นอีกก็ฟังหลวงพ่อตอบปัญหาทางเว็บไซต์ ความสงสัยก็หมดไปอีก เป็นแบบนี้เรื่อยๆ ครับ จึงมิได้รบกวนถามหลวงพ่อ วันนี้จึงขอโอกาสเล่าผลการปฏิบัติในปีที่ผ่านมาถวายหลวงพ่อ ส่วนหลวงพ่อจะเมตตาแนะนำประการใดก็สุดแต่จะเมตตาครับ

ปีที่ผ่านมากระผมปฏิบัติสภาพจิตที่มีทั้งเจริญดีและเสื่อมสลับกันหลายๆ ครั้ง การปฏิบัติใช้ปัญญาอบรมสมาธิเป็นหลัก ความคิด สัญญาอารมณ์ จะพิจารณาบ่อยมากจนความคิดนี้หยุดได้ สั่งหยุดได้ ปล่อยได้โดยไม่หิวโหยอยากคิดต่อเนื่องกันไป หรือเมื่อปล่อยจากความคิดหรืออารมณ์ที่พิจารณาอยู่ ก็จะกลับมาที่ตัวรู้ จิตจะสดชื่นสบาย

กระทั่งดักพิจารณาตอของความคิดที่กำลังจะออกจากจิต ซึ่งมันกำลังจะออกไปคิดหรือจะเป็นอารมณ์ก็โยนทิ้งตรงนั้นไปเลย ความคิดสั้นเข้าด้วยครับ กระผมทำได้เพราะเมื่อพิจารณาความคิดบ่อยๆ มันก็ปล่อยบ่อยๆ ดังนั้นเลยพิจารณาว่าอย่างไรเสีย จะพิจารณาเท่าไรก็ตาม ผลสุดท้ายมันก็ปล่อยอยู่ดี ฉะนั้น เราโยนมันทิ้งตั้งแต่

มันเริ่มจะคิดดีกว่า เพราะประหยัดเวลาดี ซึ่งบางทีกระผมก็หยุดมันได้ตั้งแต่มันเริ่มโผล่มาทีเดียว

ตอนนี้กระผมได้เฝ้ามองจิตมากขึ้น คอยจับตัวที่จะออกมาจากจิต แล้วโยนมันออกไป ไม่ปล่อยให้มันเป็นไฟลามทุ่ง แล้วก็ดูมันพิจารณามัน มันก็สงบเร็วดีครับ เร็วขึ้น แต่ก็ยังไม่มีความรู้สึกขาดครับ เพียงแต่ทิ้งอารมณ์หรือความคิดได้ง่าย สรุปก็ยังไม่ขาดครับ

สิ่งที่กระผมดีใจเป็นอย่างยิ่ง เร็วๆ นี้คือการพิจารณาเวทนาครับ หลายครั้งหลายหนก็ต้องทนความเจ็บปวดพ่ายแพ้ต่อมัน มีอยู่วันหนึ่ง เวทนาเกิดขึ้นก็พิจารณามัน เห็นว่า เวทนากายก็มี เวทนาจิตก็มี ชัดเจนมาก วันนี้มีเวทนากาย อีกวันมีเวทนาจิต แสดงว่าเวทนามันแสดงทั้งกายและจิต กระผมจึงพิจารณาต่อไปว่า เวทนากับความคิดก็เป็นสิ่งที่ออกมาจากจิตเหมือนกัน ทำไมเราจะทิ้งไม่ได้ กระผมก็กำหนดที่ตัวจิต ก็รู้สึกได้ว่า ไม่มีเวทนาแล้ว สลับส่งออกมาที่เวทนาก็รู้เวทนาได้ชัด แล้วสลับกลับมาที่ตัวจิตอีกก็ไม่มีเวทนา ก็เลย อ๋อ! สูตรแบบนี้เอง แบบนี้ผมเป็นนักหลบใช่ไหมครับ

แล้วยังมีอีกหลายอย่างครับ ไม่เล่าไปหมด เพราะจะเสียเวลาหลวงพ่อมาก กระผมมั่นใจว่าหลวงพ่อคงทราบตั้งแต่กระผมอ้าปากถวายแล้ว กระผมก็ขอสรุปให้สั้นสำหรับการปฏิบัติทั้งหมดดังนี้

๑. ควบคุมความคิดได้ โยนทิ้งได้ พิจารณาอารมณ์ที่เกิดขึ้นให้สงบได้เร็วดี จะทั้งแอบเฝ้ามองเวลามันจะโผล่มาจากจิต จะโยนทิ้งมันตอนนั้นเลย แต่มันก็ยังไม่ขาดครับ

๒. จิตเสื่อมมีครับ เวลาหมกมุ่นทำงาน เล่นคอม อ่านหนังสือ สิ่งข้างนอกมันค่อยๆ คลายออกแล้วเสื่อม แล้วรู้ว่ามันเสื่อมครับ ก็พยายามกลับมาอีก ถึงรู้ว่า อ๋อ! ครูบาอาจารย์ท่านห้ามไม่ให้ดูทีวี อ่านหนังสือพิมพ์ก็เพราะเป็นห่วงนักปฏิบัติ

๓. ผมมีงานทำตลอดแล้วครับ คือพิจารณาสิ่งที่อยู่ในจิตของผม เฝ้ามองมันพิจารณาที่มันจะออกมา งานข้างนอกคืองานเลี้ยงชีพปกติทั่วไปครับ งานนี้เป็นงานข้างในของผมจะทำไปเรื่อยๆ ครับ ปฏิบัติมาเป็นปีได้แค่นี้ครับ ถูกผิดหลวงพ่อเมตตาด้วย

ตอบ : เวลาถูกมันถูกอย่างนี้ แต่เวลาถูก เวลาถูกหมายความว่า เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่างๆ ถ้าทำต่อเนื่องๆ ไป จิตสบาย จิตปลอดโปร่ง

แต่ไอ้คำว่า “โยนทิ้ง” มันประมาทเกินไป คำว่า “โยนทิ้ง” นี่ใช้ไม่ได้

คำว่า “โยนทิ้ง” เห็นไหม มันต้องเก็บมาพิจารณา

ก็พิจารณา ก็บอกแล้วไง นี่เขาถามมาแล้ว เขาบอกอยู่แล้ว ถ้าพิจารณาไปแล้วมันก็ปล่อยอยู่ดี ก็รู้อยู่แล้ว สิ้นสุดมันคือการปล่อย ก็ปล่อยมันเลย ก็ทิ้งมันไปเลย

การทิ้งอย่างนี้มันประมาทเกินไปไง “มันจะปล่อยอยู่ดี” ปล่อยอยู่ดีมันต้องมีเหตุมีผลสิ อารมณ์แต่ละอารมณ์มันไม่เหมือนกัน ถ้ามันปล่อยอยู่ดี ถ้าปล่อยอยู่ดี เพราะอะไร เพราะเราไปโยนมันทิ้งไง

พอโยนมันทิ้ง หมายความว่า เหมือนกับเรามีปัญหาต่อกัน เราไม่คุยกันน่ะ เราไม่เจรจา รู้อยู่แล้ว เจรจาก็คือเราดีกัน อ้าว! ดีกันเลยไม่ต้องเจรจา ก็เหมือนกับโยนทิ้งไง อารมณ์มันจะเกิดขึ้นมา แล้วรู้ว่าพิจารณาไปแล้วมันก็คือปล่อย ผลของมันคือปล่อยก็โยนมันทิ้งเลย

ถ้าโยนมันทิ้งเลย นี่ขาดปัญญาไง

ก็ปัญญามันก็ต้องโยนทิ้ง

คำว่า "โยนทิ้ง" ถ้าสติ สมาธิดี ปัญญามันจะมี มันจะสามารถชนะได้ คือโยนทิ้งได้ แต่ถ้าวันไหนสติไม่ดี สมาธิไม่ดี มันโยนทิ้งไม่ได้หรอก กิเลสมันขี่หัว

แต่ทีนี้พอบางทีถ้าสติเราดี เหมือนคนมีกำลัง ของหนักๆ เราก็ยกได้ แต่ถ้าวันไหนเราอ่อนแอ ของเบาก็ยกไม่ขึ้น ความคิดบางทีถ้าสติเราไม่ดี สมาธิเราไม่ดี ความคิดเล็กน้อย แต่มันทำให้เราหงุดหงิดได้ มันทำให้เราทุกข์มากเลย

แต่ถ้าวันไหนนะ เราภาวนาอยู่นี่ โอ้โฮ! จิตใจเราดี สมาธิเราดีนะให้เขาด่าขนาดไหน ให้เขาอารมณ์รุนแรงขนาดไหนก็ไม่สน ไม่สนมันคุมได้ มันคุมได้เพราะจิตมันดี ถ้าจิตไม่ดีนะ อะไรก็คุมไม่ได้ ของเล็กน้อยก็เป็นของใหญ่ ของไม่เป็นเรื่องก็เป็นน่ะ ของไม่เป็นเรื่องเลยเป็นเรื่องแน่ๆ เลยถ้าจิตมันไม่ดี

ฉะนั้น ถ้าจิตมันไม่ดี มันอยู่ที่ว่าเราจะโยนทิ้งไม่โยนทิ้ง มันอยู่ที่สติปัญญาของเรา ไม่ใช่ว่าเรารู้อยู่แล้ว เห็นไหม ของมันรู้อยู่แล้ว มันต้องปล่อยอยู่ดี ก็โยนทิ้งมันไปเลย มันก็รู้อยู่แล้ว...อันนี้อันหนึ่ง

อีกอันหนึ่งตอนพิจารณาเวทนา เห็นไหม พอพิจารณาเวทนา สติมันดี มันก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเหมือนกัน พิจารณาเวทนา พอพิจารณาเวทนาไป พิจารณาได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่พอมันได้นะ "อ๋อ! สูตรมันเป็นอย่างนี้เอง"

สูตรไง สูตรก็คือสัญญา ถ้าสูตรมันเป็นอย่างนี้ ก็ดูขนมสิ เขามีสูตรของเขา เขาทำขนมหวาน เขามีสูตรของเขา แต่วันไหนเขาทำของเขา วัตถุดิบมันไม่ดี สูตรนั้นขนมก็ไม่อร่อยเหมือนกันน่ะ อ้าว! ถ้าไข่มันเสียไข่มันบูดแล้วเอามาทำขนม มันจะขนมดีอย่างไรล่ะ ก็สูตรก็สูตรนั้นแหละ แต่วัตถุดิบมันไม่ดี

นี่ไง นี่บอกว่า "อ๋อ! มันเป็นสูตรอย่างนี้"

สูตรอย่างนี้คือสัญญา สัญญาใช้ไม่ได้ สัญญานี่นะ มันเป็นสูตรสำเร็จ สัญญาคือวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นทฤษฎี แต่กิเลสมันมีชีวิต มันพลิกมันแพลง มันหลบมันหลีกไง แต่สูตรสำเร็จมันใช้ไม่ได้ แต่เวลาแสดงธรรมก็แสดงธรรมตามสูตร เพราะเราแสดงธรรมตามอารมณ์เราไม่ได้ เราแสดงธรรมตามสูตร แต่คนที่แสดงจริงมันมีของมัน

ฉะนั้นบอกว่า พิจารณาเวทนาไปเลย ผมเข้าใจหมดเลย พอมันปล่อย อ๋อ! มันเป็นสูตรอย่างนี้เอง

ต่อไปก็จะเอาสูตรนี้จับเลย เอามาก็เอาสูตรนี้วัดเลย นี่เราคิดอย่างนี้ อันนี้คือประสบการณ์นะ ถ้าประสบการณ์ต่อหน้าไปมันจะเข้าใจ มันจะเข้าใจเรื่องนี้ แล้วตอนนี้มันเป็นสูตร มันเป็นสัญญา

ทีนี้ครูบาอาจารย์ที่ท่านภาวนาเป็นท่านจะบอกว่า ต้องให้เป็นปัจจุบัน ปัจจุบันคือเกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น ปัจจุบันคือเดี๋ยวนี้ เห็นเดี๋ยวนี้ รู้เดี๋ยวนี้ ปัจจุบันนี้ แต่ถ้าเราเทียบเคียง เห็นไหม นี่เคยทำได้นะ มันจะคิดว่าเราเคยได้ๆ นี่บางคนมา "หลวงพ่อ ผมทำสมาธิได้แล้วเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว แล้วให้ผมทำอย่างไรต่อ"

แล้ว ๑๐ ปีนี้เอ็งไม่มีสมาธิเลยใช่ไหม เอ็งทุกข์เกือบตายใช่ไหม แล้วเอ็งจะเอาปัญญาตอนนี้ไปต่อกับไอ้ ๑๐ ปีที่แล้วหรือมันต่อกันไม่ได้

สมาธิเคยทำได้เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว แล้วมันเสื่อมไปหมดแล้วแล้วทำอย่างไร ตอนนี้ทำอย่างไร

ก็กลับมาพุทโธให้ได้สมาธิก่อน สมาธิในปัจจุบัน แล้วเวลาเกิดปัญญา เกิดปัญญาจากปัจจุบันนี้

แต่พวกเราเคยคิดว่าเราเคยทำสมาธิได้แล้ว สมาธิเป็นของเราตลอดไป ก็เหมือนผู้หญิงไม่อยากแก่ ดึงให้ตึงเลย ไม่อยากแก่ แล้วมันแก่ไหมล่ะ มันแก่แน่นอน ไอ้นี่ก็เหมือนกัน สมาธิมันตั้ง ๑๐ ปีที่แล้วมันไม่อยู่กับเรา มันไปแล้ว คือมันเป็นความรู้สึก มันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มันต้องให้เป็นปัจจุบันตลอด

ฉะนั้น ขณะที่ว่าพิจารณาแล้ว ขณะพิจารณาเวทนานะ คราวนี้ปล่อยหมดเลย ถ้าคราวหน้าพิจารณาอย่างนี้อีกตายเลย กิเลสมันรู้เท่า เวทนาเป็น ๒ เท่า ๓ เท่าเลย แต่ถ้าจิตเราพิจารณาคราวนี้ปล่อยเลย คราวหน้าเราทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ใจมันสงบแล้วแน่นหนามั่นคงแล้วไปจับเวทนาอย่างไรก็ได้ พลิกแพลงเล่นได้ พลิกแพลงเล่นได้เลย พลิกแพลงเล่นพิจารณาเพราะจิตมันดีไง

ฉะนั้น คำว่า "อ๋อ! สูตรมันเป็นอย่างนี้เอง"...วางไว้นะ อันนี้อย่าเอามาใช้ ถ้าอันนี้เอามาใช้นะ ตายเลย ต่อไปข้างหน้านะ เอาอันนี้มาใช้แล้วมันไม่ก้าวหน้า แล้วมันก็เหมือนกับว่าขายของเก่า จะเอาสมบัติเดิมมาใช้ อย่างพระเคยทำฌานสมาบัติได้แล้วมันเสื่อม ต่อไปก็ขายแต่ประสบการณ์นั้นน่ะ แต่ปัจจุบันทำไม่ได้ มันไม่เป็นปัจจุบันไง

เอาที่เป็นปัจจุบันนี้ ฉะนั้น สิ่งที่ทำมาดีแล้ว สิ่งที่ว่า เวลาสงสัยก็ฟังเว็บไซต์

เหมือนพระสารีบุตร พระพุทธเจ้าเทศน์สอนหลาน พระสารีบุตรยืนอยู่ข้างหลังแอบฟัง ได้เป็นพระอรหันต์เลย

นี่ก็เหมือนกัน คำถามในเว็บไซต์จะตอบใครก็แล้วแต่ เราฟังเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์ได้ เป็นประโยชน์หมดแล้วพอเป็นประโยชน์แล้ว เห็นไหม ปีกว่ายังเอาไปกินได้มาป่านนี้แล้วก็มาถามมานี่

"๑. ควบคุมความคิดโยนทิ้งได้ พิจารณาอารมณ์ที่เกิดขึ้นให้สงบได้เร็วดี จะทั้งแอบเฝ้ามองมันเวลามันจะโผล่มาเกิดจากจิต จะโยนทิ้งตอนนั้นเลย แต่มันยังไม่ขาด"

มันขาดไม่ได้เพราะโยนทิ้งนี่แหละ มันจะขาดได้เพราะว่า ศีล สมาธิ ปัญญา งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมของมัน การโยนทิ้งคือมันผลักออก มรรค ๘ มันจะสมดุลไหมล่ะ มรรค ๘ มันครบไหมล่ะ

ถ้ามีสติ มีสมาธิ มันโยนทิ้งได้ มีกำลัง แต่ปัญญามันก็ไม่ได้ใคร่ครวญไง มรรคมันก็ไม่สมดุลไง มันไม่ใช่มรรค ๘ มันมรรค ๒ มีศีลกับสมาธิ แล้วงานไม่ชอบ งานปฏิเสธคืองานไม่ชอบ งานชอบคืองานเผชิญหน้า งานที่เอามาพิจารณานั้นคืองานชอบ งานชอบ สติชอบ สติชอบคือการทำความถูกต้องดีงาม สมาธิชอบ สมาธิชอบเป็นสัมมาสมาธิ ความเพียรชอบ ความเพียรชอบคือมีความวิริยะ ความอุตสาหะในการหมั่นไตร่ตรอง ความเพียรชอบ นี่มันมีความชอบธรรมของมัน

ถ้าไม่มีมรรค ๘ **ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ** มีญาณ มีความหยั่งรู้ มีวิชชา มีความเข้าใจ นั่นมรรคมันเป็นอย่างนั้น ไอ้นี่ฟังเอาไง ครูพักลักจำไง หลวงพ่อว่าอย่างนั้น กูก็ทำเหมือนเปี๊ยบเลย หลวงพ่อว่าในเว็บไซต์เหมือนกันเปี๊ยบหมดเลย เห็นไหม มันเทียบเคียง ก็สูตรไง อริยสัจมันก็มีสูตรเดียวเท่านั้นแหละ พระพุทธเจ้าก็พูดอย่างนี้ พระสารีบุตร

ก็พูดอย่างนี้ เราทำนี่ก็เหมือนกันเลย เปี๊ยบเลย เป็นสูตรเลย แต่ถ้าเราพิจารณาไปมันอีกเรื่องหนึ่ง

นี่พูดถึงนะ ดีแล้วแหละ ดีที่ว่าฟังมา พิจารณามา มันเป็นเครื่องอยู่ มันเป็นให้เรามีที่ปรึกษา แต่ถ้าความจริง นี่เราพูดอย่างนี้ คำว่า "โยนทิ้ง" คือการปฏิเสธ คำว่า "โยนทิ้ง" คือเอาความสกปรกซุกไว้ใต้พรม แล้วเราไม่ได้ดูแลรักษามัน มันต้องดูแลรักษา

แล้วถ้าจะให้มันขาด มันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆๆ เวลาขาดมันขาดเพราะความสมดุลของจิต มัชฌิมาปฏิปทา ความสมดุลของมันความเพียรพร้อมของมัน เวลามันขาด มันรู้ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกรู้ท่ามกลางหัวใจ ผัวะ!

ไม่ใช่ว่า จะไปสกิทาคามีจะไปทางไหน

มันผัวะ! กลางหัวใจ มันรู้ของมันเลย แล้วไปได้แล้วเพราะภาวนาเป็น แล้วพอมันจะไปสกิทาคามี มันไปของมันแล้วเพราะว่ามันพาดกระแสเข้าปากทางแล้ว เราขึ้นสู่ถนนไฮเวย์แล้วมันจะไปสิ้นสุดปลายถนนเลย จบกระบวนการของมันไปได้เลย นั่นพูดถึงถ้าเป็นนะ

"๒. จิตเสื่อมมีครับ เวลามันหมุน จิตมันเสื่อมมีครับเวลาไปอ่านหนังสือ ไปเล่นคอม จิตเสื่อม"

เสื่อม มันเสื่อมอยู่แล้ว ความเจริญ เจริญ เราพยายามค้นคว้าของเรา แต่เวลามันเสื่อม มันเสื่อมของเรา ครูบาอาจารย์ท่านดูแลท่านรักษา ท่านให้ดูแลเรื่องของเราไง

สิ่งที่ว่า เขาไปดู ไปค้นคว้า มันถึงเวลาเราปฏิบัติแล้วมันติดขัด มันไม่เข้าใจแล้วเรามาค้นคว้าตำรับตำรา พระไตรปิฎกมันสำคัญมาก สำคัญเวลาปฏิบัติไปแล้วถ้าเรามาค้นนะ บุพพสิกขา วิสุทธิมรรค พวกนี้พระส่วนใหญ่แล้ว พระกรรมฐานเราค้นคว้าหมด ยิ่งอภิธรรม อภิธรรมที่ชำนาญมากก็หลวงปู่สุวัจน์ หลวงปู่สุวัจน์ชอบเรื่องนี้ มันอยู่ที่ว่าจริต หลวงปู่สุวัจน์ชอบเรื่องอภิธรรม แล้วเวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์เป็นแบบอภิธรรม แล้วท่านเขียนอภิธรรม อภิธรรมในเชิงปฏิบัติของหลวงปู่สุวัจน์

ความถนัด หลวงปู่จวนท่านถนัดแบบหลวงปู่มั่น เพราะว่าเวลาจิตสงบแล้วมันขึ้นเป็นบาลี หลวงปู่มั่นก็ขึ้นเป็นบาลี พวกนี้มีฤทธิ์ หลวงปู่จวน หลวงปู่มั่น แล้วอย่างที่ว่าเป็นฝ่ายปัญญา หลวงตามีปัญญา มันเป็นความถนัด เขาเรียกจริต จริตมันถนัด

ฉะนั้น สิ่งที่ถนัดแล้ว พอใครทำสิ่งใดก็แล้วแต่ ความถนัดเราก็มีอยู่แล้ว แต่มันไปไม่ได้ เราก็มาค้นคว้า มาเทียบเคียง มาเทียบเคียงต่อเมื่อเราออกมาจากภาวนาแล้วไง คือเราไปทำงาน ทำงานเสร็จแล้วเราก็มาตรวจสอบกับหลักการ ถูกต้องไหม แล้วถ้าเข้าใจแล้วก็ไปทำงานต่อ ทำงานเสร็จแล้วก็กลับมาตรวจสอบ

นี่ปริยัติเขามีไว้อย่างนี้ แต่ทางโลกเขาเรียนมาแล้วเขาก็ประดับเกียรติเลย ใส่มงกุฎ ผัวะ! จบแล้ว มีความรู้

เขาเรียนมาปฏิบัติ เขาไม่ได้เรียนมาไว้เป็นมงกุฎสวมหัวไว้ไปอวดกัน เขาเรียนไว้ปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเสื่อม ถ้ามันเสื่อม ที่มันเข้าใจดูแลนั่นเป็นเรื่องหนึ่งนะ

“๓. ผมมีงานทำตลอดแล้วครับ คือการพิจารณาที่อยู่ของจิต”

ถ้ามีพิจารณาที่อยู่ของจิตนะ ไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโธ ไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโธ แล้วจิตมันสงบแล้ว เวลามันออกรู้ไง นี่มีงานทำแล้วมันสนุกมันเพลิดเพลินของมันนะ

หน้าที่การงาน เราก็ทำของเรา แล้วเวลาเราพิจารณาของเรา ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตสงบแล้วจับให้ดี จับให้ดีว่ามันเสวยอารมณ์ ตอนเสวยอารมณ์ถ้าจับได้ชัดเจนนะ โอ้โฮ! มันไปได้ต่อเนื่อง เราไม่ใช่โยนทิ้ง

อย่างที่พอมันจะคิด มันคิดอย่างไร มันคิดอะไร แล้วจับตรงนั้นน่ะ ในความคิด ในอารมณ์มันมีขันธ์ ๕ มันมีรูป รูปคือความคิด ถ้ามันสมบูรณ์แล้วเป็นรูป เป็นความคิด อารมณ์ความรู้สึกเป็นรูป มันมีเวทนา เวทนาคิดดีก็เป็นสุข คิดไม่ดีก็เป็นทุกข์ ถ้ามันคิดเฉยๆ คิดเฉยๆ มันก็รำคาญ เห็นไหม ความคิดเกิดจากสัญญา สัญญาคือข้อมูล แล้วเกิดสังขารปรุง ความคิดมันปรุงได้ ความคิด

ถ้าเห็นจิตนะ เห็นอาการของจิต มันจับแล้วมันเป็นวิทยาศาสตร์เลย เหมือนนักวิทยาศาสตร์ที่ทดสอบ ทดสอบทางสารเคมีเลย เห็นชัดๆ ความรู้สึก รูปมันเหมือนกับวัตถุอันหนึ่งเลย มันเหมือนกับวัตถุ เหมือนกับแร่ธาตุที่เราเอามาแยกแยะเลยว่าในแร่ธาตุนั้นมีส่วนประกอบของอะไร ในอารมณ์ความรู้สึกนี้จับตรงนี้ ถ้าจับ ถ้าจิตมันไม่ใช่โยนทิ้ง จับแล้วพิจารณาแยกแยะของมัน นี่มันจะเป็นมรรค มันจะเป็นปัญญา

พอเป็นมรรค มรรคมันเคลื่อนแล้ว จักรมันเคลื่อนแล้ว ถ้ามันเคลื่อนไป มันพิจารณาของมันไป พิจารณาไป ถ้ามันปล่อยก็เป็นตทังคปหาน มันไม่ขาดอย่างที่ว่านี่ ปล่อยเรื่อยๆ แต่ต้องจับมาคิดอีก ถ้ามันจะจับหมด จับทุกคิด จับทุกอย่าง พิจารณาทุกอย่างด้วยความสามารถของเรา แล้วมันสนุกด้วยนะ พิจารณาไป อู้ฮู! มันสนุกมาก แล้วก็เหนื่อยมาก พอพิจารณา เหมือนที่ว่าเล่นเกมๆ เพราะถ้าพิจารณามันชนะ มันก็ปล่อย ถ้ามันแพ้นะ มันโดนตัดคะแนนด้วย ถ้ามันแพ้ มันแพ้ มันทุกข์ ไม่อยาก โอ๋ย! ปฏิบัติขนาดนี้ยังเบื่อเบื่อ แต่ถ้ามันชนะนะ มันได้คะแนน นี่ดีกว่าเกม

เขาเล่นเกม เขาไปกดกัน เด็กไปกดกัน เรากดที่จิตเลย โอ๋ย! สนุกมาก เวลาคนภาวนานะ มีงานทำ เขาว่าเขามีงานทำแล้ว มีงานทำก็ทำ เขาบอกเขามีงานทำแล้ว ทำหน้าที่ทางโลก ทำหน้าที่ทางธรรม เราไม่เหลวไหลนะ ถ้าเราทำจริงมันจะเป็นจริง ถ้ามีสติมีปัญญาตามความเป็นจริงมันจะเป็นประโยชน์กับเรา

เวลาปฏิบัติ เห็นไหม งานทางโลกเขายังต้องมีสติมีปัญญาดูแลรักษาเพื่อธุรกิจการค้าของเขา งานของเรางานเพื่อรื้อภพรื้อชาติ จะทำด้วยความเหลวไหล ทำด้วยความไม่เอาไหน ทำด้วยความมักง่าย มันใช้ไม่ได้ มันเป็นทางให้เสื่อม ทางให้เสื่อม ทำทางที่เหลวไหล ทางที่เราจะมีความทุกข์ความยาก

แต่ถ้ามันเป็นสัมมาทิฏฐิ เป็นความวิริยะ ความอุตสาหะด้วยความรอบคอบ จะทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับสัจธรรม เพื่อประโยชน์กับหัวใจของเรา เราไม่ใช่เหลวไหล มันจะได้ประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น มันผิดมันพลาด มันไป เราอุตส่าห์นะ กว่าจะมาปฏิบัติ คนที่ไม่ปฏิบัติเขาบอกว่า เรามาปฏิบัติเสียเวลากัน เขามีเวลาไปทำมาหากินได้มากกว่านั้น

ไอ้เรา เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ หน้าที่การงานก็ทำของเรา แล้วก็หาเวลาของเรา เพราะอริยทรัพย์ของเรา สมบัติของเรา เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา เขาจะเห็นดีเห็นงามหรือไม่เห็นด้วย เรื่องของเขา

แต่ถ้าเราทำได้นะ จิตอย่างนี้กว่าเราจะพัฒนาได้มาขนาดนี้แล้วพอมาปฏิบัติจะมาเหลวไหล มันเสียดาย มันเสียดายเวลา เสียดายศรัทธา เสียดายความเชื่อมั่นของเรา เสียดายหัวใจของเราที่อุตส่าห์ขวนขวาย ฉะนั้น ต้องทำจริงทำจัง อย่าทำเล่น อย่าทำเหลวไหล เอวัง

ธรรม

มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของจิต

จิตหยาบ จิตกลาง จิตละเอียด

จิตของคนมันสร้างอำนาจวาสนามาแตกต่างกัน

พันธุกรรมของมันไม่เหมือนกัน

มันสำรอกมันคายแตกต่างกัน

ฉะนั้น ถ้าเราทำถูกต้องดีงามแล้ว

เราก็พยายามทำของเราให้อยู่ในร่องในรอย

แล้วพยายามของเรา ทำให้รู้จริง

๒

ทำให้รู้

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง "กราบขอบพระคุณในความเมตตาครับ"

กราบนมัสการพระอาจารย์ครับ ตามที่ท่านอาจารย์ได้เมตตาตอบคำถามผมในเรื่อง "ไม่เหลวไหล" นั้น ผมต้องกราบขอขมาท่านอาจารย์ด้วยครับที่คำถามผมเป็นการไม่สมควร และเป็นการประมาทพลาดพลั้งต่ออาจารย์ด้วยครับ ผมไม่ได้มีเจตนาที่ไม่ดีแอบแฝงแต่อย่างใด ถามไปเพื่อประโยชน์ในการภาวนาเท่านั้นครับ เพราะผมไม่มีความละเอียดรอบคอบในการพิมพ์อธิบายคำถามในครั้งนี้ ผมมีสติปัญญาน้อย

ตัวผมเองเคยพิมพ์เล่าถวายและถามท่านอาจารย์ในเรื่องภาวนามาหลายครั้งแล้ว และได้นำมาปฏิบัติตาม และสอนใจตนเองอยู่โดยตลอดครับ เพียงแต่ในการพิมพ์คำถามครั้งที่แล้ว ผมไม่สามารถอธิบายเป็นตัวอักษรเล่าถวายและพิมพ์ถาม ผมไม่สามารถอธิบายให้ตรงกับความเป็นจริงให้ถูกต้องและละเอียดตามที่ใจผมในระยะนี้ได้รับรู้ได้โดยละเอียดจริงๆ ครับ ผมจึงได้ทำผิดพลาดไปครับ ผมต้อง

ขอกราบขอขมาท่านอาจารย์ด้วยครับ ผมขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านอาจารย์ครับ ผมขอเรียนถามย่อๆ ดังนี้ครับ

๑. ตามที่ผมเคยจับกาย เวทนา ความคิด และอาการของใจในหลายๆ ครั้งที่จับได้และเอามาคิดพิจารณาได้นั้น ใจขณะนั้นมีความเข้าใจในเรื่องของแต่ละอาการต่างๆ นั้น จนบางครั้งใจนั้นมีการคลายจากการยึดถือในอาการนั้นๆ (ผมเล่าย่อๆ ครับ เนื่องจากเคยมีโอกาสเล่าถวายท่านอาจารย์ในอาการต่างๆ โดยละเอียดแล้วครับ)

และมีครั้งหนึ่งขณะพิจารณาเวทนากายคือความปวดขาปวดเข่าขณะนั่งสมาธินั้นปรากฏว่า ใจผมขณะนั้นเห็นความปวดกับกระดูกขาที่ดูขณะนั้นกับใจนั้นเป็นคนละสิ่งกัน ไม่ได้รวมกันอยู่แยกจากกันอย่างเห็นได้ชัด ไม่ได้เห็นด้วยตาครับ เป็นความเห็นด้วยใจ เป็นความเข้าใจว่า อ๋อ! มันเป็นอย่างนี้เอง ณ ขณะนั้นครับ

หลังจากนั้นต่อมา ผมใช้ชีวิตตามปกติ ก็ภาวนาไปเรื่อยๆ แต่สังเกตว่ามักเจอเหตุการณ์ใกล้กับความตายหลายครั้ง อย่างเช่นระหว่างขับรถมีรถข้างๆ ยางแตกเสียหลักคว่ำต่อหน้า ผมสังเกตใจผมขณะนั้นไม่ได้กระวนกระวายหรือตื่นตระหนก แต่ใจขณะนั้นกลับรวมวืบกลับมารวมชัดอยู่ที่ใจตัวเองเป็นจุดเดียวครับ สติขณะนั้นดีมาก ชัดมาก

แม้กระทั่งเหตุการณ์ทราบว่าลุงตาย ใจผมก็เป็นลักษณะรวมเข้ามาจุดเดียวเหมือนกัน และมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความตายทำนองนี้อีกหลายครั้งหลายเหตุการณ์ครับ ใจผมก็เป็นลักษณะที่กล่าวมาเช่นเดียวกันครับ พอเจอเหตุการณ์เกี่ยวกับความตายของ

ตนเอง ญาติสนิท หรือคนไม่รู้จัก ใจขณะนั้นก็มีลักษณะรวมอยู่จุดเดียว ไม่คิดเรื่องตายหรือกระวนกระวายดิ้นรนเหมือนครั้งก่อนๆ ผมเขียนภาษาเขียนอธิบายได้เพียงเท่านี้ครับ

๒. ระยะหลังจากนั้นมา เริ่มรับรู้สิ่งต่างๆ เข้ามาในใจเยอะครับ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับครูบาอาจารย์ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพระธาตุต่างๆ ทั้งขณะภาวนา ขณะฝัน และขณะลืมตา มันเยอะครับ เล่าถวายเป็นภาษาเขียนไม่ถูก และเล่าไม่หมดครับ

๓. เรื่องความสงบของใจนั้น ระยะหลังมานี้ผมทำใจได้สงบทุกครั้งครับ แค่พนมมือก็สงบจนได้ยินหัวใจเต้น หรือรับรู้การสะเทือนของหัวใจได้เลย เรื่องความสงบของใจ ระยะหลังมานี้ใจผมสงบได้ทุกครั้งครับ หลายๆ ครั้งขณะลืมตาใช้ชีวิตประจำวัน ใจผมก็สงบรวมลงได้ครับ

๔. ระยะหลังมานี้ ผมมีความสงบ สงบง่ายมาก สงบทุกครั้งที่สิ่งมหัศจรรย์หลายอย่าง เช่น ครั้งหนึ่งแสงสว่างจ้าจนเห็นชัด เห็นต้นไม้ยอดไม้ชัดเจนขณะภาวนาในป่ามืดๆ ขณะหลับตาครับ แต่ผมไม่เอาเพราะขณะนั้นรู้ว่าใจส่งออกไปข้างนอก มันไม่ใช่กาย เวทนา จิต ธรรม ผมไม่เอา แสงนั้นก็ค่อยๆ หายไป แสงนั้นสว่างและแรงมากครับขาวจ้า และมีอาการอย่างอื่นอีกมากมายครับ

แต่ระยะหลังมานี้สงบ แต่มีความคิดในความสงบครับ จับก็ไม่ค่อยจะทันครับ พอจับปุ๊บ ความคิดก็หายครับ แล้วจะพิจารณาอะไรใจก็ไม่ค่อยจะเอาครับ ใจจะออกๆ ท่าเดียว จะไม่ยอมพิจารณา

อะไรเลย จะเลิกภาวนาอย่างเดียว แต่บางครั้งใจจับได้ก็ไม่มีอุบายอีกครับ พออุบายที่เคยใช้ได้ผลมาใช้ก็ใช้ไม่ได้ครับ มันคิดไม่ออก มันตื้อไปหมด คิดเท่าไรมันก็ไม่ค่อยจะเดินครับ ผมกราบเล่าถวายเพียงเท่านี้ครับ ไม่สามารถอธิบายให้ละเอียดเท่ากับใจสัมผัสได้

ตอบ : เขาขอเมตตา นี่พูดถึงนะ ฉะนั้น คำที่เหลวไหลครั้งที่แล้ว เรารับไม่ได้ เพราะเขาเขียนมาว่า "ให้ชี้ทางไปพระสกิทาคามี" มันรับไม่ได้ มันรับไม่ได้ มันเหลวไหล เอ็งจะไปสกิทาคามี เอ็งได้โสดาบันมาแล้วหรือ เอ็งได้อะไรมา แล้วเอ็งก็มาบอกว่าให้ชี้ทางไป สกิทาคามี แล้วข้านี่ก็เซ่อๆ ซ่าๆ ชี้เลยนะ สกิทาคามีไปทางนี้ กูก็บ้าน่ะสิ กูจะชี้ไปอย่างไรล่ะ มึงเขียนอย่างนั้นมาได้อย่างไร เขียนว่า ให้ชี้ไปสกิทาคามี

แล้วถ้ามันเป็นการพูดกันระหว่างส่วนตัวมันก็ว่าไปอย่างหนึ่ง ไอ้นี่ให้พูดออกไมค์ ถ้าพูดออกไมค์ก็ต้องพูดอย่างนี้ เอ็งให้กูชี้สกิทาคามี กูก็จะชี้ลงนรกเลย เพราะกูก็ไปไม่เป็น ก็กูไปไม่ถูก กูก็ไม่รู้ไปทางไหน แล้วให้กูชี้ไปสกิทาคามี

นี่มันเขียนมานะ เขาเขียนมาเขาบอกว่า ขอโทษขออภัยที่ว่า ผมไม่รอบคอบ เขียนไป คำเขียนเรื่องต่างๆ เขียนมากระทบกระเทือนน่ะ

คือเขียนอย่างนี้มันอันตราย ถ้าขาดสตินะ ถ้าขาดสติแล้วคิดว่า ปฏิสันถาร คิดว่าเราพูดกันเป็นแบบว่า เราพูดกันเราก็ยอมรับกัน เป็นวงภายในของเรา คิดอย่างนี้มันคิดได้ แต่คิดอย่างนี้ถ้าพูดออกไปแล้ว ใครอัดเทปไว้ เสร็จ

ฉะนั้น หลวงตาท่านถึงพูดไงว่า อยู่กับหลวงปู่มั่นมา หลวงปู่มั่นไม่เคยบอกว่าท่านได้อริยมรรคอริยผลอะไรเลย หลวงปู่มั่นไม่เคยพูดว่าตัวท่านได้อะไรเลย หลวงปู่เสาร์ก็ไม่เคยพูด ท่านไม่เคยพูดหรอก ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านไม่พูดหรอก เวลาท่านจะพูด ท่านจะพูดถึงเหตุและผล อย่างเช่นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ท่านพูดตามทางวิชาการ ท่านพูดตามความเป็นจริง แต่ท่านไม่ได้บอกว่าใครได้ใครเป็น คนเป็นเขาพูดกันอย่างนั้น

ถ้าบอกไม่ได้มรรคไม่ได้ผล ไม่พูดเลย แล้วจะสอนกันอย่างไร อ้าว! ระยะทางจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่กี่กิโล ระยะทางจากกรุงเทพฯ ไปสุไหงโกลกยาวเท่าไร แล้วเอ็งพูดไม่ได้หรือ ระยะทางของเส้นทาง เอ็งพูดไม่ได้ใช่ไหม ระยะทางเท่าไร เอ็งก็บอกเขาไปสิ แล้วคนที่เขามาเขามีแผนที่ เขาก็วัดของเขาได้ เอ็งก็บอกมาสิ ระยะทางจากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่เท่าไร กรุงเทพฯ-หนองคายเท่าไร กรุงเทพฯ-สุไหงโกลกเท่าไร กรุงเทพฯ-หาดใหญ่เท่าไร อ้าว! ว่าไปสิ

มรรค ๔ ผล ๔ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ก็ว่าไปสิ ถ้าเอ็งรู้จริง เอ็งก็พูดไป ถ้าเอ็งเป็นอาจารย์ เอ็งก็บอกไปสิ

หลวงปู่มั่นท่านไม่เคยบอกเลยว่าฉันได้นู่นฉันได้นี่ ไม่เคยพูดเลย หลวงตาท่านพูดประจำว่าครูบาอาจารย์ท่านไม่เคยบอกว่าท่านได้อะไรเลย ไม่เคยบอก แล้วไม่เคยบอกแล้ว แต่ทำไมท่านเทศน์ออกไป ทำไมเขาเชื่อล่ะ

เพราะว่าท่านบอกถึงระยะทางกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ กรุงเทพฯ ไปหนองคาย กรุงเทพฯ ไปหาดใหญ่ ท่านบอกหมด แล้วคนก็ขับรถไปแล้วมันก็ไปโป๊ะ! พอจะเข้าหาดใหญ่ ป้ายบอกทางเลย กิโลเมตรที่...พูดไป โชะ! คนปฏิบัติไปมันรู้ มันไปถึงปั๊บมันจะ จ๊ะ! รู้เลยๆ อ๋อ! แสดงว่าหลวงปู่มั่นท่านมาถึงที่นี่แล้ว แสดงว่าหลวงปู่มั่นท่านมาเชียงใหม่แล้ว ท่านถึงเดินมา ท่านนับระยะทางมาได้ตลอด หลวงปู่มั่นท่านได้มาถึงหนองคายแล้วท่านถึงได้รู้ว่าระยะทางจาก กรุงเทพฯ ถึงหนองคายเท่าไร แล้วเราก็เดินตามมา เราขับรถไป เราสำรวจไป แล้วพอถึงหนองคาย ระยะทางกิโลเมตรมันเท่ากันทั้งหมดเลย อึม! แสดงว่าถูกต้อง นี้คือครูบาอาจารย์ของเรา ท่านไม่เคยพูดหรอก

หลวงตานะ ก่อนที่ท่านจะออกมาโครงการช่วยชาติ ถ้าใครพูดอย่างนี้ตบปากทันทีเลย แล้วถ้าใครมาบอกว่าผมได้ขั้นนั้น ขั้นนี้นะ ท่านยี้ ไอ้นี่มันนกหวีดแล้ว นกหวีดเป่าปรี๊ดๆๆ ท่านรังเกียจ

แต่นี่พอมีโครงการช่วยชาติ ท่านพูดเอง ประชาชนเขาไม่รู้เหนือรู้ใต้ แล้วเขาจะสละเงินช่วยชาติ ทุกคนอยากจะช่วยเหลือชาติ แต่ทุกคนก็ระแวงว่าคนที่เอาเงินไปช่วยชาติเป็นผู้ที่หัวใจสะอาดบริสุทธิ์จริงหรือเปล่า เงินทองมันจะช่วยชาติจริงหรือเปล่า ท่านบอกว่าท่านต้องเอาธรรมะ ธรรมะในตัวของท่านมาค้ำประกัน มาค้ำประกันว่าท่านได้ประพฤติปฏิบัติมา ท่านถึงได้ประกาศออกมาด้วยความจำเป็น มันเป็นเหตุเป็นปัจจัยว่า ประเทศชาติเกิดวิกฤติ แล้วหลวงตาท่านมีคุณธรรม

มันเป็นเหตุเป็นปัจจัยว่าให้หลวงตาได้มีโอกาสได้แสดงตนออกมาให้กับชาวโลกผู้ที่ไม่เชื่อถือเรื่องมรรคเรื่องผลได้รับรู้ รับทราบว่ามันมีผู้ปฏิบัติอย่างนั้นอยู่จริง ท่านถึงได้เสียสละออกมา ถ้าในใจของท่าน เหมือนกับว่าเอาธรรมะ เอาสิ่งที่เลอเลิศมาแลกกับปัจจัย แลกกับเงิน มันไม่คุ้มกันหรอก แต่ท่านก็ทำ

ที่บอกว่า ไม่มีใครประกาศหรอก ไม่มีใครหรอก ทำไมหลวงตาท่านพูดโต้งๆ โต้งๆ ตอนช่วยชาติ ประกาศแล้วประกาศอีก

ประกาศนั้นประกาศเพื่อให้สังคม เพื่อให้ผู้ที่จะเสียสละนั้นให้มีความเชื่อมั่น ให้มีความเชื่อมั่น ให้มีความศรัทธาว่าการทำครั้งนี้เป็นครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นผู้สะอาดบริสุทธิ์มาพาทำ มันจะไม่มีความเสียหาย มันทำไปแล้วมันจะเป็นประโยชน์ทางเดียว มันไม่มีทางที่เสียหายเลย ท่านถึงได้พูดออกมา ท่านพูดออกมา ท่านมีเหตุมีความจำเป็น ท่านถึงพูดออกมา โดยธรรมชาติถ้าใครไปพูดอย่างนี้นะตบปาก ตบปากเลย ตบปากเลย เพราะไม่ต้องพูด เขารู้ คนแสวงหาเขามี คนต้องการความจริงเยอะแยะ คนที่เขาไม่พูด นั่นแหละทุกคนเคารพบูชา ไอ้ปรี๊ดๆๆ ไม่มีใครไปฟังหรอก มันวิ่งหนีกันหมด มันวิ่งหนีกันหมด มันวิ่งหนี โอ๋ย! มันปรี๊ดๆ

ปรี๊ดๆ ก็ กปปส. ไง เป่านกหวีดไง กปปส. ราชดำเนิน เป่าปรี๊ดๆ เลย

ไอ้นี่ไปเป่ากันปรี๊ดๆ ไม่มีใครเชื่อหรอก คนเชื่อเขาพูดอย่างนั้น ฉะนั้น เราอยู่กับสังคมนี้มาไง แล้วนี่มาบอกว่าให้ชี้ทางไปสกิทาคามี

มันถึงที่ว่าจะเป็นเลศนัย มันเป็นเลศนัยได้หลายๆ อย่าง เลศนัยว่า ถ้าพูดออกไปแล้วมันเป็นหลักฐาน หลักฐานนี้จะเอาไปใช้ในทางไหนก็ได้ เขามีเอกสารเขาฟ้องได้นะ เขาฟ้องในทางแพ่ง ฟ้องในทางอาญา เขาฟ้องได้ทุกอย่าง ถ้าคนมันจะคิดเพ่งโทษกัน แต่ถ้าคนที่แบบว่า เขาแสวงหาอยู่ เขาเออ! แหม! มีพระเขาชี้ทางไปสกิทาคามีได้นะ แสดงว่าพระองค์นี้เก่ง

คนคิดบวกมันก็มี คนคิดลบมันก็เยอะ หลวงตาถึงสอนว่า คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก เสียงสรรเสริญของคนโง่พากันไปล้ม พากันไปตายหมด คนโง่ไม่มีประโยชน์หรอก เขาโคกับขนโค เขาโคมี ๒ เขา ขนโคมีเต็มตัว เราจะพูดอะไรก็ได้ให้คนเขาเชื่อถือ ให้คนเขาศรัทธา ให้คนเขายอมรับ แล้วมันได้ประโยชน์อะไรล่ะ ขนโคนั่นน่ะ

คนโง่มันรักษาตัวไม่รอดหรอก ที่ไหนเขาเฮฮาก็เฮฮาไปกับเขา พอที่ไหนเขาบอกว่าที่นั่นไม่ถูก มันวิ่งกลับเลย “หนูไม่รู้ หนูไม่เกี่ยว หนูไม่รู้ หนูไม่เกี่ยว”...เมื่อกี้มันยังวิ่งไปกับเขาเลย พอเขาชี้ความผิด “หนูไม่รู้ หนูไม่เกี่ยว” นั่นคนโง่ คนโง่ไม่เป็นประโยชน์กับใครหรอก

แล้วพูดอย่างนี้มันพูดไม่ได้ ถึงบอกว่า ถ้ากรรมฐานเรามีครูมีอาจารย์นะ เรื่องอย่างนี้มันเป็นเบสิกเป็นพื้นฐานว่าเราจะไม่พูดกันอย่างนั้น

ฉะนั้น เขาเขียนมาเลยบอกว่า ผมเคยเขียนมาหาหลวงพ่อหลายครั้งแล้ว หลวงพ่อก็ตอบปัญหาผมไปหลายครั้งแล้ว ผมก็เอาไปใช้เป็นประโยชน์มาก คราวนี้ผมเสร่อไปหน่อยหนึ่ง ผมเลยเขียนมาอย่างนี้

มันเป็นโทษนะ เป็นโทษกับคนที่เขายังไม่ศรัทธา เขายังไม่เชื่อ เขาจะบอกเลยว่า เฮ้ย! พระกับคนถามปัญหานี่สงสัยบ้าทั้งคู่เลย ไอ้บ้าก็ถามเรื่องบ้าๆ ไอ้คนตอบ ไอ้คนถามบ้ามามันก็เสือกตอบบ้าๆ เอ๊! สงสัยคู่นี้ต้องจับส่งโรงพยาบาล

ฉะนั้น เราถึงได้พูดไปอย่างนั้นว่าเหลวไหล จะพูดอะไรอีกล่ะ พูดเหลวไหล ถ้าพูดเหลวไหล เราเป็นนักปฏิบัติ เราเป็นนักปฏิบัติ เราต้องมีสติสิ บอกมาสิว่าปฏิบัติอย่างไร ถูกอย่างไร ผิดอย่างไร คนที่ปฏิบัติเป็นเขาชี้เขาบอกเอง ประโยชน์เราเยอะแยะ เราไปรู้ไปเห็นอะไรแล้วถามท่านสิ ผมปฏิบัติมาอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ ถ้าท่านตอบเราไม่ได้แสดงว่าท่านโม้ ท่านภาวนาไม่เป็น ท่านไม่เคยรู้เห็น แต่ถ้าคนภาวนาเป็นนะ บอกมาสิ ถามปั๊บนี่ชัวะ! ถามปั๊บนี่ชัวะ! ถามมาเถอะ

หลวงตาท่านพูด เห็นไหม ขอหาคนถามให้ท่านจนสักทีน่ะ ท่านพูดประจำ หลวงตานี่ มีคนถามปัญหา “ถามหลวงตาให้จนสักทีอยากจะเจอ” หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ประจำนะ ถามเถอะ ปัญหานี่ถามมา ดูซิว่าท่านจะจนไหม ถ้าท่านจน แสดงว่าท่านภาวนาไม่ถูก เออ! ท่านบอกอยากเจอคนที่ถามปัญหาว่าท่านตอบไม่ได้ อยากเจออยากเจอมาก มันก็ไม่มี แต่ไอ้คนถามมันถามสัพเพเหระ คนถามกลับงงๆ

นี่ก็เหมือนกัน ทีนี้เวลาถามมา ถ้าถามได้เป็นประโยชน์ เขาบอกเขาเขียนมาเยอะมาก เป็นประโยชน์มาก

ประโยชน์ก็สาธุ ประโยชน์ เราก็ทำเพื่อประโยชน์นี่แหละ แต่ถ้าคำถามนั้นมันอันตราย ให้ชี้ทางเลย แล้วไอ้เสร่อก็ชี้เลยนะ นู่นพระอาทิตย์อยู่นั่น มันจับเลยนะ โอ๋ย! มึงชี้พระอาทิตย์หรือ พระอาทิตย์มันอยู่ในหนังสือต่างหาก หนังสือรูปพระอาทิตย์ ไปชี้ พระอาทิตย์อยู่นั่นน่ะ เดี๋ยวมันก็จับ ยุ่งตายห่า

นี่ถึงว่านะ เขาเขียนมาอย่างนี้ก็เลยอธิบายให้ฟัง ไม่อยาก อธิบายตรงๆ ไง ถ้าอธิบายตรงๆ ไปก็ แหม! เพราะว่าเวลาถามปัญหาไป ทุกคนจะบอกว่า จับผิดอย่างเดียว จับผิดอย่างเดียว หลวงพ่อคอยแต่ จับผิดคน คนดีๆ หลวงพ่อไม่เคยดูเลย ดีแต่จับผิดคน

คนดีๆ ก็สาธุ เขาก็ดีแล้ว คนดีก็สาธุ เขาก็ดีของเขา แต่คนที่ยังล้มลุกคลุกคลานอยู่ คนที่ปฏิบัติอยู่ อ้าว! มีปัญหา เราช่วยกัน เราก็ช่วยกัน คนที่ล้มลุกคลุกคลาน เราก็ช่วยกัน ไอ้คนที่มัน พึ่งตัวเองได้ มันไปได้ สาธุ ไปเลย เชิญตามสบาย ไปก่อนเลย เดี๋ยวตามไป ไปให้ถึงเลย แต่ไอ้เราล้มลุกคลุกคลานกันอยู่ เราก็ ช่วยกันไป ประคองกันไป ก็เพื่อประโยชน์นี่ไง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามาครั้งที่แล้ว ถามอย่างนั้นไม่ได้ เพราะอะไร รู้ไหม เพราะว่าคำถามมันล็อกตายไง มันล็อกตายใช่ไหม แล้วไอ้คนตอบ ก็ตอบไป แล้วมันมีอะไรหลายๆ อย่าง ฉะนั้น มันเป็นการเตือน เป็นประโยชน์กับเราชาวพุทธ

เราชาวพุทธนะ ชาวพุทธเราต้องมีสติ เราต้องมีปัญญา เราจะพูดอะไรสิ่งใด วิสาสะ หรือว่าเป็นระหว่างครูกับอาจารย์ตัวต่อตัว ขนาดตัวต่อตัวเขายังห้ามอัดเทป เพราะคุยกันตัวต่อตัว พอออกจากนี่ไป มันไปลงยูทูบเลย ตัวต่อตัว ไปทั่วโลกเลย เวลาคุยกันตัวต่อตัว ออกจากนี่ไป ไปแล้ว ไปทั่วเลย

ฉะนั้น ตัวต่อตัวต้องห้ามอัดเทป อัดลงที่ใจ ถ้าใจมันอัดได้นะ แล้วปฏิบัติขึ้นมาให้ได้

ฉะนั้น ที่ว่าเหลวไหล ฉะนั้น สิ่งนั้นจบ นี่เข้ามาคำถาม คำถามว่า ผมจับกายได้ ผมจับเวทนาได้ สิ่งที่มันพิจารณาไปแล้ว แล้วใจมันคลายออก นี่เล่าย่อๆ แล้วที่ว่ามันถึงว่า เดี๋ยวนี้พอ พิจารณาไปแล้วมันแยกออกจากกันเลยต่างๆ

เวลามันแยกออกจากกัน ถ้าเราพิจารณาได้อย่างนี้ เราพิจารณาอย่างนี้ พิจารณา เราให้จิตสงบ จิตเราสงบเข้าไป ถ้าจิตเราสงบนะ พอจิตสงบแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เราพิจารณาอย่างนี้ นี่เป็นอริยสัจ แต่นี่มันไม่เป็นอย่างนี้น่ะสิ เวลามันไม่เป็นอย่างนี้เพราะว่าเดี๋ยวมันเจริญ แล้วเดี๋ยวมันเสื่อม เดี๋ยวมันทำได้ เดี๋ยวทำไม่ได้ แล้วพอทำได้ มันเป็นผิวเผิน คำว่า “ผิวเผินของเรา” นี่มันเป็นจินตนาการ

“โอ๋ย! หลวงพ่อ จินตนาการได้อย่างไร ผมทำได้เอง”

จิตของคน วุฒิภาวะมันเป็นแบบนี้ทั้งนั้นน่ะ เริ่มต้นขึ้นมา แล้วมันพิจารณากาย เห็นกายอย่างไร ถ้าเห็นกายขึ้นมา มันชัดขึ้นมา มันพิจารณา

เขาบอกว่า พิจารณาไปแล้วนะ มันแยกคนละส่วนเลย มันอยู่กัน ไม่เกี่ยวกันเลย เห็นได้ชัดๆ นะ เห็นชัดๆ เลย แต่ไม่ได้เห็นด้วยตา แต่เห็นด้วยความเข้าใจ อ้อ! มันเป็นอย่างนี้

อ้อ! เป็นอย่างนี้แล้วเป็นอย่างไรต่อ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ก็เป็นแบบนี้ พิจารณา รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง ถ้าเราเข้าใจผิด เราเข้าใจต่างๆ เรายึด เราทุกข์ตายห่าเลย แต่ถ้าเรามีปัญญาเข้าใจแล้ว มันก็อ้อ!...อ้อ! แล้วอย่างไรต่อ คำว่า "อ้อ!" มันอ้อ! ของใคร

ถ้าอ้อ! นะ อย่างที่ว่าอย่างนี้ กรณีที่ว่าหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่มั่นไงว่าหนองอ้อๆ เวลาหลวงปู่มั่น อ้อ! ขึ้นมา เขาไปหาหนองอ้อกันที่เชียงใหม่ ไม่เจอหรอก มันอ้อที่ในหัวใจ

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน มันอ้อ! มันอ้อ! ก็เหมือนคนหลงทางมาถูกทางมันก็อ้อเหมือนกัน หนองอ้อมันเป็นขั้นเป็นตอน นี่ไงถึงบอกเอ็งทำอย่างไรพูดมา คนที่เขาผ่านมาเขารู้ อ้อตรงไหน อ้อทีแรกกรุงเทพฯ-เชียงใหม่

มันกรุงเทพฯ-หัวลำโพง มันจะไปหัวลำโพง มันจะขึ้นไปเชียงใหม่ พอไปถึงหัวลำโพง อ้อ! เขาเขียนไว้ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ อ้อ! เชียงใหม่ๆ อ้อ! อ้อ! ถึงหัวลำโพง มันไม่ได้อ้อที่เชียงใหม่

ฉะนั้น คำว่า “อ้อ!” มันก็มีหลายชั้น เห็นไหม ถ้าคนเป็นเขารู้ไปถึง รถขบวนนี้กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ นั่นมันชื่อรถขบวน นี่ต้นทางกรุงเทพฯ ปลายทางเชียงใหม่ เรายังไม่ได้ขึ้นรถเลย พอขึ้นรถไปแล้วกว่ารถมันจะออก ได้เวลารถก็ออก รถออก มันก็ยังไป ออกจากหัวลำโพงไป ไปสระบุรี มันไปของมันไปเรื่อย นี่มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น ที่ว่า เพราะความเข้าใจของตัวไง ถึงได้ชี้ทางไปนั่นชี้ทางไปนี่เพราะความคิดไง เพราะมีพื้นฐานอันนี้เป็นพื้นฐานมันถึงคิดอย่างนั้น ถ้ามันคิดอย่างนั้น มันพิจารณาของมันไปว่ามันพิจารณาไปแล้ว

พอพิจารณาไปนะ การพิจารณามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิใช่ไหม พอพิจารณาไปแล้วเขาบอกเลยชีวิตมันก็แปลกแล้ว ไปเจอเฉียดกับความตายตลอดเลย เวลารถยางแตกลุงตาย ไม่สะเทือนเลย

คนเรามันมีหลักนะ มีหลัก เหมือนกับเรามีสติมีปัญญานี่มันมีหลัก พอมีหลัก มันเข้าใจเรื่องสัจธรรม สัจธรรม การเกิด แก่เจ็บ ตายเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้น พอมันเข้าใจ มันมีหลักมีเกณฑ์พอมันว่า รถยางแตก มาถึง เราจะมีอุบัติเหตุ หรือว่าลุงเราตายเราไม่สะเทือนใจ

เราไม่สะเทือนใจเพราะเรามีหลัก คนมีหลัก คนมีหลักไม่สะเทือนใจ มันก็เรื่องธรรมดา ทีนี้เราก็ไปตื่นเต้นไง ตื่นเต้นว่าโอ๋ย! แม้แต่อุบัติเหตุเราก็ไม่ตื่นเต้นเนาะ

ไม่ตื่นเต้น เราก็ยังจะตายอยู่นะ ไม่ตื่นเต้น มันต้องสำรอก มันต้องคาย มันถึงจะเป็นจริง

ไอ้เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดา คนที่มีสติมีปัญญาก็เป็นแบบนี้ มันก็เป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องธรรมดา ปฏิบัติมันเป็นเรื่องส่งออกนะ พอเรื่องส่งออก เห็นไหม พอมาข้างหลัง "ข้อที่ ๒ ระยะหลังนี้พอเริ่มรับรู้ต่างๆ พอเข้ามาที่ใจ ความรู้เกี่ยวกับครูบาอาจารย์ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพระธาตุ"

นี่ส่งออกแล้ว นี่ส่งออก

พุทโธๆๆ เวลาจิตสงบเข้ามามันรู้โดยตัวมันเอง มันมีความสุขความสงบในตัวเอง ถ้ามีความสุขความสงบในตัวเอง พอมันส่งออกไป ออกไปรู้เรื่องอะไร ถ้ามันออกไปรู้เรื่องพระธาตุ ออกไปรู้เรื่องครูบาอาจารย์ทั้งรู้จักและไม่รู้จัก ไปเห็นภาพต่างๆ

แล้วมันเรื่องอะไรล่ะ แล้วมันได้อะไร ถ้ามันจะรู้มันต้องรู้เข้ามาข้างใน ถ้ารู้เข้ามาข้างในนะ จิตเราสงบแล้วเราเข้ามา เราจะเห็นสิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้าเห็นเป็นเรื่องครูบาอาจารย์มันก็เป็นเรื่องอนิจจัง วางไว้ ทุกอย่างวางไว้ มันจะเข้ามาสู่ข้างใน ให้วางไว้ แล้วปล่อยแล้วสงบเข้ามา ถ้ามันไม่ส่งออกไป ครูบาอาจารย์ท่าน เห็นไหม

เวลาคำถาม เวลาคำถามมันฟ้องเลย คำถามข้อแรก พิจารณาแล้วเห็นกายมันแยกจากกัน เห็นกาย เวทนามันเป็นส่วนกัน แล้วก็ไปเรื่องของความตาย แล้วมาข้อที่ ๒ ออกไปรู้เรื่องครูบาอาจารย์แล้ว

ข้อที่ ๒ มันก็เหมือนติดนิมิตแล้ว นี่ส่งออกแล้ว มันไม่เข้าสู่อริยสัจแล้ว ถ้ามันไม่เข้าสู่อริยสัจ แล้วทำอย่างไรจะเข้าสู่อริยสัจ

ทีนี้การปฏิบัติของเรา ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติใช่ไหม เวลาจิตสงบแล้วให้หัดพิจารณา พิจารณาต่อเนื่องไป ถ้าพิจารณาเป็นกาลๆ

ถ้าคนภาวนาไม่เป็นมันทำให้เหมือน ทำให้ครบสูตร อย่างที่เขาพูดว่า เขาใช้ปัญญา ใช้วิปัสสนา

เขาทำอะไรของเขา จิตเขาสงบหรือเปล่า เขามีพื้นฐานในการภาวนาไหม เขาบอกว่าภาวนาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แล้วก็คิดสร้างภาพเลย กาย เวทนา จิต ธรรม จบ รู้เท่าทันหมด ปล่อย ว่าง

แต่เวลาครูบาอาจารย์เรานะ ทำให้จิตสงบก่อน พอจิตสงบพอมันเห็นกาย โอ๋ย! มันสะเทือนหัวใจแล้ว ถ้าสะเทือนหัวใจมันก็จะมาเป็นอย่างนี้ พิจารณาไปแล้วมันก็แยกอย่างนี้ นี่มันปล่อยชั่วคราว แล้วทำอย่างไรต่อ

การภาวนาให้รู้จริง จิตนี้ กิจกรรมมันพัฒนาให้มันรู้มันเข้าใจกับภาวนาให้มันเสร็จ คือทำให้มันเหมือนไง ทำให้มันเหมือนนะ เราทำทุกอย่างเลย พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม แต่เป็นจินตนาการ จินตนาการที่มีจิตรับรู้ มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ แล้วอย่างไรต่อ พอมันวาง วางแล้วทำอย่างไรต่อ

เพราะตัวเองคิดว่าตัวเองทำแล้ว พอทำแล้วเราไม่มีสติควบคุม มันก็ออกแล้ว ออกไปรู้เรื่องครูบาอาจารย์ ออกไปรู้ครูบาอาจารย์ที่รู้จักและไม่รู้จัก ไปเรื่องพระธาตุ นี่ไปใหญ่เลย

ก็เหมือนคนเรา คนเราพอภาวนา พอจิตสงบ จิตสงบมันก็เป็นสมาธิ พอเป็นสมาธิ เขาสงบเพื่อจะออกวิปัสสนา ทีนี้พอจิตสงบแล้ว มันออกรู้ออกเห็นน่ะ มันไม่มีสติไง นี่ไง ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีปัญญา ท่านต้องรั้งอันนี้ไว้ให้ได้ ต้องเอาจิตดวงนี้เอาไว้ให้ได้ ไม่ให้มันส่งออกอย่างนี้ ถ้ามันจะออกรู้ต้องออกรู้ในสติปัฏฐาน ๔

เวลาออกรู้สติปัฏฐาน ๔ มันต้องมีจิตเป็นสัมมาสมาธิ มันถึงออกรู้สติปัฏฐาน ๔

ไม่ใช่จิตสงบแล้วออกรู้ ออกรู้โดยเรื่องฌานโลกีย์ ด้วยความรู้ความเห็นของตัว นั่นน่ะกิเลสมันหลอกแล้ว

ถ้าครูบาอาจารย์มีนะ มันไม่ใช่เรื่อง นี่แหละออก พอมันออกไปแล้วทำไม่ถูก ทำไม่ได้ แต่มันมีจิตใต้สำนึกอันหนึ่ง อันหนึ่งที่ว่าเราเคยพิจารณากายแล้ว กายกับใจมันแยกจากกัน ก็คิดว่าตัวเองมีคุณธรรมไง ก็คิดว่า เห็นไหม คิดว่าตัวเองมีคุณธรรม แต่มันเป็นไหมล่ะ

ถ้ามันเป็นนะ ไอ้เรื่องที่ว่าไปรู้เรื่องครูบาอาจารย์ ไปรู้เรื่องพระธาตุ ที่ว่าเยอะแยะไปหมดจนพูดอะไรไม่ถูก มันเยอะไปหมด

ส่งออก มันไปกว้านมาหมดน่ะ ถ้ามันไปกว้านมา นี่ส่งออกทั้งนั้นน่ะ

ถ้าส่งออกแล้ว เราจะต้องบังคับด้วยสติ บังคับด้วยคำบริกรรม ให้จิตมันหยุด ถ้าจิตมันหยุดนะ มันไม่ส่งออก พอไม่ส่งออก พอสงบ ถ้ามีกำลังแล้วให้ไปดูกาย ดูเวทนา จิต ธรรมเหมือนเดิม ถ้าไปดู กาย เวทนา จิต ธรรม เพราะมันสะเทือนนะ ถ้ามันสำรอกนะ ถ้ามันสำรอกมันคาย มันถึงชัดเจน นี่ไง สันทิฏฐิโก รู้ท่ามกลางหัวใจ

แต่นี่ยัง "หลวงพ่อชี้ทางให้ที ชี้ทางให้ที ชี้ทาง"

พอคนมันเป็นนะ คนภาวนาเป็นหมายความว่า พิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้วมันขาดไปแล้ว นี่เป็นพื้นฐานภาวนาเป็นแล้ว แล้วถ้ามันจะติด มันจะติดมันก็ติดด้วยความยึดของตัว ถ้าความยึดของตัว อย่างเช่นหลวงตากับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านพยายามสับ แล้วคนที่เป็นนะ เขาต้องรอเวลา ถ้าไม่รอเวลาเราไปบอก มันยิ่งยึดยิ่งมั่น เราต้องให้จิตมันมีสมควรว่าจะรู้ถูกรู้ผิดได้ แล้วค่อยแนะค่อยชี้ ถ้าค่อยแนะค่อยชี้นะ

แล้วถ้าผู้ที่ปฏิบัติ มันติดอยู่แล้ว มันติดอยู่แล้วแหละ แต่ด้วยความสำคัญผิดก็ยึดว่าอันนี้ถูก แต่ถ้าคนที่จะชี้ให้รู้ว่ามันผิดได้ มันจะต้องมีวุฒิภาวะที่เหนือกว่า เพราะมันผิดอยู่แล้ว มันผิดอยู่แล้ว สำหรับครูบาอาจารย์ที่รู้จริง

มันยึดอยู่แล้ว มันถูกอยู่แล้วสำหรับคนที่ติด ไอ้คนที่ติด มันก็ติดอยู่แล้ว มันยึดอยู่แล้วว่าของกูนี่ถูก ไอ้คนเคยถูกมาเขารู้ว่าตรงนั้นมันผิด แล้วยิ่งไปบอกว่าคนที่มันติดอยู่มันจะยึดมากขึ้นไป

ต้องรอจังหวะ ต้องบ่มเพาะ บ่มเพาะให้ได้เวลา พอได้เวลาก็ค่อยๆ แหย่ ค่อยๆ แหย่ ค่อยๆ จิ้ม จนกว่าผู้ที่ติดอยู่นี้

มันหวง มันยึดไว้เลยนะ ของฉันๆ พอค่อยๆ แหย่ เหมือนกับเอาผลไม้ไว้ มันเริ่มเน่าแล้วแหละ กลิ่นมันไม่ค่อยดีแล้วแหละ มันเน่าก็ยังว่า "อู๋ย! กลิ่นนี้แหละกลิ่นแท้" มันยังยึดของมันอยู่ ฉะนั้นค่อยๆ สะกิดๆ เดี๋ยวก็หลุด

ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริง ในวงกรรมฐานเราที่ของจริงนะ เราจะรู้เลยว่าของจริงท่านให้อุบายอย่างไร ท่านชี้แนะอย่างไร แล้วผู้ที่ติดมันจะปล่อยวางอย่างไร ละอย่างไรมาเป็นชั้นเป็นตอน

ถ้าอย่างนั้นมันก็ติดอยู่นั่นน่ะ แล้วถ้ามันติดอยู่นั่นนะ นี่ติดนะ แล้วถ้าภาวนาไม่ได้เรื่องเลยล่ะ โอ้โฮ! มันยิ่งไปใหญ่เลย "ภาวนาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ รู้เท่าทันการเคลื่อนไหวทั้งหมด"... มันสตัฟฟ์จิตไว้แล้วมันจะได้อะไรน่ะ มันสตัฟฟ์จิตให้มันตายอยู่นั่นน่ะ

ของเรานะ ต้นไม้มันมีชีวิตนะ มันต้องเจริญเติบโตนะ ไม่ใช่ต้นไม้พลาสติก ไปตั้งเอาไว้แล้วก็ดูกัน โอ้โฮ! สวยงาม ไม่ต้องรดน้ำ ไปตั้งที่ไหนมันก็ไม่ตาย ไอ้ของเราถ้ามันไม่มีความชุ่มชื้นนะ เดี๋ยวใบก็เหี่ยวแล้ว

มันไม่ใช่ต้นไม้พลาสติก มันต้องมีความรู้สึกมันถึงเป็นจริง ไอ้ที่ว่าสตัฟฟ์ไว้เลยมันต้นไม้พลาสติก สติปัฏฐาน ๔ พลาสติก มันอยู่แค่นั้นน่ะ ถ้ามันไม่มี ไม่มีก็บ้านโล่งโถง ไม่มีเฟอร์นิเจอร์ของ

ตกแต่ง เออ! ก็บ้านนี้โล่งๆ เออ! เอามาตั้งไว้ เออ! อันนี้ใช่สติปัฏฐาน ๔ เอาต้นไม้พลาสติกมาตั้งไว้...มันไม่ใช่

ถ้ามันเป็นจริง สิ่งมีชีวิตมันต้องพัฒนาของมัน มันเป็นไปของมัน มันเป็นความจริงของมัน อันนี้ถึงความจริง เห็นไหม

ฉะนั้น ข้อ ๒ ที่ว่ามันรู้เห็นไป มีของเข้ามา

เข้ามาแล้วหวงด้วยใช่ไหม เข้ามาแล้วโอ๋เลยเนาะ กลัวกลัวจะหลุดมือไป แต่ถ้าเวลามันเน่าก็รู้ว่าไม่ใช่หรอก พอมันไม่ใช่แล้วทำอย่างไรต่อ

มันไม่ใช่แล้ว ไม่ต้องไปคิดถึงเลย สิ่งที่เป็นอดีต ทุกคนเคยทำสิ่งใดมามันก็มีการผิดพลาดเป็นธรรมดา ไม่ต้องไปเสียใจว่าฉันผิดมา ๕ ปี แล้วฉันก็ไปนั่งทบทวนอีก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปีไง ผิดมา ๕ ปีก็ทิ้งมันไปเลย แล้วปัจจุบันนี้ทำให้มันถูกก็จบไง

ติดมา ๕ ปีใช่ไหม ก็ต้องมาทบทวนอีก ๕ ปี เสียดาย เสียดายอดีต ๕ ปี คิดอีก ๕ ปีก็ ๑๐ ปี แต่ถ้ามันติด ๕ ปีแล้ว พอมันวางก็จบเลย ๕ ปีก็แค่นั้นน่ะ แต่ถ้าติดมา ๕ ปี ยังไปคิดอยู่อีก ๕ ปีนะ ๑๐ ปี เออ! ข้างหน้ายังไม่ถูกๆ ยังไม่รู้ พอติดมา ๕ ปี ทบทวนอีก ๑๐ ปี ทบทวน

อันนี้มันเป็นเรื่องจริงนะนี่ ที่พูดนี่เรื่องจริง เพราะการเวียนว่ายตายเกิดมันเวียนว่ายตายเกิดมาเยอะ ฉะนั้น ทำให้รู้จริงๆ

ไม่ใช่ทำให้เสร็จ นี่ทำให้มันเสร็จ ทำให้มันเข้าใจ มันก็เท่านี้ จะทำให้มันรู้จริงๆ ค่อยๆ พัฒนาของมัน

นี่ข้อที่ ๓ เรื่องความสงบของใจ เขาบอกว่าเขาทำได้สงบทุกครั้ง แค่พนมมือก็สงบแล้ว

ถ้ามันทำได้จริงนะ เวลาพุทโธ คนที่ชำนาญกำหนดพุทโธ ถ้าเป็นสัมมานะ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ถึงคำว่า “ติด” เวลาออกใช้ปัญญามันจะติด แต่มันจะเข้าใจถึงความสงบนะ

แต่ส่วนใหญ่ที่เราเห็น เห็นไหม “เวลาพูดอยู่นี่จิตสงบอยู่เลย เวลาคุยกับหลวงพ่อ จิตมันสงบอยู่เลย”

แหม! กูคันหัว...มันสงบ มันสงบอย่างไร มันสงบอย่างนี้ มันสงบโดยแบบภวังค์ ถ้ามันสงบ มันไม่ต้องรักษาไง

แต่ถ้ามันสงบจริงๆ นะ เวลามันเข้าไป ความสงบ เวลามันไหว มันกระเทือน มันก็ออกแล้ว จิตนี้เวลามันสงบนะ มันสงบของมัน ถ้ามันมีพื้นฐาน เราสงบจนเป็นสมาธิ สงบบ่อยๆ ครั้งเป็นสมาธิ พอเป็นสมาธิ เราจะทำอะไร สมาธิจะเป็นพื้นฐาน มันก็มีสติมีปัญญา ทำอะไรไม่ค่อยผิดพลาด แต่ถ้ามันออกไปมาก มันต้องกลับมาพัก นี่ถ้ามันสงบ มันสงบอย่างนี้

นี่บอกว่า พนมมือก็สงบอยู่แล้ว อะไรสงบอยู่แล้ว

มันอ้างน่ะ สมาธิ สัมมาสมาธิกับมิจฉาสมาธินะ ไอ้นั่นมันสมาธิมิจฉาไง คือว่ามันเคยได้เมื่อวานนี้หรือมันเคยได้เมื่อกี้นี้ ก็นึกอารมณ์นั้นไว้ มันไม่เป็นปัจจุบันหรอก มันไม่เป็นปัจจุบัน

เขาบอกว่า พนมมือก็สงบแล้วๆ

มันสงบจริงหรือ ถ้ามันสงบนะ สงบคือการพักใจ ถ้าใจมันพักแล้วมันเป็นสัมมาแล้ว พอออกมาใช้ปัญญา มันจะก้าวเดินของมันไป

ไอ้นี่มันสงบแล้วก็ยังไปรู้นู่นรู้นี่ มันไม่มีสติ สติมันคุมไม่ได้ ถ้าเป็นสมาธิมันก็เป็นมิจฉา มันไม่เป็นสัมมาคือความถูกต้องดีงามว่าอย่างนั้นเลย

ถ้ามันเคยทำมามันก็เป็นอย่างนี้ เหมือนเรา เราเคยทำอะไรมาแล้วเราเคยทำได้ แต่ตอนนี้ไม่ได้ทำ แต่มันก็รู้อยู่อย่างนี้ คือมันจะไปมันก็ไม่ไป ใจมันเสื่อม มันก็ไม่เสื่อม มันก็คาๆ อยู่อย่างนี้ แล้วก็บอกว่ามันเป็นอยู่อย่างนี้ ถ้ามันจะบอกว่าเป็นอุเบกขา มันก็ไม่ใช่ มันเป็นที่เราติดเอง

ฉะนั้น ไอ้คำว่า “สงบ” อย่างนี้ให้เด็กๆ มันพูดกันเถอะ ให้เด็กๆ มันไปคุยกัน ไอ้เราจะปฏิบัตินะ ถ้าสงบต้องชัดๆ กำหนดเลย ลองใหม่เลยนะ ตั้งสติเลย แล้วกำหนดพุทโธชัดๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิชัดๆ ให้มันสงบเข้ามา แล้วดูความสงบของมันสิ

ถ้ามันสงบแล้ว ถ้ามันสงบ ถ้าจิตถ้ามันเป็นมิจฉานะ พอเริ่มมีกำลังมันก็ส่งออกไปรู้ ไปรู้พระธาตุ ไปรู้ถึงครูบาอาจารย์

ไปรู้เรื่องโลก แล้วมันได้อะไรขึ้นมา เขาเดือดร้อนหรือ ครูบาอาจารย์เดือดร้อนหรือ เราคนรู้มันเดือดร้อน ครูบาอาจารย์เดือดร้อนกับเราหรือเปล่า

เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราต้องการจะสงบชัดๆ แล้วคุมไว้ นี่เป็นสัมมาสมาธิ แล้วถ้ามันออกไป มันไม่ส่งออกไปรู้นู่นรู้นี่ มันจะไปรู้สติปัฏฐาน ๔ เราจะให้มันทำงาน เราจะเอาธรรมะ เราจะเกิดมรรค เราจะเอามรรค ๘ มรรคมันจะเข้ามาสำรอกมันจะคายกิเลส แล้วมันคายกิเลส มันจะได้ก้าวหน้าไป

ไม่ใช่จับต้นชนปลายไม่ได้ ข้างหน้าก็ไปไม่ได้ ถอยกลับก็ถอยไม่ได้ แล้วก็คาๆ อยู่อย่างนี้ แล้วก็บอกให้ชี้ไปสกิทาคามี กูจะชี้ไปไหน ก็กูยังไปไม่เป็น ก็กูไม่รู้ไปอย่างไรสกิทาคามี คิดเอาเอง เออเอาเองไง

ไอ้พูดอย่างนี้เดี๋ยวเสียใจอีก ไอ้ที่แล้วก็แล้วกันไป เพียงแต่ว่าที่พูดมันละเอียดรอบคอบ เรากรรมฐานไง วงกรรมฐาน เราพูดสิ่งใดให้เป็นประโยชน์ อย่าให้มันเกิดโทษ ไม่ให้เกิดโทษกับผู้ฟัง และไม่ให้เกิดโทษกับผู้ตอบ

ผู้ตอบเวลาพูดไป โลกนี้คนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก คนมีเวรมีกรรมมากมันจ้องจับผิดเยอะแยะไปหมด คนทำดีมันขวางหูขวางตาคนชั่วนะ แล้วเราจะทำดี เราว่าทำดีใช่ไหม นี่ว่าทำดีหรือ

เราทำดีมันก็เป็นความดีความชั่วของเรานี่แหละ แต่คนที่มันจ้องจับผิดอยู่มันเยอะแยะไปหมด แล้วทำไมเราต้องไปเข้าทางเขาล่ะ

เราจะทำดีกันทำไมเราต้องไปพูดให้มันเป็นภัยกับคนพูดและคนตอบล่ะ มันไม่ควรเอาความเป็นภัยเข้ามาไง

นี่พูดถึงเวลา ถ้าเดี๋ยวน้อยใจๆ มันเป็นเพราะเหตุนี้

“๔. ระยะหลังนี้ผมมีแต่ความสงบ มันสงบง่าย สงบทุกครั้ง มีสิ่งแปลกๆ มหัศจรรย์หลายครั้ง อย่างเช่นที่มีแสงสว่างจ้า”

ไอ้นั่นจบไปแล้ว ไอ้นี่ส่งออกทั้งนั้นน่ะ แสงสว่างจ้าก็แสงสว่างจ้า

แต่ที่ว่า “ระยะหลังนี้ทำอะไรไม่ได้เลย พอสงบแล้ว สงบแล้ว จับอะไรก็ไม่ได้”

ผลของมันก็เป็นแบบนี้ นี่มันยืนยันไง ผลของมันเป็นแบบนี้ ผลของมัน ถ้าเราสัพเพเหระแล้ว ผลที่สุดคือมันเสื่อมหมดแหละ ผลที่สุดแล้ว “พอจะจับปุ๊บ มันก็จับไม่ได้ พอจะจับได้ ปัญญาก็ไม่เกิด”

อ้าว! ก็ไหนว่าเอ็งจับได้ตลอดเลย เอ็งก็รู้เท่าทัน เอ็งพิจารณากาย ได้ทั้งนั้นน่ะ ยกมือขึ้นยังสงบเลย จิตสงบตลอดเลย แล้วทำไปทำมา เลยสับสน จับต้นชนปลายไม่ได้ แล้วตกลงเป็นอย่างไร อ้าว! ตกลง เป็นอย่างไร

“ระยะหลังภาวนาไม่ได้เลย มันจะออกท่าเดียว มันทำอะไร ไม่ได้เลย”

อ้าว! ก็มันผิดมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ต้น ไม่ดูแลมาตั้งแต่ต้น เข้าใจเอาเอง เออเอาเองว่าตัวเองพิจารณากายแล้วกายมันแยกแล้ว

คิดเอาเองว่าตัวเองมีจิตใจมั่นคง คิดเอาเองว่าไปรู้เรื่องพระธาตุ ไปรู้เรื่องคนอื่น คิดเอาเองว่ายกมือขึ้นมาก็สงบ คิดเอาเองว่าความสงบอยู่กับใจไง แล้วก็จะชี้เลย บอกว่าชี้ไปสกิทาคามีทีหนึ่ง ชี้ไปทีๆ คิดเอาเองไง

เวลาครูบาอาจารย์ เราจะคุยกัน เราคุยกันอย่างนี้ เราจะคุยกันเป็นปัจจุบัน

เวลาคนมาถามปัญหา “หลวงพ่อ จิตผมเคยสงบ ทำอย่างไรต่อ”

“สงบเมื่อไหร่”

“สงบเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว”

มันคิดว่า ๑๐ ปีที่แล้วมันยังเก็บสงบไว้ในกระเป๋า มันยังไม่เอาไปไหนมั้ง สงสัยความสงบมันยังเก็บไว้ในกระเป๋าเลย ถึงเวลาก็จะควักออกมาเลย สงบอยู่นี่

มัน ๑๐ ปีที่แล้ว มันจะเป็นประโยชน์อะไร เขาเอาปัจจุบัน

นี่ก็เหมือนกัน พอมันเป็นไปแล้ว ผลของมัน ถ้ามันสับสนจับต้นชนปลายไม่ได้ ถึงที่สุดเสื่อมหมด เวลาภาวนา เวลาจะจับได้ปัญญาก็ไม่เกิด นี่เพราะสมาธิมันไม่แข็งแรง เวลาจะทำความสงบมันสงบแล้ว เวลาปัญญามันจะเกิด มันก็จับสติปัฏฐาน ๔ ไม่ได้ อึม! เอาสิ เวลาจับได้มันก็ไม่มีปัญญา มีปัญญามามันก็ไม่รู้จะเอาปัญญาไปใช้อะไร เห็นไหม

เราเริ่มต้นมา เราเริ่มต้นเราทำอะไรกันมา ถ้ามันภาวนาเป็นนะศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ถ้าพิจารณากายถูกต้องดีงาม พิจารณาซ้ำ ซ้ำ

จนมีความชำนาญ มีความชำนาญ มรรค มรรค ๘ มันเจริญก้าวหน้าขึ้นมา นี่ภาวนาเป็น

พอภาวนาเป็น พอสงบเข้าไป พอยกขึ้น ยกขึ้นมันก็ไปสู่สกิทาคามิมรรค มันยกขึ้นๆ มรรค ๘ มันมา มันส่งเสริมกันมา เห็นไหม โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค

ไอ้นี่คิดว่าตัวเองแยกแล้วก็เป็นโสดาปัตติมรรค แล้วพอโสดาปัตติมรรคแล้วมันก็ไปรู้เรื่องคนอื่น มันก็ไปเห็นแสงสว่าง มันไปรู้อะไรนั่นน่ะ มันเป็นของชั่วคราว มันเกิดขึ้นจากความเพียร ความวิริยอุตสาหะ แต่เราไม่รู้จักประคอง ไม่รู้จักดูแลให้จิตมันพัฒนาขึ้นมาให้มันถูกต้องดีงาม

เราเป็นชาวพุทธ เราก็นั่งสมาธิภาวนากัน ทำสมาธิทำไม สมาธิเพื่อรู้วาระจิตคนนู้น สมาธิเพื่อเห็นเทวดา สมาธิ

นั่นไง นั่นน่ะออกนอกเรื่องนอกราวไปหมดแล้ว เวลาทำสมาธิเป็นสมาธิเหมือนกัน เวลาทำสมาธิมาแล้วอีลุ่ยฉุยแฉก ลงไปห้วยหนองคลองบึง ไปนู่น ออกทะเลไปเลย

แต่ครูบาอาจารย์กรรมฐานเราท่านให้ทำสมาธิ ทำสมาธิแล้วจิตให้มันสงบ มีความสุข มีความระงับ มีความสุขแล้วก็พยายามฝึกมันใช้วิปัสสนา ใช้ปัญญา ปัญญาเพื่อรู้แจ้ง ปัญญาเพื่อแทงทะลุอวิชชา แทงทะลุกับความไม่รู้ของเรา นี่กรรมฐานเขาสอนอย่างนี้

เขาไม่ได้ออกไปลงห้วยหนองคลองบึง แล้วก็ออกทะเลไปเลย แล้วกลับมา ชี้ไปสกิทาคามีทีหนึ่ง...โอ้โฮ! กูนี่เจ็บตับ

ฉะนั้น เวลาอันนั้นจบไปแล้ว เพียงแต่เวลาถามมา แล้วมาเคลียร์ปัญหากัน เวลาคำถามมา พอพิจารณาแล้วมันถึงเข้าใจ อ๋อ! เพราะปฏิบัติมาอย่างนี้ มีความเห็นอย่างนี้ แล้วคิดอย่างนี้ ถึงจะให้ชี้ไปทางนู้นไปทางนี้ คิดว่าตัวเองจะก้าวหน้าต่อไป

สุดท้ายแล้วข้อที่ ๔ ตอนนี้เวลามีสมาธิ จับกายได้ก็ไม่มีปัญญา เวลาปัญญามันพุ่ง ปัญญามันแยกแยะ มันก็จับกายไม่ได้

สุดท้ายจบ จบลงอย่างนี้ไง จบโดยที่ว่า สุดท้ายแล้วก็จับต้นชนปลายไปไม่ถูก สุดท้ายแล้วมันก็ล้มลุกคลุกคลาน แล้วทำอย่างไรต่อ

ทีนี้ทำอย่างไรต่อ อันนี้มันอยู่ที่อำนาจวาสนา เพราะนักปฏิบัติเราทุกคนจะถามว่า ผมก็ทำอย่างนั้น ดิฉันก็ทำอย่างนี้ แล้วทำไมมันไปไม่ได้

มันไปไม่ได้ มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีของคน ถ้าคนมีอำนาจวาสนา ขิปปาภิญญา ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย แต่ของเรา เราปฏิบัติยากแล้วมันยังรู้ยากอีก มันยังไม่ได้ เราก็ต้องมีสติมีปัญญาเพื่อรักษาไว้ให้มันถูกทางไว้ อย่าให้มันแฉลบ อย่าให้มันออกนอกลู่นอกทางแล้วพยายามทำของเรา เพราะเราสร้างอำนาจวาสนามาเท่านี้

อย่างเช่นกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ระยะทางเท่าไร แต่หลวงปู่มั่นท่านมีเงิน ท่านสามารถซื้อตั๋วกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ได้

ไอ้ของเราไม่มีเงินนะ เราก็ซื้อไปสระบุรี กรุงเทพฯ-เชียงใหม่มันไปไม่ได้ ไปได้แค่สระบุรี แล้วก็พยายามไปหางานทำที่สระบุรีแล้วก็จะซื้อตั๋วต่อ สระบุรีไปนครสวรรค์ นครสวรรค์ก็ขึ้นไปพิษณุโลก

เราก็ทำของเราไป เพราะเราไม่มีเงินจะซื้อตั๋วกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ เราไม่มีวาสนาทำได้อย่างนั้น เราก็ซื้อตั๋วของเราไปนะ ซื้อไป พักตามข้างทางไป หาเงินหาทองต่อเนื่องไป เราก็พยายามทำของเราไป นี้พูดถึงอำนาจวาสนาของคน

ถ้าปฏิบัติง่ายรู้ง่ายมันก็ดีของมันไป ถ้าปฏิบัติไม่ได้ ทำให้รู้ให้เข้าใจ ไม่ใช่ทำให้เสร็จ บางคนรีบ ภาวนาเป็นอย่างนั้น สติปัฏฐาน ๔ ก็ทำฉับๆๆ เสร็จแล้ว เสร็จแล้วทำอย่างไรต่อ

เสร็จแล้วเอ็งเอากลับบ้านไป สติปัฏฐาน ๔ ของเอ็ง เอ็งเอากลับบ้านไป ไม่เกี่ยวกับคนอื่น

เขาทำสติปัฏฐาน ๔ เขาทำมาเพื่อให้จิตมันฝึกหัด ให้จิตมันเป็นสมาธิ ให้จิตมันพิจารณา ให้มันเข้าใจ พอเข้าใจมันก็สำรอกมันคายตัวของมัน คายความสังโยชน์ คายกิเลสตัณหาในตัวของมัน ถ้ามันคายของมัน มันก็เป็นสันทิฏฐิโก มันก็เป็นปัจจัตตัง มันก็รู้ท่ามกลางหัวใจนั้น

ไม่ใช่ทำๆๆ เสร็จ สติปัฏฐาน ๔ เสร็จเลย ส่งครู แล้วครูให้คะแนน แล้วครูให้คะแนนแล้วกิเลสเอ็งหลุดไหม เห็นไหม นี่ทำให้เสร็จไง คือทำให้เหมือน ทำให้จบ เขาสอนกันนะ วิธีการอย่างนั้นๆๆ แล้วก็ทำอย่างนั้นๆๆ แล้วทำอย่างไรต่อ เสร็จแล้วทำอย่างไรต่อ ทางโลกเขาเป็นอย่างนั้น

แต่ธรรมไม่ใช่ ธรรม มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของจิต จิตหยาบ จิตกลาง จิตละเอียด จิตของคนมันสร้างอำนาจวาสนามาแตกต่างกัน พันธุกรรมของมันไม่เหมือนกัน มันสำรอกมันคายแตกต่างกัน ฉะนั้น ถ้าเราทำถูกต้องดีงามแล้วเราก็พยายามทำของเราให้อยู่ในร่องในรอย แล้วพยายามของเรา ทำให้รู้จริง

ทำให้รู้จริง ไม่ใช่กิเลสให้ทำ กิเลสมันอยากได้อยากดี กิเลสมันก็ให้ทำ กิเลสมันก็ทำให้ ทำให้เสร็จแล้ว ทำแล้วก็งงๆ พองงๆ ขึ้นมา บังเอิญตอนนี้เราออกสังคมมา ก็เลยบอก เออ! มีพระองค์หนึ่งมันเซ่อๆ มันชอบตอบธรรมะ ก็เลยถามมันว่า ชี้เลย ให้มันชี้ไปสกิทาคามี ชี้อย่างไร ไอ้เซ่อๆ ก็ชี้เลยนะ สกิทาคามีไปทางนั้น นี่ไง เพราะเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราทำของเราอย่างนั้น

ถ้ามีหลักมีเกณฑ์นะ ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ มันเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์กับชาวพุทธ เป็นประโยชน์กับสังคม เป็นประโยชน์กับทุกๆ คน ความเป็นประโยชน์ไง เป็นประโยชน์

ธรรมของหลวงปู่มั่น ประโยชน์ใดที่ไม่มีโทษ บุญที่ไม่มีโทษ คุณที่ไม่มีโทษนั้นเป็นบุญที่สุด สิ่งที่ไม่มีโทษเป็นประโยชน์ล้วนๆ หลวงปู่มั่นท่านสอนอย่างนั้น ให้ทำอย่างนั้น ให้เป็นประโยชน์ที่ไม่มีโทษ เป็นประโยชน์สูงสุด เอวัง

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า
สวะเวลาไหลไปตามน้ำ ถ้าไม่ติดสิ่งใดนะ
สวะมันจะออกทะเล
แต่ส่วนใหญ่แล้วมันไปติด
ติดความรู้ความเห็นของตัว
ทั้งติดความรู้ความเห็น ติดต่างๆ
ถ้ามันไม่ติดมันก็ปล่อยวาง
มันปล่อยวาง มันเอาความสงบ
เอาน้ำในแก้ว
เอาน้ำในแก้วสำคัญนะ

๓

น้ำในแก้ว

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “เป็นเม็ดเหงื่อสะท้อนแสงแดด”

หลวงพ่อ : เขาภาวนาแล้วเป็นอย่างนี้นะ เป็นเม็ดเหงื่อสะท้อนแสงแดด

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่อครับ การทำสมาธิภาวนาเหมือนว่าจะตั้งไข่ได้แล้วครับ เพราะการนั่งสมาธิแบบโบราณนั้นนั่งยากแสนยาก แต่ในปัจจุบันนี้ ๑ ชั่วโมง นั่งไม่กลัวเวทนาการปวดขาอีกแล้ว อาจจะเป็นผลจากการพิจารณาโครงกระดูกของตนเอง ใช้ปัญญาทุบให้ละเอียด แล้วโปรยลงในบึงแก่นนครบ้าง บึงหนองโคตรบ้าง การปวดขาปวดหัวเข่านี้แยกแยะออก เวทนาการปวดขาปวดเข่าไม่มี ก็มีสติพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม แล้วให้สงบเข้ามาก็พอได้ตามกำลังของตนเองครับ

อนึ่ง พอทำสมาธิพิจารณาธรรมพอสมควรแก่ธรรมแล้ว เต็มกำลังของตนเอง ออกจากสมาธิ เหงื่อซึมออกตามรูขุมขน สังเกตดูวันแรก วันที่ ๕ เดือน ๘ ค.ศ. ๒๐๑๔ เหงื่อออกแห้งจับเกล็ด

สะท้อนแสงไฟ ผมนึกคิดอยู่ว่านี้คืออะไร ทำทุกครั้ง เป็นอย่างนี้ทุกครั้ง พอวันที่ ๑๐ เดือน ๘ ค.ศ. ๒๐๑๔ ผมทำสมาธิบริเวณพระธาตุที่พระธาตุขามแก่น ออกจากสมาธิ มองดูรูขุมขนก็มีเหงื่อออกมาปรากฏอยู่ที่รูขุมขนมีเม็ดเล็กๆ (เหมือนเม็ดทรายเงิน) สะท้อนกับแสงแดดอยู่ตามหลังมือและแขน ผมพิจารณาว่า นี้ธรรมชาติอะไรหนอ หรือว่าเป็นธาตุน้ำแสดงออกมาให้เห็นครับ วันแม่ไปเล่าให้แม่ฟัง แม่เตือนว่าอย่าหลงนะ ขอเมตตาหลวงพ่อช่วยอธิบายด้วย

ตอบ : การนั่งสมาธิ ผู้ถามเขาเคยถามมา ตอนที่ถามมาเขาเคยบอกว่าใช้ปัญญาๆ ไป

เราก็บอกว่า ปัญญาอย่างนั้นต้องทำความสงบของใจก่อน เราก็ดึงกลับมาให้ภาวนา

เขาบอกว่าเขาภาวนามาแล้ว เขานั่งขัดสมาธิเพชรนะ ทีนี้การนั่งขัดสมาธิเพชร เขาถึงเขียนว่าการนั่งสมาธิแบบโบราณนี่แสนยากมาก

การนั่งแบบโบราณ มันอยู่ที่คนถนัด การนั่งขัดสมาธิเพชรกับนั่งสมาธิพื้นราบมันแตกต่างกัน ถ้าการนั่งสมาธิเพชร ถ้ามันยากแสนยาก ภาวนามันไม่ได้ ถ้ามันไม่ได้ มันไม่มีความสงบ พอมันไม่มีความสงบ มันไม่มีอะไรเลี้ยงหัวใจไง

เหมือนอาหารน่ะ อาหาร ดูสิ มีถ้วยมีจาน มีถ้วยมีจานหมดเลย แต่ไม่มีอาหารเลย ถ้าไม่มีอาหารเลย เราทุกข์เรายากนะ

เรามีทุกอย่างพร้อม เห็นไหม ดูสิ เรามีกิริยาท่าทางเราพร้อมที่เป็นนักปฏิบัติ รูปแบบภายนอก โอ้โฮ! เรานักปฏิบัติทั้งนั้นเลย เราปฏิบัติแล้ว แต่มันไม่มี มันเหมือนเรามีแต่ถ้วยโถโอชาม แต่เราไม่มีอาหารในสำรับเลย หิวนะ ทั้งหิวทั้งกระหาย แต่เรามีถ้วยโถโอชามเอาไว้อวดเขาว่าเรามีสำรับ บ้านนี้มีสำรับ มีความพร้อม นี่ถ้าเราภาวนาไม่ได้

แต่ถ้าภาวนาได้นะ ในถ้วยโถโอชามมันมีอาหารเต็มเลย คนมีอาหารเต็ม เราหิวกระหายมา เราก็ได้ดื่มได้กินใช่ไหม ถ้าเราได้ดื่มได้กิน เราใช้สอยสิ่งนี้ไป ชีวิตเรามันก็ไม่ทุกข์ยากจนเกินไป นี่พูดถึงว่าถ้าเราภาวนา

ฉะนั้น ภาวนา ถ้วยโถโอชามของใครล่ะ ถ้วยโถโอชามของใคร ถ้าถ้วยโถโอชามที่มันประณีต มันก็ต้องราคาสูง ถ้าแบบของพวกเราอย่างเรา อย่างพระเราใช้ใบตองก็ได้ เราใช้ใบบัวก็ได้ เราใช้อะไรก็ได้ เราใช้สิ่งใดก็ได้ มันเป็นธรรมชาติ ฉะนั้น เวลาธรรมชาติ มันทำสิ่งใดมันก็ทำได้ง่าย มันทำอย่างไรมันทำแล้วมันก็มีโอกาสใช่ไหม

แต่ถ้าถ้วยโถโอชามของเรามันประณีต เราทำสิ่งใดมันต้องทุกข์ต้องยาก เวลานั่งสมาธิไป ถ้ามันไม่ได้ผล ถ้าไม่ได้ผลมันก็ไม่มีอาหารในนั้นเลย เราก็ไม่ได้ดื่มได้กินสิ่งใดเลย แต่ถ้ามันมีอาหารบ้าง มันมีอาหารบ้าง ถ้ามีอาหาร ขอให้มันเป็นอาหารตามความเป็นจริง สมัยนี้เขาทำของไว้โชว์เป็นพลาสติก ทำของจิ๋วของเล็กเอาไว้อวดไว้โชว์กัน มีกล้วยหอม มีผลไม้เต็มไปหมดเลย เอาไว้ดู กินไม่ได้ กินไม่ได้

ปฏิบัติ ปฏิบัติสักแต่ว่าทำ ทำกันเป็นว่าเรามาปฏิบัติธรรม มันกินได้ไหม มันมีรสชาติไหม ของกินได้สิ ของกินได้ ของกินได้ประทังชีวิตได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบ ถ้ามันสงบเข้ามาตามความเป็นจริง ให้มันเป็นความจริงสิ ให้เป็นความจริง ไอ้นี่ถ้าเป็นความจริง ความจริงทำไมไม่กล้ายืนยันล่ะ ความจริงไม่กล้ายืนยันกัน ความจริงเก็บไว้ในใจแล้วให้คนอื่นค้ำประกัน คนอื่นค้ำประกัน ค้ำประกันมันได้ประโยชน์สิ่งใดมา แต่ถ้าเราเป็นความจริงนะ มันได้มีความสงบ ถ้าอย่างนี้มันทำได้มีความสงบบ้าง

บอกว่า เดี๋ยวนี้นั่งสมาธิได้เป็นชั่วโมงเลย ไม่กลัวเวทนา ไม่กลัวการเจ็บปวดขา

สิ่งที่ปวดขาเพราะมีการพิจารณา เห็นไหม พิจารณากระดูกของเรา พิจารณาเต็มที่ มันมีสติมีปัญญา มันทัน มันทันแล้วมันมีการต่อสู้ มีการต่อสู้คือการใช้ปัญญา

ถ้าเราไม่ใช้ปัญญานะ เราไม่ใช้ปัญญาเลย เวลาความคิดมันเกิดขึ้น ความคิดมันลากไปหมด จะเอาอย่างไรก็ได้ อย่างเช่นเราจะทำโครงการอะไร เราจะทำสิ่งใด เรามีความคิดตลอด ถ้ามีปัญญามันทบทวน ทำแล้วผิดพลาดไหม ทำแล้วจะเสียหายไหม ทำแล้วถ้ามันประสบความสำเร็จ ควรทำไหม นี่พูดถึงว่าเราทำหน้าที่การงาน

แต่เวลาความคิด ความคิดโดยปกติของเรา ไม่ใช่ว่าให้เราทำนั่น ให้เราทำนี่ ให้เราอยู่ใต้อำนาจของมัน ถ้าเรามีปัญญาสวนกระแสกลับไป ทำไมเป็นอย่างนั้น ถามสิว่าทำไมเป็นอย่างนั้น แล้วถ้าไม่ทำอย่างนั้นได้ไหม ถ้าไม่ทำอย่างที่มันคิดแว็บขึ้นมาว่าจะทำ ถ้าเราไม่ทำอย่างนั้นได้ไหม

เราไม่ทำอย่างนั้น หนึ่ง เราก็ไม่เหนื่อยเปล่า เราก็ไม่เสียเวลาเปล่า เรามีเวลากับชีวิตของเราด้วย ถ้าเรามีปัญญาอย่างนี้ มันทวนกระแสกลับไป กิเลสมันโดนตรวจสอบ มันก็ไม่กล้าแสดงตัวของมันโดยเต็มกำลังของมัน เห็นไหม ถ้าเรามีปัญญาตรวจสอบเข้าไป มีปัญญาตรวจสอบเข้าไป

แล้วถ้ามีปัญญา ที่ว่าเขาแยกแยะว่าเป็นโครงกระดูกเป็นต่างๆ เลย แล้วปัจจุบันนี้เขาไม่กลัวเวทนา เวลานั่งสมาธิไปเอาความเจ็บความปวด เอาเวทนา สิ่งนี้เป็นผุยเป็นผง เอาไปโยนหนองน้ำเลย แล้วพิจารณาของเรา ถ้าจิตมันเป็นสมาธิอย่างนี้มันใช้ได้ เพราะเราทำความสงบของใจกัน เพราะเราจะหาความสุขโดยข้อเท็จจริง เราจะหาความสุขโดยความเป็นจริง

เราไม่ใช่หาความสุขจากการเสพ เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง ที่เราไปหาความสุขๆ จากข้างนอก ความสุขจากข้างนอกมันเป็นอามิส มันต้องมีผลกระทบ มันต้องมีการลงทุน มันต้องมีการแสวงหา มันถึงได้ความสุข ความสุขคือความพอใจ นี่กิเลสมันหลอก มันหลอกให้ทำอย่างนั้นน่ะ แล้วมันเป็นความสุขๆ

แต่ถ้าเรามาพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่สุขแท้ สุขแท้ไม่อิงอะไรเลย มันอิงโดยตัวมันเอง มันอิงตัวมันเอง ตัวมันเองเป็นอิสระเอง มันจะมีความสุขของมันเอง ถ้ามีความสุข เห็นไหม พระพุทธศาสนาสอนที่นี่ไง

เราดูสิ เวลาพระบวชมาตั้งแต่เณร อย่างเมื่อคืนไปนี่แปลก พระเข้ามา ๓๐ กว่าพรรษาทั้งนั้นนะที่มานั่งคุยกันน่ะ เราถาม พรรษาเท่าไร

๓๒, ๓๔, ๓๐ เศษๆ ทั้งนั้นเลยนะ พรรษาสูสีๆ เลย บวชมา ๓๐-๔๐ ปี เราบวชมาขนาดนี้ ชีวิตเรามันก็รู้ นี่ไง พระบวชมาตั้งแต่เณร แล้วชีวิตแห้งแล้งอย่างนี้ เช้าก็อยู่กับต้นไม้ ต้นไม้กับต้นไม้ ออกจากกุฏิมาก็ต้นไม้ พ้นจากต้นไม้ก็เข้าไปในกุฏิ มีแค่นี้ แล้วมันมีความสุขตรงไหนล่ะ มันมีความสุขตรงไหน

มีความสุขตรงจิตมันสงบ จิตมันสงบระงับนะ นี่ข้อเท็จจริง เป็นแบบนี้

ทางโลก สิ่งที่เกิดขึ้นมา มันมีการสร้างขึ้นมาทั้งนั้นน่ะ มันเป็นการสร้างขึ้นมาโดยน้ำมือของมนุษย์ แต่ธรรมชาติเราอยู่กับสัจจะความจริง แล้วถ้าจิตสงบขึ้นมา เราก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาตินั้น มันมีความสุขสงบได้ ถ้าจิตสงบอย่างนี้เป็นประโยชน์มาก

ฉะนั้น เวลาจิตสงบแล้ว สงบแล้วก็คือสงบไง ในแก้วน้ำมีน้ำ เรามีน้ำไว้ดื่มไว้กิน ในแก้วน้ำมีน้ำไง ฉะนั้น พอในแก้วน้ำมีน้ำขึ้นมา

"อนึ่ง พอทำสมาธิไปแล้ว จิตพิจารณาไปแล้ว พอสมควรแก่ธรรมแล้วก็เต็มกำลังของตัวเอง ออกจากสมาธิแล้วเหงื่อมันซึมออกมาตามรูขุมขน สังเกตดูแล้วเหงื่อมันแห้ง มันเป็นเกล็ด มันเป็นเม็ดเหงื่อ"

แก้วน้ำนะ เวลาแก้วน้ำ เราเอามือไปจับ ถ้าเราจับแก้วน้ำนั้นน่ะ เวลาเราปล่อยวางแล้วมันมีลายนิ้วมือไหม มันมีลายนิ้วมือ ลายนิ้วมือทางนิติเวชเขาหาหลักฐาน เขาทำได้ไหม ทำได้ แล้วทำได้แล้ว มันเป็นประโยชน์อะไรล่ะ แก้วน้ำ แก้วน้ำเราทำ

เหงื่อ เหงื่อที่มันออกจากร่างกาย เหงื่อที่ออกจากร่างกาย เราเห็นเป็นเกล็ด เป็นอะไร จิตของคนมันเป็นไปได้ทั้งนั้นน่ะ

เวลาคนที่มีสติมีปัญญานะ จิตสงบแล้วเห็นรูขุมขน รูขุมขนขยายให้มันใหญ่ขึ้นได้ เส้นผมเส้นหนึ่งนะ เวลาจับได้ จิตนะ เราจับเส้นผม แล้วขยายเส้นผม มีครูบาอาจารย์บางองค์นะ ขยายเส้นผมเหมือนท่อนซุงเลย ขยายออก ในท่อนซุงนั้นมันจะมีท่ออาหาร เส้นผมนี่พิจารณาอย่างนั้นน่ะ นี่เวลาจิตมันพิจารณา ถ้ามันเป็นกาย เป็นเวทนา เป็นจิต เป็นธรรม มันเป็นประโยชน์

แต่ไอ้เกล็ดเงินเกล็ดทอง มันเป็นอะไรก็ไม่รู้ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ไหม ฉะนั้น พอมันเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ เราไปตื่นเต้นไง แล้วบอกว่าพอไปเห็นเป็นเกล็ดเป็นอะไร

เราจะบอกว่า แก้วน้ำ ถ้ามันมีน้ำก็เป็นประโยชน์นะ แก้วน้ำ แก้วก็คือร่างกายนี้ น้ำก็คือคุณธรรมในแก้วนั้น แล้วสิ่งที่รอยนิ้วมือต่างๆ ที่จับที่แก้วน้ำนั้นมันก็มีของมัน

สารคัดหลั่ง เหงื่อนี่เป็นสารคัดหลั่ง มันมีออกมาทางร่างกาย โดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วธรรมชาติของเรา คนมันเป็นได้ ทางการแพทย์เขาเป็นได้เลย เพราะว่าสารคัดหลั่งของคนมันมีสารเคมี แตกต่างกัน ถ้ามันจะเป็นอย่างนั้นมันก็คือเป็นอย่างนั้น

แต่นี่ว่าเป็นอย่างนั้นปั๊บ จิตใจของเรามันกระทบแสง เห็นไหม กระทบแสง กระทบต่างๆ เราจะบอกว่า เรื่องอย่างนี้โยมตื่นเต้นไง แต่เราฟังแล้วจะบอกว่าตลก เดี๋ยวโยมก็โกรธหลวงพ่ออีก หลวงพ่อนี่ เหน็บเรื่อยเลย

กรรมฐานนะ เราเป็นนักปฏิบัติ พอเราเป็นนักปฏิบัตินะ โลกเขามีสติมีปัญญา พวกนักปฏิบัติต้องสติปัญญามากกว่าเขา เพราะมันเป็นงานเหนือโลก

ทางโลกเขานะ เขายังต้องมีสติมีปัญญาเลย แต่พอเรามีสติปัญญา สติปัญญาของเราเพื่อจะเท่าทันเราเอง อย่าให้กิเลสมันหลอก กิเลส มันหลอกนะ แล้วเวลามันหลอก มันบังเงา มันเอาสิ่งที่รู้ที่เห็นมาหลอกเรา แล้วสิ่งที่รู้ที่เห็นมาหลอกเรา พอมันหลอกเรา เห็นอย่างนี้

ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ ถ้าเห็นกาย อย่างที่ว่าโยมบอก โยมพิจารณาร่างกายนี้เป็นโครงกระดูกเลย เอามาป่นเลย เออ! อย่างนี้ใช่ เพราะมันตรงตัวไง

แต่ถ้ามันส่งออกแล้ว มันเป็นส่งออก แล้วส่งออกมา โยมจับเกล็ดนั้นพิจารณาได้ไหม ให้เกล็ดนั้นมันเป็นอนัตตา ถ้ามันเป็นอนัตตาได้ มันก็จะเป็นประโยชน์กับเรา

ถ้ามันไม่เป็นอนัตตา เราไปตื่นเต้นอะไร มันไม่ควรตื่นเต้นไง ไม่ต้องไปตื่นเต้นกับของสิ่งนี้ ของที่มันเป็นขึ้นมา เห็นไหม

แก้วน้ำ แก้วน้ำนะ ถ้าแก้วมันไม่มีน้ำ แก้วนั้นมันเอาไว้ประดับบ้าน แล้วเราหิวกระหาย เราก็ต้องไปแสวงหาน้ำมาเพื่อดื่มกิน ฉะนั้น ในร่างกายเรา เราทำความสงบของใจนี่คือน้ำ น้ำในแก้วนั้นมันมีเต็มของมันอยู่อย่างนั้นน่ะ มันใช้ประโยชน์ได้ตลอด

เวลาหลวงตาท่านพูด ทำสมาธิๆ สมาธิน้ำล้นแก้วๆ ถ้าสมาธิมันเต็มที่ก็น้ำล้นแก้วนั่นน่ะ

แล้วน้ำในแก้วนั้นเราจะใช้ประโยชน์อะไร ถ้าเราไปใช้ประโยชน์อะไร ใช้ดื่มกินก็ได้ ใช้ทำอาหารก็ได้ ถ้ามีมากขึ้นมา ดูสิอุตสาหกรรมเขาต้องใช้น้ำมาก มันจำเป็นตลอดนะ มันจำเป็นตลอด มันจำเป็นตั้งแต่หัวใจ จำเป็นที่น้ำใจของเราไง

ฉะนั้น พอจิตมันมีกำลัง อนึ่ง พอสมาธิเกิดขึ้น การพิจารณาธรรมพอสมควรแล้ว

ไอ้เหงื่อมันออกก็คือเหงื่อมันออก เหงื่อมันเป็นอย่างนี้อยู่แล้วแหละ แต่เราไม่ได้สังเกตเอง พอมาสังเกตเข้า พอจิตมันสงสัยปั๊บนะ มันเกาะแล้ว มันจับแล้ว พอมันจับ ตอนนี้ปัญหามันตามมาแล้ว มันจะหาเหตุหาผล มันจะพิจารณาของมันไป เดี๋ยวมันขยายความไปเรื่อย เหงื่อนี้ถ้าสะสมไว้ ต่อไปมันจะเป็นเพชร พอเป็นเพชรแล้วเราไปเจียระไน เจียระไนเสร็จแล้วเราก็จะมาทำหัวแหวน มันไปเลยนะ มันพาไปไกลเลย แล้วกว่าจะได้สติกลับมานะ เรานักภาวนาจะมาเป็นพ่อค้าเพชรซะแล้ว เราภาวนานะเว้ย กูอยากจะมีมรรคมีผล เอ๊! จิตกูจะพากูไปเป็นพ่อค้าเพชรไปแล้ว

แล้วจริงๆ มันเป็นเพชรไหมล่ะ มันจะเป็นเพชรเป็นพลอยไหม มันก็ไม่เป็น ถ้ามันไม่เป็นนะ เราไม่ต้องไปเสียเวลากับสิ่งนี้หรอก วางเลย วางเลยนะ หนึ่ง เวลาภาวนา ภาวนาเพื่อความสงบ ถ้าจิตมันสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาไปเรื่อย ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาไป ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาไป มันจะละเอียดขึ้นเรื่อยๆ จิตของเราจะละเอียดขึ้นเรื่อยๆ พอจิตละเอียด มันมีการต่อเนื่อง จิตละเอียดจับสิ่งนั้นพิจารณา มันจะปล่อยวาง ปล่อยวางคือจิตมันมีกำลังแล้ว พอมีกำลังแล้วมันเสวย ก็จับอีก แล้วพิจารณาต่อเนื่องไป ทำอยู่อย่างนี้

แล้วทำไมต้องทำอย่างนี้ล่ะ

เวลาทำแล้ว ส่วนใหญ่แล้วคนคิดว่าอยากจะเสร็จงานไวๆ อยากจะเสร็จงาน อยากได้พักผ่อน อยากได้ผลที่เลิศกว่า นั้นน่ะ

กลับไม่ได้อะไรเลย เพราะถ้าปล่อยวางอย่างนั้นปั๊บ มันก็กลับมาปุถุชน กลับมาเป็นสามัญสำนึกเรานี่ไง

แต่ถ้าเราพิจารณาของเราต่อเนื่องไป พิจารณาต่อเนื่องไป จิตมันละเอียดขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะมันส่งกัน ในสมถะก็มีวิปัสสนา ในวิปัสสนาก็มีสมถะ ในสมถะคือความสงบของใจ ในวิปัสสนาคือใช้ปัญญา นี่ระหว่างสมถะกับวิปัสสนาเขาจะก้าวเดินไปคู่กัน

ในระหว่างสมาธิกับปัญญามันจะส่งเสริมกัน สมาธิมันจะละเอียดขึ้นด้วยปัญญา ปัญญาจะละเอียดขึ้นด้วยการส่งเสริมของสมาธิ เพราะสมาธิมันละเอียดขึ้นมา เพราะมีสมาธิ มีกำลังขึ้นมา มันใช้ปัญญาได้มากขึ้นมันก็ละเอียดลึกซึ้งขึ้น ปัญญาที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้น ทำสมาธิให้ชัดเจนขึ้น มันก็ทำให้สมาธิลึกซึ้งขึ้น สมาธิลึกซึ้งขึ้น มันก็ส่งเสริมปัญญาให้ละเอียดขึ้น ปัญญาที่ละเอียดขึ้น มันก็ส่งเสริมให้ทำสมาธิได้ดีขึ้น นี่มันส่งเสริมกันไป มันส่งเสริมกันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

แต่เราบอกว่า เราต้องทำความสงบของใจ ใจสงบแล้วค่อยใช้ปัญญา

ปัญญานี่ปัญญาอบรมสมาธิก็มี สมาธิอบรมปัญญาก็มี นี่มันส่งเสริมกัน ส่งเสริมกันด้วยการปฏิบัติ

แล้วบอกว่า แล้วจะปฏิบัติไปทำไมล่ะ

อ้าว! ก็อยากให้มันเสร็จๆ

ให้มันเสร็จนั่นน่ะกิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอก งานมันเสร็จแล้ว พิจารณาไปแล้ว เสร็จแล้ว พิจารณาเสร็จแล้วมันเป็นเรื่องทางโลกไง ทางโลกเขาคิดว่าเขาเก็บของเสร็จแล้วก็คือเสร็จไง แต่เวลาของเขาเก็บไว้นานแล้ว เดี๋ยวก็ต้องเอาออกมาทำความสะอาดอีก เพราะมันเก็บไว้มันก็สกปรกของมัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาไปแล้วจิตสงบแล้ว สงบแล้วก็คือสงบ พอมันคลายไปแล้วมันก็จบแล้ว ถ้ามันยังทรงตัวอยู่ได้ จิตสงบบ่อยครั้งเข้ามันจะเป็นสมาธิ สมาธิคือการตั้งมั่น พอตั้งมั่นแล้ว มีหลักมีเกณฑ์ มันคิดสิ่งใดก็ได้

แต่ถ้าสมาธิมันไม่บ่อยครั้ง มันไม่ตั้งมั่น พอมันวูบเข้าไปสงบ มันก็สงบ คลายออกมามันก็ปกติ แล้วเวลามันไปแล้ว มันคิดว่ามันทำได้แล้ว สมาธิ ฉันก็รู้จักแล้ว ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิ เราได้สัมผัสแล้ว พอสัมผัสแล้ว เรามีสมาธิแล้วเก็บตรงนั้นในกระเป๋าเลย เดี๋ยวจะเกิดปัญญานะ พอสัญญาเกิดขึ้น บอกนี่ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นแล้ว เพราะเรามีสมาธิอยู่แล้ว

สมาธิมันมีแต่อดีตชาตินู่นน่ะ แล้วมันก็จะมาสวมกับสติปัญญาในชาตินี้ แล้วมันก็จะไปเอาผลในชาติหน้า นี่โดยมันคิดไปเอง เพราะของมีแล้วมันก็คือมีแล้วไง

แต่นักปฏิบัติไม่เป็นอย่างนั้น เพราะมันจะมีความรู้สึกไง ถ้าสมาธิมันเกิดขึ้น เราควบคุมตัวเราได้ เราจะมีความสุข แล้วใครจะหลอก

ไม่ได้นะ ถ้ามีสมาธิ ใครพูดอะไรมันรู้ทัน หนึ่ง รู้ทันตัวเองด้วย รู้ทันคนที่มาคุยกับเราด้วย แต่ถ้าไม่มีสมาธินะ เขาไม่ทันพูดเลย ฟังเขาก่อนแล้ว จะตามเขาไปแล้ว จะหลงไปกับเขาแล้ว

เห็นไหม ถ้ามีสมาธิ หนึ่ง เรารู้ทันตัวเองด้วย แล้วไม่หลงสิ่งใดง่ายด้วย ถ้ามีสมาธินะ เพราะคนเรามันขาดสมาธิ คือคนมีแต่ร่าง หัวใจมันมีสักแต่ว่า มันส่งออกหมด มันไม่มีใครครองเรือน

แต่ถ้าคนมีสมาธิมันมีหัวใจที่เป็นเจ้าของร่าง มันมีจักรพรรดิไง มีกษัตริย์คุ้มครองกายนครนี้ แต่ถ้ามันออกไปรู้ข้างนอกนะ มันไม่ต้องให้เขาหลอกหรอก มันจะชวนเขาหลอกกันด้วย ตัวเองแท้ๆ นี่

แต่ถ้ามีสมาธิขึ้นมา หนึ่ง มันมีปัญญา มันรู้เท่าทันแล้ว แล้วพอสงบแล้วมันจะมีความสุขในตัวมันเอง นี่น้ำในแก้ว น้ำในแก้ว แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ฝึกหัดใช้ปัญญาไป มันเป็นทางเดียว มัคโค ทางอันเอก ทางที่หัวใจจะก้าวเดินไปแบบนี้

แต่ถ้าเราบอกว่า เราเกิดมา เรามีอาชีพ เราต้องทำงานๆ

ทำงาน มันรู้อยู่แล้ว เป็นอาชีพแน่นอน แต่เป็นอาชีพแล้วทุกข์ไหมล่ะ ถามตรงนี้สิ ทุกข์ไหมล่ะ ถ้าทุกข์แล้วแบ่งเวลามาบรรเทาทุกข์ไง ให้จิตมันสงบระงับขึ้นมา ให้มันเป็นฐาน ให้มันได้พักไง พอพักแล้ว งานที่ทำที่ว่าทำแล้วมันไม่สะดวก พอจิตมันสงบ จิตมันไม่เครียดต่างๆ ไปทำงานนะ เดี๋ยวมันทะลุปรุโปร่ง มันทำไปได้หมดแหละ

แต่เราแบ่งเวลาไม่ได้เพราะเรากังวล งานยังไม่เสร็จ งานมันยังยุ่ง มันเป็นไปไม่ได้ เราต้องทำงานให้เสร็จก่อน...แล้วเมื่อไหร่มึงจะเสร็จล่ะ เมื่อไหร่ล่ะ

แต่ถ้าเราแบ่งเวลา เราแบ่งเวลา พอมันทำได้ปั๊บ พอมันทำได้ เป็นอย่างนี้ทั้งนั้นเลย เพราะคนเรามันไปคิดล่วงหน้า ไปวิตกวิจารณ์ว่า ต้องทำแบบนี้ ทำแบบที่เขาเคยทำนั่นน่ะ แต่ไม่ได้ทำแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนน่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเลยล่ะ สิ่งที่มีค่าที่สุด คือใจของคน ปฏิสนธิจิตที่เวียนว่ายตายเกิดมีค่าที่สุด เพราะมันเวียนว่ายตายเกิดขึ้นมา มันเวียนว่ายตายเกิดเป็นเราอยู่นี่ แล้วเป็นเรามันอยู่ในร่างกายนี้ เป็นพลังงานอยู่ในร่างกายนี้ แล้วสามัญสำนึกมันก็มีเรื่องเชาวน์สติปัญญา เรื่องจริตนิสัยตามแต่คนจะมีอย่างไร แล้วก็ทำกันไป ทุกข์ยากกันไปอย่างนี้ จนกว่าจะหมดอายุขัยแล้วก็ตายไป มันก็ไปเกิดอีก

แต่ถ้าเกิดมามันมีโอกาส เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เพราะอะไร เพราะมีสมองนี่ไง พูดอย่างนี้เข้าใจกันได้ไง พูดนี่มีความเข้าใจ พอมีความเข้าใจ เข้าใจแล้วเราจะทวนกระแส จะกลับเข้าไปจับตัวมัน

ในพระไตรปิฎก เวลาที่ว่า โปฐิละใบลานเปล่า มีปัญญามาก มีปัญญามาก รู้หมดนะ มีลูกศิษย์ลูกหาเยอะแยะไปหมดเลย ไปหาพระพุทธเจ้าบอกใบลานเปล่าๆ

ใบลานเปล่าก็มีความคิดได้ คิดได้ ศึกษามาใบลานเปล่า ใบลานเปล่าคือว่างเปล่า ว่างเปล่าก็ต้องไปปฏิบัติ ไปหาพระอรหันต์ไง พระอรหันต์ก็ทรมาน ส่งต่อจนไปถึงสามเณรน้อย สามเณรน้อยให้ปฏิบัติ ทรมานเสร็จแล้วให้ปฏิบัติ ให้เปรียบว่า ร่างกายนี้เหมือนจอมปลวก ร่างกายนี้เหมือนจอมปลวก มีรูอยู่ ๖ รู มีเหี้ยตัวหนึ่งอยู่ในรูนั้น มีเหี้ยตัวหนึ่งอยู่ในจอมปลวกนั้น เราปิดรูทั้ง ๕ รู เหลือไว้รูหนึ่งนะ แล้วคอยจ้องไว้ คอยจับเหี้ยตัวนั้น

โปฐิละก็ทำตาม รอจับเหี้ยตัวนั้น เหี้ยตัวนั้นมันจะโผล่ออกมา รูหนึ่ง จอมปลวกมีอยู่ ๖ รู มนุษย์มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ๖ รู ปิด ๕ รู หลับตานั่งนี่ปิดหมดเลย เหลือพุทโธๆ ไว้ เหลือรูเดียว แล้วจับได้ไหม เคยจับเหี้ยตัวนั้นได้ไหม

ถ้าจับเหี้ยตัวนั้นได้ เหี้ยตัวนั้นมันอายนะ พอมันจับได้ มันไม่ดิ้นเลย แต่จับมันไม่ได้ แล้วปิดรูนี้ ไปเปิดรูนู้น ปิดรูนู้น เปิดรูนี้ มันไปหมด ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันไปหมด ถ้ามีสติมีปัญญามันทัน อย่างนี้ ถ้ามันทันอย่างนี้ปั๊บ ที่ว่าทำงานๆ สิ่งที่ว่าใจนี้มีค่าที่สุดๆ พอเห็นคุณค่าแล้ว ถ้าเห็นคุณค่าแล้วนะ งานก็ทำตามงานนั้นแหละ งานก็ทำตามนั้น แล้วทำแล้วไม่เหนื่อยจนเกินไป ไม่เหนื่อย ไม่ทุกข์ ไม่ร้อนจนเกินไป งานนี้คือหน้าที่ เราเกิดเป็นมนุษย์มีปากและท้อง ต้องเลี้ยงดู เราก็ต้องดูแลรักษา เราก็ทำงานของเรา แต่เราก็ไม่เดือดร้อน จนเกินไป คำว่า "ไม่เดือดร้อน" นี่คือความสุขนะ คำว่า "ไม่เดือดร้อน" จิตใจมันไม่ดิ้นรนนะ

แล้วถ้าไม่ดิ้นรน โลกก็ไม่เจริญสิ โลกเขาเจริญ เขาต้องหมั่นเพียร เขาต้องทำแล้วมีความเจริญ

โลกมันเจริญแล้วใจมึงเจริญไหม โลกเจริญก็วัตถุมันเจริญไง ถ้าโลกมันเจริญแล้วใจมันเจริญด้วยนี่มันสำคัญ โลกมันก็เจริญใช่ไหม แล้วคนก็ไม่ทุกข์ด้วย ไอ้นี่โลกมันเจริญนะ แล้วดูคนสิ คน ดูสิ มันจะเจริญขนาดไหนล่ะ ถ้าโลกมันเจริญด้วย แล้วใจมันเจริญด้วย โอ๋ย! สังคมนะ ร่มเย็นเป็นสุขไปหมด จะให้โลกมันเจริญ แล้วโปฐิละจะจับเหี้ยตัวนั้น มันจับเหี้ยตัวนั้นไม่เจอ โลกมันเจริญ แต่เหี้ยตัวนั้นมันฟาดงวงฟาดงาอยู่ในใจเลย จอมปลวกมันจะแตกร้าวหมดแล้ว ถ้าเอาเหี้ยตัวนั้นมาทำความสะอาด ทุกอย่างดีงามไปหมดเลย

นี่พูดถึงว่า น้ำในแก้วๆ คำถามถามมาแล้ว แล้ววันแม่ไปเล่าให้แม่ฟัง แม่เตือนว่าอย่าหลงนะ

โอ๋ย! ถ้าแม่ไม่เตือนคงจะไปเป็นพ่อค้าเพชรแล้ว เพราะแม่เตือน พอแม่เตือนเลยเขียนมาอีกเนาะ อ้าว! เขียนมานะ เราจะบอกว่า การปฏิบัติ จิตใจมันเป็นไปได้หลากหลายนัก ถ้ามันดีนะ มันก็ดีจนสุดๆ ถ้ามันร้าย มันก็ร้ายสุดๆ

ฉะนั้น การปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติมันยาวไกลนัก การปฏิบัติ การเอาชนะตนเองนี่แสนยาก ถ้าการจะเอาชนะตนเองแสนยาก เวลาปฏิบัติไปมันจะมีปัญหา แล้วมันก็ไปเข้ากับกิเลสทันทีเลย “ชีวิตนี้ก็ยุ่งอยู่แล้ว งานก็เยอะอยู่แล้ว ทำไมต้องปฏิบัติด้วย แล้วปฏิบัติ

ก็ยังยากกว่าโลกอีก ยังยากกว่าการทำงานอีก โอ๋ย! กูไม่เอาดีกว่า กูเลิกเลย” นี่เวลาคนที่อ่อนแอเขาคิดอย่างนั้น

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน สอนให้ทำทานก่อน ปูพื้นฐานเขาขึ้นมาก่อน เพราะว่ามันยากจริงๆ ต้องปูพื้นฐานเขาขึ้นมา ให้เขาเสียสละทาน พอเสียสละทานแล้วก็มีการสนใจใช่ไหม มีศรัทธา มีความเชื่อ เพราะการเสียสละคือการศรัทธา ศรัทธาแล้วมันจะหาเหตุผล หาเหตุผลของมัน แล้วเหตุผลที่แท้จริงมันคืออะไร เหตุผลที่แท้จริง ทานส่วนนั้นเกิดจากเจตนา เจตนาเกิดจากจิต แล้วถ้ามันยอมรับ เรายอมรับเหตุผล มันไม่ตระหนี่ถี่เหนียวขึ้นมา มันจะยอมรับ เห็นไหม

หน้าที่การงานก็หน้าที่การงาน แต่งานนี้สำคัญกว่า เราก็กำหนดลมหายใจ กำหนดลมหายใจ ทำงานไปก็กำหนดลมหายใจไป มีเวลาว่างก็กำหนดลมหายใจของเราขึ้นมา ถ้ามีวาสนาขึ้นมา พอมันสงบขึ้นมา โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ มันมหัศจรรย์มาก แล้วพอมหัศจรรย์มาก เห็นไหม อันนี้เป็นที่พึ่ง ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก จิตมันรู้

ไปศึกษามาขนาดไหน ถ้ายังไม่รู้ไม่เห็นขึ้นมามันก็ยังสงสัยอยู่ ถ้าจิตใจมันรู้มันเห็นของมัน อันนี้เป็นที่พึ่งแล้ว ถ้าเวลาเป็นที่พึ่งขึ้นมา เป็นที่พึ่ง แล้วเราเอานี้เป็นหลัก พอนี้เป็นหลัก จะทำอะไรก็ออกจากใจ ออกจากใจ ถ้าใจทำสิ่งใดนะ มันรักษามันดูแลขึ้นมาจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่พูดถึงว่าถ้าใจมันเป็นอย่างนั้น

แต่นี้ออกมาดูๆ พอออกมาดูแล้วที่ไปรู้ไปเห็น ไอ้อย่างนี้มันเกิดขึ้นได้ทั้งนั้นน่ะ ไอ้ที่ว่าเราไปเห็น ทุกคนก็เห็น โดยธรรมชาตินะ นักกีฬาเขาก็เป็นอย่างนี้ มันเป็นเกล็ดเป็นอะไร มันเป็นนะ จะไม่บอกว่าเวลาคนเป็นโรคผิวหนังก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

แต่ถ้ามันเป็นอย่างนี้มันก็เป็น เวลาเหงื่อมันมีเกลือ มันมีอะไรของมัน มันขับสารอะไรออกมา มันมีของมัน แล้วเวลามันกระทบแสงมันมีอยู่แล้ว แต่เราไม่ได้สังเกตเอง พอสังเกตเอง สังเกตเองแล้วจิตมันซับจิตมันติดไง พอจิตมันซับแล้วทีนี้มันสงสัยแล้ว สงสัย มันก็ยึดตรงนั้นแล้ว

ถ้ายึดตรงนั้นน่ะ เวลามาแกะ ที่ว่าภาวนาไป เวลาจิตไปติดนู่นติดนี่ พอมันมีความรู้ความเห็น มันติดไง แล้วครูบาอาจารย์จะต้องใช้อุบาย ถ้าสิ่งที่รู้อยู่นี้มันระดับนี้ใช่ไหม แล้วถ้าเหตุผลที่มันอย่างนี้มันเทียบเคียงกันได้ไหม พอเราเทียบเคียง พอเหตุผลมาปั๊บมันปล่อยมาเลย มันปล่อยมา เห็นไหม

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า สวะเวลาไหลไปตามน้ำ ถ้าไม่ติดสิ่งใดนะ สวะมันจะออกทะเล แต่ส่วนใหญ่แล้วมันไปติด ติดความรู้ความเห็นของตัว ทั้งติดความรู้ความเห็น ติดต่างๆ ถ้ามันไม่ติดมันก็ปล่อยวาง มันปล่อยวาง มันเอาความสงบ เอาน้ำในแก้วเอาน้ำในแก้วสำคัญนะ

ไอ้รอยนิ้วมือ ไอ้สิ่งต่างๆ จากแก้ว ถ้ามันไม่มีน้ำ มันไม่มีใครสนใจมัน แต่ถ้าเกิดเขามีปัญหาขึ้นมา เขาต้องพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เขาสนใจทันที ถ้าสนใจ มันก็เป็นหน้าที่การงานของเขา

ถ้าเราปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อเหตุนี้เนาะ

นี่พูดถึงว่า เวลาทำสมาธิ เกล็ดเหงื่อมันสะท้อนเป็นแสงแดด

ถ้าโดยทั่วไปเราก็จะบอกของอย่างนี้เป็นของเล็กน้อย มันเป็นปัญหาของคนคนนั้นไง ถ้าเป็นปัญหาของใคร มันก็เป็นเรื่องใหญ่ของคนคนนั้น ถ้าคนคนนั้นยังไม่เจอเหตุการณ์อย่างนี้ก็บอกเป็นของเล็กน้อย คือว่ามันเป็นเรื่องของคนอื่น คนอื่นพิจารณาได้หมดเลย

แต่ถ้าเป็นเรื่องของเรา เราไม่รู้เรื่องนะ ถ้าวันไหนเป็นเรื่องของเรา คอตกเลย ทำไม่ถูก แต่ถ้าเป็นเรื่องของคนอื่น โอ๋ย! มันง่ายๆ ทำอย่างไรก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ ถ้าเป็นเรื่องของตนนะ งงเลย มันเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าทำได้ พยายามฝึกหัดของตัวเองให้เป็นปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก จะเป็นประโยชน์กับเราเนาะ เอวัง

คนที่ยังไม่ได้ชำนาญ
คือเราไม่ได้บริหารจัดการ มันเป็นไปโดยสมุทัยมันเจือปน
โดยสมุทัย โดยกิเลสมันมีส่วนร่วม
แล้วกิเลสมันก็บังเงาไง มันบอกว่ารู้เห็นอย่างนี้ๆๆ
แล้วมันไม่จบหรอก มันไม่จบ
มันต้องให้เราเป็นคนบริหารจัดการ
มรรคสามัคคี มรรคสมดุล
ความสมดุลคือการปฏิบัติสมเหตุสมผล
ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะถึงเป็นสัจธรรม

๔

สมควรแก่ธรรม

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง "เพี้ยนไหมครับ"

หลวงพ่อ : คำถามเนาะ "เพี้ยนไหมครับ"...เดี๋ยวก็รู้

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่อ ผมขอรบกวนเรียนถามข้อปฏิบัติครับ ผมสนใจและมุ่งมั่นเพื่อจะทำสมาธิตั้งแต่เมื่อประมาณ ๕ ปีที่แล้ว เป้าหมายหวังเพื่อให้เข้าถึงจิตตนให้ได้ ด้วยความอยากรู้จักมันว่าเป็นเช่นไร ด้วยวิธีการคลำใช้ภาวนาพุทโธตามคำเทศน์ของหลวงพ่อ พยายามทำบ่อยๆ เท่าที่มีโอกาส แต่ทำเท่าไรก็ไม่อาจรวมจิตเป็นหนึ่งได้ เพราะมันคอยแฉลบไปโน่นไปนี่อยู่เรื่อยๆ แต่ก็พยายามควบคุมมัน

จนกระทั่งเริ่มควบคุมให้มันอยู่ในคำภาวนาพุทโธได้นานขึ้น เริ่มควบคุมไม่ให้แฉลบไปไหนได้นานขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ แต่มันก็ไปตกอยู่ที่ภวังค์ หายไปเลย สติขาดหายไปด้วยกัน กลับมาอีกทีก็เหมือนช่วงเวลานั้นหายไปไหนไม่รู้ แต่กลับมาก็สดชื่นดี ผมรู้ทันทีว่าแบบนี้ไม่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติแน่นอน เพราะมันไม่มีสติ ไม่อาจ

ใช้ปัญญาใดๆ ได้เลย จนรู้สึกเหนื่อยและท้อ เริ่มหมดหวัง คิดว่าทำอย่างไรเราคงไม่มีวาสนาทำได้ในชาตินี้ ผมเคยเลิกคิดหวังผลสัมฤทธิ์ที่จะรวมจิตเป็นหนึ่งอีกต่อไป แต่ก็ยังทำไปเรื่อยๆ โดยคิดเพียงว่าปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พ่อแม่ครูบาอาจารย์ เป็นการเก็บสะสมบุญบารมีไป

แต่ต่อมาผมกลับทำได้ด้วยความบังเอิญ จิตรวมเป็นหนึ่งได้ ผมคิดว่ามันแยกจากขันธ์ได้โดยเด็ดขาดจริงๆ มันเริ่มจากการค่อยๆ สงบนิ่งไปเรื่อยๆ ผ่านอาการแปลกๆ ต่อกาย ต่อจิตต่างๆ หลายอย่าง แต่ไม่เอามัน แล้วมันก็วูบไปอยู่นิ่งๆ ณ ที่ใดไม่รู้ โดยนิ่งสงบมาก แต่มีสติตลอด สักพักผมก็คิดถึงกาย แต่มันก็ไม่มี หากันไม่เจอ ผมพยายามจนดีดผึงออกมารับรู้ความรู้สึกของกาย ผมรู้สึกอัศจรรย์มากๆ ไม่เคยมีความรู้สึกเช่นนี้มาก่อน ไม่รู้มันเกิดอะไรขึ้น สิ่งที่พบนั้นยากมากที่จะถ่ายทอดเรียบเรียงออกมาเป็นคำพูด ผมพยายามคิดทบทวนเส้นทางไปของมัน หลังจากนั้นก็เริ่มทำใหม่ แล้วทำได้บ้างไม่ได้บ้าง หลังๆ ก็ทำได้บ่อยขึ้น เหมือนเริ่มจำทางไปได้ เมื่อประมาณ ๒ ปีที่ผมเริ่มเอาสมาธิไปใช้พิจารณากาย ผมขอกล่าวโดยสรุปนะครับ เพราะรู้สึกเรื่องมันจะยาวไปแล้ว (เกรงใจ)

สรุปว่า มาปัจจุบันนี้ผมเริ่มมองเห็นคนกับสัตว์ทุกชีวิตแทบไม่ต่างกันเลย เขาก็จิตหนึ่งเหมือนเราทุกอย่าง มันต่างกันแค่รูปกาย (มันเป็นความรู้สึกจากข้างในโดยไม่ต้องใช้ความคิดเลย) เริ่มเคารพต่อกัน

เห็นใจ ในบางเวลาก็สงสารเวทนา ไม่เกิดความคิดที่จะเอาเปรียบเบียดเบียนชีวิตอื่นอีกเลย ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์

การรู้เห็นการเห็นการกระทำของคนไม่ว่าดีหรือไม่ดี ก็แค่รับรู้ พอเริ่มปรุง ก็รู้ได้ทันทีนั้นว่ามันกำลังปรุง มันแยกส่วนจากกันชัดเจนมากขึ้นทุกวันๆ แล้วก็เอาธรรมเข้าจับตลอด (ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่มันปนกันเป็นเนื้อเดียวกันเลยครับ) มันหมุนอยู่แบบนี้เป็นปกติเสียแล้ว โดยไม่ต้องกำหนดว่าจะพิจารณาเลย แต่บางเวลาสันดานเดิมมันก็มา บางทีก็เอาไม่อยู่ก็มี แต่น้อยลงมากครับ คำถามคือ นี่คืออาการปกติหรือไม่ หรือผิดเพี้ยนอย่างไร ขอหลวงพ่อช่วยแนะนำด้วย

ตอบ : ถ้าอาการ อาการของการปฏิบัติ เวลาเริ่มปฏิบัติใช่ไหม เวลาเริ่มปฏิบัติ เราขัดข้องหมองใจไปทุกๆ เรื่อง ถ้าทำสิ่งใดมันก็มีแต่ความขัดแย้งในใจมาตลอด แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาพยายามต่อสู้พยายามกระทำของเรา ถ้าจิตมันดีขึ้นๆ มันเป็นแบบนี้ สิ่งที่ว่าดีขึ้นๆ นี่ดีขึ้นแบบโลกๆ นะ มันยังไม่เข้าสู่สัจจะความจริง ถ้าเข้าสู่สัจจะความจริง เดี๋ยวจะอธิบาย แต่คำว่า “มันดีขึ้นเรื่อยๆ” มันมีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม

ที่เขาว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐๆ มนุษย์ประเสริฐกว่าสัตว์ เพราะมีศีลธรรม เพราะมีศีลมีธรรม มีคุณธรรม มีวัฒนธรรม สัตว์ สัตว์มันอยู่โดยสัญชาตญาณ แต่เวลาพระโพธิสัตว์ ในพระไตรปิฎก พระโพธิสัตว์ไปเกิดเป็นสัตว์ เป็นหัวหน้าสัตว์ มันก็มีความรู้สึกนึกคิดดีๆ แต่ความรู้สึกนึกคิดดีๆ คำว่า “สัตว์เดรัจฉาน” เขาไม่มีโอกาส

จะบรรลุธรรมได้ เพราะเขาไม่ใช่มนุษย์ ในเมื่อร่างกายมันขวางไป อย่างนั้นน่ะ ทางโลกนะ ในพระไตรปิฎกว่าไว้อย่างนั้น

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเป็นสัตว์ๆ คำว่า "มนุษย์ต่างจากสัตว์ๆ" ต่างจากสัตว์ก็ตรงนี้ ตรงที่มีสมอง มีความรู้สึกนึกคิด ถ้ามีความรู้สึกนึกคิด แล้วถ้ามันมีศีลธรรม มีศีลธรรมคือมีการฝึกหัด มีการฝึกหัด มีการฝึกฝน ฝึกฝนหัวใจของตัว ถ้าหัวใจของเรามันได้ฝึกหัด เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเราคิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแบบโลก เอามาเป็นตัวตั้งนะ เรายอมกันไม่ได้หรอก เรายอมกันไม่ได้หรอก บางทีคนที่มีธรรมในหัวใจ คนที่มีธรรมนี่ให้อภัย ให้อภัยเขา ช่วยเหลือเจือจานเขา คุ้มครองดูแลเขา แล้วถ้าทางวิทยาศาสตร์ล่ะ ก็มันทำผิด มันทำผิดก็ต้องลงโทษสิ มันทำผิดก็ต้องเป็นอย่างนั้น นี่คิดแบบวิทยาศาสตร์ไง

แต่ถ้าคิดแบบธรรม แบบธรรมคือคนที่มีคุณธรรมนะ

แต่คิดแบบกิเลส คนที่ไม่มีคุณธรรมเขาพยายามสร้างอิทธิพล เขาสร้างอิทธิพลนะ เขาใช้อำนาจของเขา เขาใช้ความรุนแรงของเขา เขาสร้างอิทธิพลให้คนยอมรับ เขาไปข่มขี่ เขาไปกดขี่ขูดรีดคนอื่น เขาสร้างอิทธิพลขึ้นมา เห็นไหม คนที่ไม่มีคุณธรรมมันร้ายกว่า มันร้ายกว่าคือว่ามันไปปล้นชิงเขา มันไปกดขี่เขา มันใช้อิทธิพลครอบงำเขา นั่นน่ะคนที่ไม่มีคุณธรรม คนที่จิตใจโหดร้าย คนที่จิตใจเป็นกิเลส นี่ถ้าด้วยกิเลส

แต่ถ้าโดยจิตใจที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันก็พิสูจน์โดยข้อเท็จจริง ทีนี้ข้อเท็จจริง แต่ถ้าคนที่มีคุณธรรม ข้อเท็จจริงเป็นแบบนั้นน่ะ แต่คนที่ใจที่มีคุณธรรมนะ เขามีความจำเป็น เขามีความจำเป็นสิ่งใดเขาถึงทำแบบนั้น จริตนิสัยเขาคิดแบบนั้น เขารู้เท่าไม่ถึงการณ์ เขาทำอย่างนั้น นี่พูดถึงทางธรรมนะ ถ้าพูดถึงทางธรรมธรรมมันเป็นแบบนั้น ถ้าคิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดทางโลก มันก็ไปอีกอย่างหนึ่ง แต่พอจิตใจมันพัฒนาขึ้น มันดีขึ้น ที่ว่ามันดีขึ้น จิตใจมันดีขึ้น เรามองสิ่งใดดีขึ้น มันดีขึ้นแบบที่มีคุณธรรม มีคุณธรรมในใจ แต่ถ้ามีภูมิธรรมที่จะอธิบาย นั่นมันไปอีกแบบหนึ่ง

เขาถามว่าเขาเพี้ยนหรือเปล่า

ไม่เพี้ยน ไม่เพี้ยนเพราะอะไร ไม่เพี้ยนเพราะมีสติ ไม่เพี้ยนเพราะมีความเข้าใจได้ ถ้ามีความเข้าใจได้ว่าเราทำสิ่งใดมันเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราขาดสติสิ เราสำคัญตน สำคัญตนว่าเป็นอย่างนั้นๆ ดูสิ คนที่ขาดสติ คนที่จิตหลอนนะ คนที่จิตหลอนเขาเห็นคนจะไปทำร้ายเขาตลอด เขาเห็นคนจะไปทำร้ายเขาจนเขาอยู่ไม่ได้จนแบบว่าเขามีอาการทางจิตเลย ไอ้นั่นถึงคนเพี้ยน นี่เพราะว่าจิตเขาหลอน

แต่ของเรา นี่เขาถามว่าอย่างนี้เพี้ยนไหม

อย่างนี้ไม่เพี้ยน อย่างนี้ไม่เพี้ยน ไม่เพี้ยนเพราะอะไร ไม่เพี้ยนเพราะว่า ปุถุชน กัลยาณปุถุชน ปุถุชนคนหนา คนหนามันยึดมั่นอารมณ์ของตัว คนหนาไง คนหนานี่ไม่เท่าทันตัวเอง เวลามีสิ่งใดกระทบแล้วใช้อารมณ์รุนแรงอย่างนั้นน่ะ อารมณ์เกิดอย่างไร

ก็เชื่อความรู้สึกของตัวอย่างนั้น นี่คนหนา แต่ถ้ากัลยาณปุถุชน รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เสียงสักแต่ว่าเสียง รูปสักแต่ว่ารูป สักแต่ว่าได้ไหม

สักแต่ว่า ได้ ถ้าสิ่งใดที่เราไม่ผูกพัน แต่สิ่งใดที่เรารักเราสงวนนี่ไม่ได้ ไม่ได้ สักแต่ว่าได้หรือเปล่า สักแต่ว่าไม่ได้ ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ฝึกไง

แต่ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า ให้ดูโลกนี้สักแต่ว่าโลก โลกนี้ สรรพสิ่งในโลกนี้มันสักแต่ว่า แล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ กลับมาถอนทิฏฐิมานะที่ความเห็นนั้น

เรามองอยู่แล้วว่าโลกนี้สักแต่ว่า ถ้าสักแต่ว่ามันก็เป็นสักแต่ว่ามันอยู่ข้างนอก มันเป็นเรื่องของโลก แต่ความรู้สึกของเรา อัตตานุทิฏฐิ ทิฏฐิความเห็นถูกเห็นผิด ความเห็นต่างๆ เธอจงมองโลกนี้สักแต่ว่า แล้วกลับมาถอนนะ กลับมารู้เท่าทันไอ้ตัวที่รู้สักแต่ว่านะ

ฉะนั้น ถ้ารูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เราก็ไหลไปตามมัน นี่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน ทีนี้กัลยาณปุถุชนมันจะเป็นกัลยาณปุถุชนเพราะคำถาม คำถามว่า ผมฟังเทศน์หลวงพ่อมาภาวนามา ๕ ปี ก็คิดว่ามันจะไม่ได้แล้วล่ะ พอทำขึ้นไป

นี่อยากทำ อยากเป็น มันมีความอยาก ทีนี้พอคิดว่าคงจะไม่มีวาสนาแล้วล่ะ เพราะเราทำมาตั้ง ๕ ปีแล้วยังไม่ได้แล้วล่ะ ก็เลยทำไปเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไปด้วย

ความเป็นจริง พอทำไปด้วยความเป็นจริง มันเป็นไป เห็นไหม มันจะลง มันจะเป็นอย่างไร ถ้ามันจะลง สิ่งที่เวลามันเป็นไป มันลงไป ถ้าจิตมันลงนะ เราพุทโธไปเรื่อยๆ

จำคำนี้ไว้ให้ดีนะ ที่ว่ามันจะวูบ มันจะเห็นสิ่งใด เกาะพุทโธไว้ อาการที่รู้ อาการที่เห็น ที่มันจะแยกไปรู้ไปเห็นต่างๆ นั่นแหละพวงดอกไม้แห่งมาร มันจะให้เราติดไง

บางคนพอจิตมันเริ่มสงบ เริ่มมีกำลังขึ้น มันจะไปรับรู้ร้อยแปดพันเก้า ถ้าจิตคึกคะนอง ในจำนวน ๕ เปอร์เซ็นต์ที่ว่าคึกคะนอง มันจะหลุดไปนั่งบนก้อนเมฆเลย มันจะหลุดไปรู้อะไรแปลกๆ เลยล่ะ แล้วคิดว่าความรู้อันนั้นน่ะเป็นความจริง เห็นไหม มันเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันล่อมันหลอก มันล่อมันหลอก ทีนี้ถ้ามันล่อมันหลอก เพราะเรามีไง แล้วคนอื่นเขาไม่มี

แต่บางคนเขาไม่มีล่ะ มันสงบก็สงบไปเฉยๆ ไม่สงบก็นั่งหลับไปเลยล่ะ มันก็หายไปเลยเหมือนกัน ต้องพุทโธไว้เฉยๆ ก็มันไม่มี มันไม่มีอะไรล่อลวงมันน่ะ แต่เวลาถ้ามันไม่มี

แต่ถ้าคนที่มี มันมีกำลัง มันมีความรู้แปลกๆ เวลาถ้าจิตสงบแล้วมันจะมีกำลังมากกว่า ฉะนั้น สิ่งที่มันลวงมันหลอกมันล่อ ถ้าเราพุทโธของเราไป อย่าทิ้ง อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ พุทโธไปเรื่อยๆ

แล้วบอก “พุทโธไปนี่เรื่อยๆ แหม! เมื่อไหร่มันจะจบเสียทีน่ะ”

พุทโธไปเรื่อยๆ นะ ถ้ามันละเอียดเข้าไปนะ เดี๋ยวมันจะมหัศจรรย์ มหัศจรรย์เลย แล้วเมื่อไหร่มันจะมหัศจรรย์เสียทีก็รอมหัศจรรย์ ก็บอกว่าอยากเจอมหัศจรรย์ มันก็เลยไม่เจอไง

แต่คำถามบอกว่า ๒ ปีหลังนี้เวลาเขาปฏิบัติไป เขาทำของเขาเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติไปแล้วมันเป็นขึ้นมามันเป็นขึ้นมา ทีนี้พอเป็นขึ้นมา มันเป็นขึ้นมา แล้วเขาบอกว่าเขาทำต่อเนื่อง เดี๋ยวนี้มันดีขึ้นชัดขึ้น อะไรของเขา

อันนี้มันอยู่ที่ความชำนาญ ถ้าความชำนาญแล้วนะ เวลาจิตสงบแล้วออกรู้ ที่ว่าคำว่า "ออกรู้" พอออกรู้กาย ออกรู้เวทนาออกรู้จิต ออกรู้ธรรม มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ

แต่คำถามของเราไง นี่คำถามนะ "แต่ต่อมาผมกลับทำได้ด้วยความบังเอิญ จิตรวมลงเป็นหนึ่ง ผมคิดว่ามันแยกจากขันธ์โดยเด็ดขาดจริงๆ"

นี่ "ผมคิดว่ามันแยกจากขันธ์" เห็นไหม เรายังไม่เห็นไงถ้าอาการของสมถะนะ ถ้ามันรวมลง ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิอัปปนาสมาธิ

ขณิกสมาธิ เวลาจิตมันสงบแล้ว มันสงบแล้วมันก็ถอยออกมาเดี๋ยวมันก็มีความสงบ มันก็มีความอบอุ่นอยู่ในหัวใจ เราทำสมาธิได้นี่ขณิกสมาธิ

แต่ถ้าเป็นอุปจาระ มันมั่นคงขึ้น พอมั่นคงขึ้น มันออกรู้ได้ ออกรับรู้ได้ นี่อุปจารสมาธิ

ถ้าพุทโธต่อเนื่องไป มันก็จะลงอัปปนา มันสักแต่ว่ารู้ คือว่า มันรู้อะไรไม่ได้เลย แต่รู้โดยตัวมันเอง นี่อัปปนาสมาธิอย่างนี้ อย่างนี้ จะใช้ปัญญาไม่ได้ แต่อย่างนี้มันจะมีกำลังมาก อย่างนี้มันจะมีความสุขมาก อย่างนี้มันจะมีความลึกซึ้งมาก นี่เขาเรียกว่ามันอัปปนาสมาธิ ถ้ามัน คลายตัวออกมา มันคลายตัวออกมาอยู่ในขั้นของอุปจาระ อุปจาระ จิตมันสงบ แต่มันรับรู้ได้ มันรับรู้ได้ รับรู้กาย รับรู้เวทนา รับรู้จิต รับรู้ธรรมได้ ถ้ารับรู้ได้ มันก็พิจารณาได้ แต่ตรงนี้ถ้าเรามีสติ ควบคุมให้ดี แล้วแค่ไหนล่ะ

คำว่า "รับรู้ได้" นี่เป็นมรรคนะ รับรู้ได้คือว่ามันมีสัจจะ มีความจริง แต่คำว่า "รับรู้ไม่ได้" มันเป็นเองไง เหมือนฝันน่ะ เหมือนฝันมันวูบวาบ บริหารไม่ได้ มันไม่มีเหตุไม่มีผลไง ฉะนั้น ไม่มีเหตุมีผล มันอยู่ที่อำนาจวาสนา จิตบางคนเป็นได้ จิตไปพักผ่อนได้ จิตไปรู้ไปเห็นอะไรได้ แต่เราทำอะไรไม่เป็นหรอก

ถ้าทำอะไรเป็นนะ ทำอะไรเป็น มันบริหารได้ มรรค เวลามันพิจารณาได้ มันเคลื่อนได้ ปัญญามันหมุนได้ ถ้าปัญญา หมุนได้ ธรรมจักรมันเคลื่อน เวลามันเคลื่อน นี่วิปัสสนา

แต่บอกว่า เวลาจิตผมรวมลงเป็นหนึ่งเดียวเลย แล้วไปถึงแล้ว มันแยกขันธ์เลย มันดีดปึ๊ง! ออกมาเลย

นี่คำถามมันก็ฟ้องชัดๆ อยู่แล้วว่าอย่างนี้มันเป็นโดยจิต มันเป็นไปเอง ถ้าจิตมันเป็น มันรับรู้แล้วมันปล่อยวางเข้ามา นี่มันรับรู้ แต่ที่ว่าอารมณ์รู้สึกมันมหัศจรรย์ มันแปลก

เพราะมันแปลกแน่นอน ที่ว่า พอมันลึกเข้าไป โอ๋ย! มันขาด จิตมันสงบนิ่ง มันผ่านอาการแปลกๆ เข้าไป ต่อจากกายเป็นจิตต่างๆ ผ่าน มันผ่านไป บอกไม่ถูก

อันนี้นะ เวลาคนที่เขาภาวนาแล้วเขาไปเห็นนิมิต คนที่มีนิมิต ดูอย่างหลวงตาท่านสอนแม่ชีแก้วสิ ถ้าวันไหนภาวนาไม่ออกไปรู้อะไร วันนั้นไม่ได้ภาวนา ถ้าภาวนาต้องรู้อย่างนี้ ต้องไปรู้ไปเห็นรอบโลกเลย ต้องไปเห็นทั่วจักรวาลเลย เออ! วันนั้นภาวนาดี ถ้าวันไหนไม่ได้ไปเห็นอะไรเลย วันนั้นภาวนาไม่ดี ภาวนาไม่ดี

สุดท้ายแล้วหลวงตาก็สอนนะ ให้ออกบ้างก็ได้ ไม่ให้ออกบ้างก็ได้ คือว่า ๕๐-๕๐ คือว่าถ้าเอาไม่อยู่ มันจะไป ก็สุดวิสัย แต่เราต้องมีเจตนาตั้งใจว่าจะเอาจิตไว้ไม่ให้ออก คือให้มันเป็นสมาธิ ให้ฐานให้มันตั้งมั่น

คนเวลามันคุ้นเคยแล้ว “ไม่ได้ อย่างไรก็ไม่ได้”

พอไม่ได้ ท่านไล่ลงเลย “ถ้าไม่ได้ ไม่ต้องทำ”

สุดท้ายแล้วก็ไปพยายาม เพราะว่าท่านไล่แล้ว พอไล่แล้ว ก็พยายามดึงไว้ คือตั้งสติรั้งไว้ รั้งไว้ เหนื่อยมาก ทุกข์ทรมานมาก เพราะอะไร เพราะของมันเคยไป ของมันเคยไปนะ ปล่อยนี่ไปทันทีเลย

เหนี่ยวรั้งกันจนสุดฤทธิ์สุดเดช แล้วพอมันเริ่มดีขึ้น ทันขึ้น ไอ้กำลังนั้นก็เบาลงๆ ความที่เหนี่ยวรั้งเบาลง มันอยู่ตัวของมัน เห็นไหม พอมันนิ่งมันไม่ออก โอ้โฮ! กำลังมันมหาศาลน่ะ แล้วมันมหัศจรรย์เพราะอะไร เพราะเรา เหมือนคนใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินตัวอยู่อย่างนั้นน่ะ แล้วพอเราไม่ใช้ปั๊บ โอ้โฮ! เงินมันจะกองมหาศาลเลย พอมันไม่ไปอย่างนั้นปั๊บ พอเริ่มอยู่ปั๊บ เริ่มจับ เริ่มไปเห็นกาย เห็นเวทนา มันก็พุ่งไปแล้ว มันเป็นไปได้ไง

แต่นี้เขาว่า "แต่ต่อมา ผมกลับได้โดยความบังเอิญ"

คำว่า "บังเอิญ" คือมันลงเอง มันลงเองโดยที่มันลงสมาธิเอง แล้วเราไม่ได้โน้มไป ไม่ได้เห็นอะไรไป แล้วบังเอิญมันก็รู้เห็น เห็นไหม เหมือนมันขาด ขันธ์มันขาดไปเลย

อันนี้มันเป็นอัตโนมัติ มันเป็นไปโดยกำลังของจิต มันเป็นไปโดยอำนาจวาสนา เราจะไม่บอกว่ามันผิดทั้งหมดนะ เราจะไม่บอกว่าผิด แล้วเราก็ไม่ได้บอกว่าเพี้ยนด้วย แต่เราบอกอาการที่มันเป็น มันเป็นไปโดยตัวมันเอง มันไม่ได้เป็นไปโดยมรรค

ถ้าเป็นไปโดยมรรค จิตมันสงบแล้วเรารำพึงไปที่กาย จิตเห็นอาการของจิต ถ้าเห็นชำนาญแล้ว พอคนเคยเห็นแล้ว คนเคยชำนาญแล้ว พอจิตสงบแล้ว พอระลึกให้มันเป็นไป มันเป็นทันทีนี่ถ้าคนชำนาญแล้ว

แต่ถ้าคนที่ยังไม่ได้ชำนาญ คือเราไม่ได้บริหารจัดการ มันเป็นไปโดยสมุทัยมันเจือปน โดยสมุทัย โดยกิเลสมันมีส่วนร่วม แล้วกิเลสมันก็บังเงาไง มันบอกว่ารู้เห็นอย่างนี้ๆๆ แล้วมันไม่จบหรอก มันไม่จบ มันต้องให้เราเป็นคนบริหารจัดการ มรรคสามัคคี มรรคสมดุล ความสมดุลคือการปฏิบัติสมเหตุสมผล ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะถึงเป็นสัจธรรม

ผู้ใดปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรมโดยการด้นเดา กับปฏิบัติธรรมโดยสันนิษฐาน เดี๋ยวนี้เขามีสันนิษฐานๆ คือมันเดาทั้งนั้นน่ะ มันเดาทั้งนั้นน่ะ มันคาดหมายทั้งนั้นน่ะ แต่พูดให้มันสวย สันนิษฐานเอา สันนิษฐาน จะบอกว่าเดา มันเป็นคำลูกทุ่งไง ถ้าบอกว่า คำว่า "สันนิษฐาน" นี่มันโก้ สันนิษฐานเอา

ก็มึงเดาทั้งนั้นน่ะ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ใดปฏิบัติไม่สมควรแก่ธรรม ผู้ใดด้นเดาธรรมจะได้ธรรมะด้นเดา

อันนี้มันไม่ได้ด้นเดา มันเป็นไปโดยอำนาจวาสนาบารมี เห็นไหม พุทโธๆ มันเป็นไปเอง แล้วมันก็วูบไปเรื่อยๆ มันวูบลง มันวูบลงแล้วมันก็ไปเห็นไปรับรู้ว่ามันละขันธ์

มันละขันธ์เพราะอะไรล่ะ มันละขันธ์เพราะเราไม่จับมันไง เราวางของไว้ มันก็ไม่มีใช่ไหม เดี๋ยวมันก็จับอีก เพราะอะไร เพราะมันยังไม่เห็นโทษไง ของมันมีอยู่ ความคิดมันเกิดดับ เวลามันดับไปแล้ว เดี๋ยวมันก็เกิดอีก ความคิดความวิตกกังวลในใจมันมีอยู่ แล้วเรามีความวิตกกังวลในใจเราก็ปล่อยวาง แล้วเดี๋ยวมันก็มาอีก เพราะอะไร

เพราะเรายังไม่ได้บริหารจัดการ ไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาแยกแยะจนเห็นโทษของมันตามความเป็นจริง

ถ้าเห็นโทษตามความเป็นจริง มันปล่อยวาง ถ้าเห็นโทษตามความเป็นจริง เขาปล่อยวาง เขาเรียกว่าตทังคปหาน มันยังเป็นการปล่อยวางชั่วคราว ถ้าการปล่อยวางจริง มันยังเป็นการปล่อยวางชั่วคราวเลย แล้วถ้ามันไม่ได้ปล่อยวางจริง มันปล่อยวางโดยกำลังของสมาธิ มันปล่อยวางโดยความที่เรามหัศจรรย์ มันปล่อยวางมันปล่อยวางโดยเหมือนน้ำท่วม

น้ำท่วมแล้วเวลาน้ำลด มันก็ลด เวลาน้ำมา น้ำก็ท่วมมดก็ตายหมด น้ำมา ปลากินมด

น้ำมา ปลากินมด เพราะน้ำท่วม มดก็ลอยเป็นแพเลยน้ำลด มดกินปลา พอน้ำลด น้ำลด ปลามันก็ตายใช่ไหม มดมันก็ไปกินปลา น้ำมา ปลากินมด น้ำลด มดกินปลา อ้าว! ก็อยู่อย่างนั้นน่ะมันก็เป็นธรรมชาติ

เวลาจิตมันลง มันดีดลงเลย แล้วขันธ์มันหลุดเลยมันปล่อยเลย...น้ำมา ปลากินมด เดี๋ยวน้ำลด มดจะกินปลา นี่เวลาธรรมมันแข็งแรงขึ้นมา กิเลสมันก็ยุบยอบลง เวลาน้ำลดแล้ว น้ำลดเดี๋ยวมดจะกินปลา น้ำมา ปลากินมดแล้ว น้ำมา ปลากินมดมดมันลอยหมด

กรณีมันเป็นแบบนี้ มันไม่ได้เพี้ยน มันเป็นไปโดยสมถะ คือจิตมันสงบแล้วมันไปรู้ไปเห็นอะไรที่มหัศจรรย์ เราก็มหัศจรรย์ ใช่ แต่ความมหัศจรรย์นี้เราพุทโธของเราต่อเนื่องไป พุทโธจนจิตมันสงบได้ จิตสงบได้ สงบได้ก็อย่างที่โยมเป็นอยู่นี่ แล้วเวลาจิตเห็นอาการของจิต พอสงบแล้วจิตตั้งมั่น ถ้าสัมมาสมาธิ มันจะไม่ออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ มันจะสงบในตัวมันเอง

ถ้ามันออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ นั่นน่ะมิจฉา คือส่งออก ไปรู้เห็นต่างๆ มิจฉาทั้งนั้นน่ะ มันมีสมุทัยมันเจือปน ถ้ามันไม่ส่งออก คำว่า “ส่งออก” เวลาจิตเห็นอาการของจิต มันส่งออกหรือเปล่า

จิตเห็นอาการของจิต จิตมีกำลังแล้ว จิตมีกำลัง จิตโน้มไปสู่วิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาการรู้แจ้ง ถ้าปัญญาการรู้แจ้ง จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีกำลังแล้ว มันโน้มไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วมันใช้วิปัสสนา นี้มันเป็นงาน มันไม่ใช่ส่งออก

การส่งออกคือการส่งออกโดยกำลังของสมุทัย การส่งออกโดยขาดสติ การส่งออกโดยที่เราไม่ได้บริหารจัดการ สันนิษฐาน สันนิษฐานให้มันเป็นไปเถอะ ให้มันพุ่งไปแล้วกูสันนิษฐานเอา ไปเห็นอะไรกูก็นั่นน่ะมรรคผลนิพพาน ไปรู้ไปเห็นอะไรมันก็ว่านี่ผลของกูๆ มันไม่ได้มรรค

ถ้ามันเป็นมรรค เราจิตสงบแล้ว จิตมีกำลังแล้วเราโน้มไป ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง เห็นไหม จิตเห็นอาการของจิต ตรงนั้นเราได้จับแล้วพิจารณา ไม่ใช่สันนิษฐาน

ไม่ได้สันนิษฐาน สมเหตุสมผล สมเหตุสมผลโดยการกระทำ สมเหตุสมผลของศีล สมาธิ ปัญญา สมเหตุสมผลในสัจธรรม ถ้าทำอย่างนี้มันจะดีขึ้นของมัน จะดีขึ้นของมัน ดีกว่าที่มันเป็นอย่างนี้แล้วมันจะเป็นอย่างไรต่อไป ถ้ามันเป็น

จะบอกว่ามันเพี้ยน มันก็ไม่ได้เพี้ยน ถ้ามันเพี้ยนนะ มันต้องเชื่อเรื่องนี้เรื่อยๆ เชื่อจนมันทิ้งฐานเลย ทิ้งฐานไปมันก็ไปอยู่ที่ความรู้ความเห็น มันก็เหมือนกับที่ว่าพวกเสพยาเขาจิตหลอน เขาเห็นคนจะมาทำร้ายเขาตลอด ถ้ามันปล่อยไปๆ มันไปอยู่ข้างนอก มันทิ้งตัวมันเองไป เดี๋ยวมันกลับไม่ถูก มันก็งง เราเป็นเทวดา เราเป็นยมบาล เราเป็นหมดเลย เพราะจิตมันส่งไปเป็น มันทิ้งตัวมันนะ นั่นน่ะถ้าว่าจะเพี้ยนๆ นู่นน่ะ อย่างนี้จะเพี้ยน

แต่ตอนนี้เรารู้ตัวเราอยู่ เพราะเขาห่วง เห็นไหม อย่างนี้ผมเพี้ยนไหม

ยังไม่เพี้ยน ไม่เพี้ยน แต่มันก็ไม่ใช่ว่าถูกต้อง จะเพี้ยนมันก็ยังไม่เพี้ยน เพราะเรายังมีสติปัญญาของเราอยู่ เพราะเรารู้ถูกรู้ผิด แต่ว่าจะถูกต้องแล้ว เพราะคำว่า "ถูกต้องแล้ว" หมายความว่าเขาบอกว่า "สักพักหนึ่งคิดถึงกาย มันก็ไม่มี หาไม่เจอ ผมพยายามจนมันดีดผึงออกมา"

มันดีดผึงออกมา อันนี้มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ มันเป็นไปโดยกำลังของจิต จิตของคนมันแตกต่างหลากหลาย ความรับรู้ของคนมันแตกต่าง ความชอบของคนมันก็แตกต่าง ความเห็นของคนก็แตกต่าง

แล้วสิ่งใดที่ไปสะกิดสะเกาเขามันก็แสดงตัวของมันออกมา ถ้าแสดงตัวแล้ว เราก็วางไว้ เรานักปฏิบัติ เราจะค้นหาความจริง

สิ่งที่เรารู้เราเห็นนี่เป็นความจริงหรือยัง ถ้าเป็นความจริง เราสงสัยไหม ถ้าเป็นความจริงนะ ดั่งแขนขาด มันตัดกิเลสขาดนี่ ดั่งแขนขาด สะอาดหมดจด ไม่มีสิ่งใดทำให้ลังเลเลย แต่นี่ลังเลไหม

ลังเล ไม่ลังเลจะว่าผมเพี้ยนหรือเปล่า

สิ่งที่มันดีดผึงออกมาต่างๆ ไอ้นี่ทำของเราไป ถ้าทำของเรา เป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริง ถ้าความจริง เราย้อนกลับมาที่นี่ ย้อนกลับไปที่พุทโธ

สิ่งที่รู้ที่เห็นนะ ที่ว่า มันละขันธ์แล้ว มันอยู่นิ่งของมันแล้ว จิตมันวูบไปจนมันนิ่งอยู่

วูบไปจนนิ่งอยู่ นี่ขาดสตินะ ถ้าพุทโธๆ ถ้ามันละเอียดเข้ามาๆ ละเอียดจนมันจะพุทโธไม่ได้ ทุกคน ธรรมชาติมันต้องตกใจ โดยสามัญสำนึกของคนมันกลัวตาย ถ้าคนที่มีลมหายใจอยู่ มันก็คือ มันเป็นปกติ ถ้าลมหายใจขาด เราก็ต้องแปลกใจเป็นเรื่องธรรมดา

ทีนี้พอพุทโธๆ พอมันละเอียดเข้าไปจนแทบจะไม่มี ถ้ามันจะวูบ ความคิดมันจะสะดุ้งเลยล่ะ แต่ถ้ามีสติควบคุมทันนะ ให้มันเป็นไป อะไรตายก่อน ขอดู เรายังไม่ตาย เราก็กำหนดไปเรื่อยๆ จิตมันจะ ละเอียดไปๆ ละเอียดไปจนลมหายใจดับหายไปเลย แต่ดับด้วยสติปัญญา พร้อมนะ

แต่ในปัจจุบันนี้มันแกล้งดับ พุทโธๆๆ มันจะให้ดับ มันจะปิดสวิตช์ ตกภวังค์หมดน่ะ เพราะอะไร เพราะเราไปรู้โจทย์ก่อนไง รู้โจทย์ว่ามันจะดับ ฉะนั้น บางทีเราแก้พระบางองค์ บางองค์มาบอกจิตต้องพุทโธดับ ต้องลมหายใจดับ

เราบอกว่า ต้องไม่ดับ ต้องไม่ดับ เราพุทโธชัดๆ ต้องไม่ดับ

จริงๆ แล้วมันคือดับ มันดับโดยข้อเท็จจริง ดับโดยกำลัง ดับโดยความเป็นไปของจิต ดับไปโดยคำบริกรรม ไม่ใช่ดับเพราะเราอยากให้ดับ ไม่ใช่ดับเพราะการปฏิเสธ

ฉะนั้น เวลาที่ว่า ดับโดยการปฏิเสธ ลมหายใจไม่มี จิตไม่มี รับรู้ไม่ได้...คำพูดฟังแค่นี้ก็รู้

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ ความจริงเขาจะเอาความสมเหตุสมผล เขาจะเอาผลของสมาธิมาพูดไงว่า โอ้โฮ! มันสักแต่ว่าอย่างนั้นๆ สักแต่ว่าอย่างนั้นเลย โอ้โฮ! มันเวิ้งว้าง

เออ! อันนั้นน่ะถูก

แต่นี่มันดับหมดเลย ดับหมดเลย ดับไปแล้วก็มืดตื๊ดตื๋อไง ดับแล้วก็ไม่รู้อะไรเลย ก็มันดับแล้วจะรู้อะไร ก็มันดับ...นี่เพราะมันคิดแบบวิทยาศาสตร์

แต่ถ้าเป็นความจริง พุทโธๆๆ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ ที่ว่าจิตมันจะดีดผึงอะไร นั่นน่ะมันดีดออก ถ้าจิตมันจะนิ่งอยู่ มันเข้าไปนิ่งอยู่เลย

มันนิ่งอยู่เพราะมันสันนิษฐานไง มันสันนิษฐานว่านิ่งอยู่ เพราะมันทำอะไรไม่ได้ มันก็นิ่งอยู่เลย

แต่ถ้ามันนิ่งอยู่อย่างไรนะ เราต้องรู้สิว่ามันละเอียดอย่างไร ถ้ามันนิ่งอยู่ เดี๋ยวมันก็คลายออกมา ก็พุทโธต่อเนื่องไป ถ้ามันพุทโธๆ จนเราจับต้นชนปลายไม่ได้ มันจะพุทโธไปแล้วมันขยับไม่ได้ แต่มันก็ไม่ลง พอมันคลายตัวออกมา เรานึกพุทโธได้ พุทโธต่อเนื่องไป พุทโธต่อเนื่องไป

เว้นไว้แต่ถ้ามันทำแล้วมันเครียด มันอึดอัดขัดข้อง เราใช้ปัญญาได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาหาเหตุหาผล ใช้ปัญญาเรื่องของจิต วิถีแห่งจิต จิต การกระทำมันเป็นอย่างไร เรารับรู้สิ่งใดมา รับรู้แล้ว ตอนนี้เรานั่งคร่อมอะไรอยู่ สิ่งที่เป็นความรับรู้ มันเป็นจริงหรือเปล่า ถ้ามันเครียด มันพุทโธไม่ได้ มันไม่มีทางเป็นไป เราใช้ปัญญา ถ้าปัญญา พอมันมาเคลียร์ความสงสัยแล้ว พอเคลียร์ มันก็ถูกต้องดีงามหมดแล้ว กลับมาพุทโธ

ถ้าถูกต้องดีงาม เพราะคนเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พอมันหยุดแล้วทำอย่างไรต่อ ทุกคนจะถามตรงนี้ ถ้าเรามีอะไรสงสัยใช่ไหม เราก็ใช้ปัญญาคลี่คลาย พอคลี่คลายจบแล้วทำอย่างไรต่อ

ถ้าคลี่คลายจบแล้วก็พุทโธต่อสิ พุทโธต่อไปเลย พุทโธต่อเนื่องไป ถ้าพุทโธต่อเนื่องไปมันจะเป็นจริง ถ้ามันเป็นจริงนะเป็นสมาธิ เราก็รู้ว่าเป็นสมาธิ คนที่เป็นสมาธิต้องรู้ว่าเราเป็นสมาธิ

แล้วเวลาเป็นสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เราจะรู้ เราจะรู้เพราะอะไร เพราะถ้าเป็นอัปปนา มันสักแต่ว่ารู้ มันละเอียด ละเอียดจนมันพูดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ แต่มันรู้ แล้วไม่ใช่หลับ แล้วไม่ต้องถามใครด้วย แล้วเวลามันออกจากอัปปนา มันคลายตัวออกมา เรารู้ เราเข้าไป เรารู้ว่าเข้าไป เราไปอยู่ที่นั่นน่ะ แล้วเราถอยออกมา เราไม่รู้จักว่าเราถอยออกมาหรือ ถ้ามันไม่รู้ว่าถอยออกมา มันก็เป็นมิจฉาไง มันก็เป็นสิ่งที่นึกเอาไง

แต่ถ้าเราเข้าอัปปนาสมาธิ แล้วเราออกจากอัปปนาสมาธิ เราเป็นคนเข้าไป แล้วเราเป็นคนออกมา เราไม่รู้หรือว่าเราออกมา เราไม่รู้หรือว่าเราคลายออกมาสู่อุปจาระ ถ้าเรารู้ว่าสู่อุปจาระ มันจับอะไรได้แล้ว มันวิปัสสนาได้แล้ว มันก็จับต่อเนื่องไป นี่ถ้าคนทำมันรู้ชัดเจน สมเหตุสมผล มันมีความรู้ชัดเจน

แต่ถ้ามันยังไม่ชัดเจน มันก็มีปัญหา มีปัญหาว่า มันอยู่ขั้นไหน มันจะเพี้ยนไหม ทั้งๆ ที่เราปฏิบัติ ธรรมดาคนที่ถามก็มหัศจรรย์ในใจของตัวพอสมควรแหละ แต่พอมหัศจรรย์ เพราะจิตมันเป็นไง จิตมันเป็นของมันด้วยอำนาจวาสนาบารมี แต่คำถามว่า “ผมเพี้ยนไหม”

แสดงว่าเขาสงสัย ทั้งๆ ที่มันก็มหัศจรรย์อยู่นะ แต่มันก็แปลกใจนะ มันผิดคนเว้ย เฮ้ย! มึงจะหลุดหรือเปล่า

แต่ถ้ามีสติปัญญา เราสรุปตรงนี้ไง เราสรุป เขาบอกว่าที่เขาทำมา ๒ ปี พิจารณากาย มันเห็นร้อยแปดไป

ถ้ามันเห็นร้อยแปด มันรู้เห็นมามาก กล่าวโดยสรุปเลย เขาบอกว่า พิจารณากายมามากแล้ว ทำมาเยอะทุกอย่าง ถ้าอธิบายไปมันจะยาวมากเลย

คนเรานะ ถ้าสติ สมาธิไม่แข็งแรง ทำจะมากจะน้อยขนาดไหน อย่างคนทำงาน อย่างพวกกรรมกรทำงานทั้งปีเลย เวลาหัวหน้ากองผู้อำนวยการเขาทำงานวันเดียว ค่าตอบแทนก็มากกว่าเราทั้งปี

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำ เราพิจารณามามากมาย พิจารณามามากมายเลย แต่ถ้าศีลกับสมาธิไม่เข้มแข็ง ไม่มีกำลังพอ ทำงานทั้งปีเหมือนกรรมกร กรรมกรก็แรงงานขั้นต่ำวันละ ๓๐๐ ปีหนึ่งได้เท่าไรผู้บริหารเขาเซ็นชื่อเดียวเท่านั้นแหละ เขาเรียกทีหนึ่ง ๒๐-๓๐ ล้าน เขาเซ็นชื่อแกร๊ก มาแล้ว เงินมาแล้ว

ไอ้เราทำทั้งปีเลย เพราะอะไร ก็นี่ไง ศีลกับสมาธิเราเข้มแข็งหรือเปล่า

ไม่ใช่ว่า "อู๋ย! พิจารณามา ๒ ปี พิจารณากายมาเต็มที่เลยทำแล้ว"

เราจะทำแบบผู้บริหารหรือจะเป็นกรรมกรล่ะ วันละ ๓๐๐ หรือจะเซ็นชื่อเอาบริษัททั้งบริษัทเลย

นี่พูดถึงถ้าทำถูกต้องมันอย่างนี้ ถ้าพูดถึงนะ ถ้าไม่สันนิษฐานเอานะ ตอนนี้ทุกคนเขากลัว เขาต้องว่าสันนิษฐานเอา กลัวไง จะบอกว่าตัวเองรู้ก็กลัวเขาจะซักไซ้ ไอ้ว่าจะไม่รู้หรือ ฉันก็มีคุณธรรมนะ

ฉะนั้น ถึงบอกว่า ทำแบบนี้สันนิษฐานเอา ก็มึงเดา ก็บอกสิว่ากูไม่รู้ ก็จบ สันนิษฐานเอา ก็มึงไม่รู้ รู้ มึงจะสันนิษฐานอะไร ก็บอกมาสิ มันเป็นอย่างไรนะ

ฉะนั้น เขาบอก เวลาเขาสรุปแล้ว สรุปว่า ตั้งแต่ปฏิบัติมาแล้วจิตใจเขาดีขึ้น เห็นคนกับสัตว์มีคุณค่าเท่ากัน

ทุกอย่างมันก็อยู่ที่ว่า ถ้าจิตใจเราสูงส่งขึ้นมาอย่างนี้ กรณีอย่างนี้ เราปฏิบัติธรรม เราศึกษาแล้วเราจะมีคุณธรรมแบบนี้ คุณธรรมคือว่า เราจะไม่เบียดเบียนใคร เราจะเห็นคุณค่าของสิ่งมีชีวิต นี่พูดถึงเวลาจิตใจที่มีคุณธรรมนะ

แต่เวลาอริยบุคคล ผู้ที่พิจารณาเห็นตามความเป็นจริง จนสังโยชน์ขาดไป ๓ ตัว สังโยชน์ขาดไป ๓ ตัว นี่ไม่สีลัพพตปรามาส ไม่ลูบไม่คลำในศีล นี่เขาทุ่มเททั้งชีวิตนะ เขาถึงทุ่มเทได้ ดูพระจักขุบาล ตาจะบอด ให้มันบอดไป พระโสณะเดินจงกรม ฝ่าเท้ามันจะแตก เลือดมันจะเป็นที่เชือดโคของใคร ไม่สนเลย เห็นไหม เขาทุ่มเทขนาดนั้นน่ะ ถ้าจิตใจมันพาดเข้าสู่กระแสแล้ว

ฉะนั้น เขาบอกว่า เขาเห็นว่าทุกชีวิตเหมือนกัน ทุกอย่างเหมือนกัน

นี่เป็นความเห็นไง

แต่ถ้าเป็นอริยบุคคลนะ มันไม่ต้องพูดออกมาเลยล่ะ เขาจะไม่ยอมก้าวล่วง เขาจะก้าวล่วงสิ่งนั้นไม่ได้ เพราะเขามีความปรารถนาว่าเขาจะเอาสมบัติที่ดีขึ้นไปกว่านั้น ถ้าเขาจะเอาสมบัติที่ดีกว่านั้น เขาจะทำอย่างนั้นได้

ฉะนั้น เขาบอกว่าขันธ์ ๕ มันดีดออกไปเลย

นั่นคือเหตุของเขา ผลของเขาคือนี่ไง ผลของเขาคือว่าเขาเห็นสัตว์ทุกอย่างมีชีวิตเท่ากัน

ไอ้นั่นเหตุ เหตุคือขันธ์ ๕ มันดีดออกไปไง ดีดบึ๊ง! ออกไปเลย ขันธ์ขาดเลย แล้วผลของมันก็คือนี่ไง คือว่าเห็นสัตว์ทุกชีวิตมีค่าเท่ากัน

ไอ้นั่นข้างนอก ไอ้นั่นข้างนอก แล้วจิตมันลูบคลำไหม เวลาพูดถึงเรื่องส่วนตัวของเราไม่พูดถึง ไปพูดถึงเรื่องข้างนอกไง เรื่องของคนอื่นไง คนนู้น เราเห็นความบกพร่องของคนอื่น แต่ความบกพร่องของเราล่ะ นี่ถ้าเป็นข้างใน ถ้าเป็นข้างในมันจะอยู่ข้างใน ข้างในมันจะชัดเจนของมัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเขาพูดว่าเขาเห็นอย่างนั้น

อันนี้เราบอกคุณธรรม ถ้าเขารู้เห็นว่าสิ่งมีชีวิตทุกอย่างมีคุณค่าเท่ากัน เราก็สาธุ ถ้าจิตใจของคนเป็นธรรมที่มองเห็นสังคมแล้วไม่เอาเปรียบสังคม จิตใจเป็นสาธารณะ เห็นสิ่งใดแล้วมีคุณประโยชน์หมด เราก็สาธุ

เราก็สาธุว่า จิตใจของคน คนดีมันดีกว่าคนไม่ดีอยู่แล้วแหละ คนดีมันต้องดีกว่าคนเลว คนเลวมันเห็นแก่ตัว มันจะเอารัดเอาเปรียบ ไอ้อย่างนั้นน่ะคนเลว แต่ว่าคนดี คนดีก็คือคนดี แล้วคนดีคืออะไรล่ะ คนดีก็ตายไง คนดีก็เกิดตายเหมือนกัน แต่ถ้าอริยบุคคลล่ะ เขาดีในหัวใจของเขา อันนั้นอีกกรณีหนึ่งนะ

ฉะนั้น เราพูดออกมาให้เห็น เพราะเขาบอกว่า คำถามคือว่าอาการที่เขาเป็นนี่ปกติหรือไม่ มันผิดเพี้ยนอย่างไร ขอให้หลวงพ่อช่วยบอก

นี่มันเป็นปกติ ปกติของคนที่ภาวนา พอภาวนา จิตใจมันพัฒนาขึ้น มันดีขึ้น แต่มันมีงานให้ทำต่อเนื่องขึ้นไปอีก ต่อเนื่องขึ้นไปจนมันถึงอกุปปธรรม ถึงสัจจะความจริงที่เราแสวงหา อันนั้นน่ะถ้าถึงอกุปปธรรมแล้วจบ

แต่ถ้ายังไม่ถึงอกุปปธรรม เราจะต้องขวนขวายพยายามของเรา ทำประโยชน์กับเรา เพราะเราเริ่มภาวนามาแล้ว เราภาวนาแล้วเราเห็นเหตุเห็นผลแล้ว คนที่เขายังไม่ภาวนา ภาวนาแล้วเขายังสงสัยเขายังมืดบอดอยู่ นี่เราภาวนา เรารู้เราเห็นไง เพราะความรู้ความเห็น

ความเห็นเพราะคำถามมันฟ้องอยู่เหมือนกัน คำถามเขาฟ้องว่าเขานิ่ง คำถามเขาว่า ขันธ์เขาแยกจากกันเลย แล้วจิตมันไปอยู่นิ่งเลย

ไอ้นี่คือเหตุไง พยายามจะบอกว่า เหตุอย่างนี้ หลวงพ่อเห็นด้วยหรือเปล่า เหตุที่ผมเป็นนี่หลวงพ่อเห็นด้วยไหม

เราเห็นด้วย แต่เห็นด้วยมันเป็นอาการ เพราะอะไร เพราะคำว่า "ดีดผึง" มันเหมือนการปฏิเสธ มันไม่ได้เห็นด้วยปัญญา มันไม่ได้พิจารณาโดยมรรค โดยภาวนามยปัญญา อันนี้มันภาวนาด้วยสันนิษฐาน เห็นไหม โลกก็เป็นแบบนี้ แต่ธรรมดาการปฏิบัติก็ต้องเป็นแบบนี้ เราไม่ใช่บอกว่าผิด แต่เราก็ยังไม่ได้บอกว่ามันถึงที่สุด คือถึงที่สุดคือเป็นผล เป็นผล แต่มันพิจารณามา มันก็ต้องทำอย่างนี้

ฉะนั้น เราถึงบอกว่า ที่ทำมานี้ไม่ผิด แต่ต้องทำต่อเนื่องไป มันยังไม่ถึงที่น่าไว้วางใจ เราต้องทำภาวนาของเราเพื่อประโยชน์กับเรา

แต่ถ้าว่าเพี้ยนไหม ไม่เพี้ยน เอวัง

ขมเป็นยา
ความขมขื่น ความต่างๆ
มันเป็นผลของกิเลสที่มันสำรอกมันคายมาในใจ
ความข่มขื่น ความทุกข์ความระทมมันมีอยู่แล้ว
เป็นผลของกิเลส
เราพยายามจะเข้าไปชำระล้าง เข้าไปต่อสู้กับมัน
มันถึงว่าขมเป็นยา ความขมขื่นนั้นเป็นยา
ความขมขื่น ความทุกข์ระทมอันนั้นน่ะมันเป็นยา
มันเป็นยาที่เราจะเข้าไปต่อสู้กับมัน
ไปทำลายมัน ไปสำรอกมัน ไปคายมัน ไปทำอย่างนั้น
นี่ขมเป็นยา

๕

ขมเป็นยา

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง "ทุกขเวทนาทางกาย"

กราบนมัสการหลวงพ่อที่เคารพ กระผมมีข้อสงสัยเรื่องทุกขเวทนาทางกาย จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาทุกขเวทนาทางกายเสมอไหมครับ เราหลบทุกขเวทนาทางกายได้ไหมครับ ผมมักจะแพ้ช่วง ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที อุปสรรคที่ผมเจอเป็นประจำเวลาทำสมาธิมักจะเป็นเวทนาทางกาย ถ้าเวลาไหน จิตไม่ได้เกี่ยวกับเวทนาทางกาย เวลามันวูบลงเบามากครับ กราบขอบพระคุณ

ตอบ : คำถามว่า เราจะต้องผ่านการพิจารณาเวทนาทางกายโดยเสมอไปหรือไม่

โดยทั่วไป ความจริงนะ เวลาเราฟังเทศน์ มันเป็นจริตเป็นนิสัย มันเป็นวัฒนธรรม อย่างเช่นทางภาคใต้เขามีบุญกุศลเดือน ๑๐ ทางภาคอีสานจะมีข้าวประดับดิน ทางภาคเหนือ สิ่งนี้มันเกิดจากวัฒนธรรม เกิดจากครูบาอาจารย์ โบราณ ท่านชอบสิ่งใดแล้ว

ท่านทำจนเป็นประเพณีวัฒนธรรม ถ้าวัฒนธรรมของเขามันแตกต่างกันแต่ละภาค แต่ละพื้นถิ่น มันก็ไม่เหมือนกัน

ฉะนั้น กรณีที่ว่าการต้องผ่านเวทนา ส่วนใหญ่แล้วกรรมฐาน กรรมฐานถ้าเขาฟังครูบาอาจารย์ หรือว่ากรรมฐานที่เขามีครูบาอาจารย์ที่แนะนำในทางปัญญาอบรมสมาธิ แนะนำการใช้ปัญญา ก็ไปอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นกรรมฐาน เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ส่วนใหญ่แล้วจะพิจารณากาย

ถ้าการพิจารณากายนะ เวลาสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม โดยพื้นฐานของสังคม โดยพื้นฐานของชาวพุทธจะบอกว่าในการปฏิบัติทุกสายจะปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในทางสติปัฏฐาน ๔ จะพูดกันอย่างนั้นให้มันตรงกับพระไตรปิฎก ให้ตรงกับพระไตรปิฎก อริยสัจ ๔ สติปัฏฐาน ๔

ถ้าสติปัฏฐาน ๔ การพิจารณากาย การพิจารณากายที่ว่าพิจารณากายโดยใช้ปัญญาของเขาในทางสติปัฏฐาน ๔

แต่ในทางของครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านจะสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วให้พิจารณากาย

ถ้าการพิจารณากาย เวลาหลวงปู่หลุยท่านบอก ม้างกาย ม้างกาย ต้องม้างกายให้มีความชำนาญ ถ้าม้างกายชำนาญ กาย เวทนา จิต ธรรม ฉะนั้น เวลาลูกศิษย์หลวงปู่มั่น เช่น หลวงปู่ฝั้นท่านก็สอน สอนการพิจารณากายเหมือนกัน เวลาครูบา

อาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมๆ แต่ละองค์ ท่านจะเอาความชำนาญของท่าน ท่านเอาประสบการณ์ของท่าน

ฉะนั้น เวลาเราในสมัยปัจจุบันนี้ หลวงตาท่านเป็นพระปฏิบัติที่มีคนเชื่อถือ แล้วท่านบอกว่าท่านสู้กับเวทนา เวลาท่านสู้กับเวทนา ท่านเข้าไปเจอกับเวทนา นั่งตลอดรุ่ง เวทนา หลานมันมา ลูกมันมา พ่อมันมา ปู่มันมา กี่ชั่วโมงๆ เราได้ยินได้ฟัง เราก็เชื่อมั่น แล้วเราก็พยายามจะทำแนวทางนี้เพราะเราเชื่อ

พอเราเชื่อ ถ้าเราเชื่อ เป็นความจริงของหลวงตา แต่พอเราไปฟังขึ้นมาเป็นทางทฤษฎีของเรา เพราะเราเชื่อว่าจะเป็นอย่างนั้น เราจะผ่านทางนั้น เพราะมีลูกศิษย์กรรมฐานเราจะพูดอย่างนี้เยอะมาก จะสู้เวทนา จะผ่านเวทนา

ฉะนั้น ถ้าผ่านเวทนา โดยจริตนิสัย ถ้าใครผ่านเวทนา ใครผ่านเวทนาได้ คนนั้นมีความเข้มแข็ง คนนั้นมีสติปัญญา ก็ผ่านเวทนาได้จริงๆ แต่เวลาคนเราสติปัญญาอ่อนด้อย หรือว่ากำลังของเรามันไม่ถึง เราจะผ่านทางกาย พิจารณากายก็ได้ พิจารณาจิตก็ได้ พิจารณาธรรมก็ได้ การพิจารณาธรรม

เขาถามว่า “จำเป็นต้องผ่านทุกขเวทนาทางกายเสมอไปหรือไม่”

ถ้าพิจารณาเสมอ ต้องพิจารณาเวทนาอย่างเดียว เช่น หลวงปู่คำดี หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่ชอบ ท่านพิจารณาผ่านทางกาย

ถ้าผ่านทางกาย กายมีเวทนาหรือไม่ กายก็มีเวทนา เวลาเราพิจารณากายไป ถ้ามันปล่อยวาง มีความสุขนะ นั่นสุขเวทนา แล้วถ้ามันเป็นความทุกข์ขึ้นมาล่ะ เป็นความทุกข์ขึ้นมา เป็นความทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์คือสิ่งที่ทนไว้ไม่ไหว สิ่งที่เราทนไม่ได้คือทุกข์ ถ้ามันเกิดเวทนาขึ้น มันเกิดความบีบคั้นขึ้น นี่ก็คือเวทนา แต่มันพิจารณาผ่านทางกายไง ถ้าผ่านทางกายพิจารณากายไป เป้าหมายคือพิจารณากาย ผลข้างเคียง ผลข้างเคียงมันก็มีเวทนา ผลข้างเคียง

แต่ถ้าเราพิจารณาเวทนา เราจะเข้าไปเผชิญกับเวทนาเป็นเป้าหมาย ฉะนั้น ถ้าเผชิญเวทนาเป็นเป้าหมาย เราถึงบอกว่าจะต้องผ่านเวทนาเสมอไปหรือไม่

มันจะผ่านในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

แต่นี้ถ้าพูดถึงโดยเนื้อแท้ การพิจารณากาย การพิจารณาจิต การพิจารณาธรรม มันมีเวทนาหรือไม่

มี มันก็มีเวทนา เพราะมันมีสุขมีทุกข์ ถ้ามันไม่มีสุขไม่มีทุกข์ มันจะมีความรู้สึก มันจะเป็นความจริงได้อย่างไร มันก็เป็นความจริงนะ

ฉะนั้นบอกว่า “จะต้องผ่านเวทนาเสมอไปหรือไม่”

เราจะตอบว่า ไม่ จะผ่านทางกายก็ได้ ผ่านทางเวทนาก็ได้ ผ่านทางจิตก็ได้ ผ่านทางธรรมก็ได้

ทีนี้เพียงแต่ว่าเวลาภาวนาไป เวลาในภาคปฏิบัติมันต้องมีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงของท่าน ท่านรู้ว่าควรทำอย่างใด เพราะว่าถ้าเวลาเราพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม บางคนบอกว่าพิจารณาไม่ได้ เวลาภาวนาไปนะ ภาวนาไป จิตสงบแล้วไม่มีงานทำ คือหากิเลสไม่เจอ จะหากายก็ไม่เจอกาย จะหาจิตก็ไม่เห็นมัน จะหาธรรมยิ่งไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหนเลย แล้วบอกว่าทำไปไม่ได้ ทำไปไม่ได้ ถ้าทำไปไม่ได้ เวทนามันมีจริงๆ อยู่แล้ว นั่งไปนานๆ เวทนามันต้องเผชิญอยู่แล้ว มันเห็นอยู่แล้ว

ฉะนั้น ถ้าบอกว่าไม่ต้องผ่านเวทนา จะผ่านทางอื่นก็ได้

แล้วถ้ามันจำเป็นต้องเจอเวทนาล่ะ ถ้าเวลาเราไปพิจารณาทางอื่น มันไม่เห็นทุกข์ ไม่เห็นสัจจะความจริง ถ้าไม่เห็นสัจจะความจริง พอมันเข้ามาเวทนา มันมีอยู่แล้ว ว่าอย่างนั้นเถอะ ถ้าหาอะไรไม่เจอ นั่งไป แล้วนั่งให้มีสติไป เดี๋ยวเวทนามันมาแน่นอน ถ้ามาแน่นอน ถ้าจิตเรามีกำลัง เราจับตรงนั้นได้ วิปัสสนาได้ ใช้ปัญญาได้ มันก็ต้องผ่านทางเวทนาอยู่ดี

แต่ถ้าบอกว่า ถ้าเราจะบอกว่าต้องผ่านเวทนาเลย เหมือนกับเรามีหนทางเดียว แล้วพอเวลาจิตมันจะไปเห็นกาย จิตมันจะไปเห็นความเฉาความเหงาหงอยของจิต หรือจิตมันจะไปเห็นธรรม เราบอกว่าสิ่งนี้ไม่ใช่ทางของเรา

ฉะนั้น ในสติปัฏฐาน ๔ เวลาเราจะพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง เวลาปฏิบัติเขาเรียกว่าปัจจุบัน ปัจจุบันถ้ามันเข้าไปเจอ

เวทนา นั่นล่ะงานของเรา ถ้ามันไปเจอกาย นั่นก็คืองานของเรา ถ้าเข้าไปเจอจิต นั่นก็คืองานของเรา ถ้าเข้าไปเจอธรรม นั่นก็คืองานของเรา ธรรมคืออารมณ์ ถ้าจิตสงบแล้วธรรมมันคืออารมณ์ จับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ชัดเจน

เวลาละทุกข์ เห็นไหม "ละทุกข์แล้วต้องมารู้สมุทัย ต้องไปนิโรธ ต้องไปมรรค"...ไม่ใช่

เวลาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปัจจุบันเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จับตรงนั้น แล้วพิจารณาตรงนั้น

ฉะนั้น "จะต้องพิจารณาทุกขเวทนาเสมอไปหรือไม่"

เราจะบอกว่า ให้มันเป็นความจริง เป็นปัจจุบัน เราไม่จำเป็นว่าจะต้องตั้งเป้าหมายว่าจะต้องพิจารณาเวทนา ต้องผ่านเวทนาอย่างเดียว เพราะเราฟังครูบาอาจารย์มาไง เราเป็นศิษย์มีครู องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นครูเอกของโลก

ครูบาอาจารย์ของเรา พระทุกองค์ สิ่งที่บวชมาก็บวชมา ถ้าเอหิภิกขุ พระพุทธเจ้าบวชให้ แล้วพระพุทธเจ้าสั่งสอนเอง เป็นพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ในวันมาฆบูชา กตัญญูกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความกตัญญู ไปเจอพร้อมกันโดยไม่ได้นัดไม่ได้หมาย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านก็ทำตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน ฉะนั้น เวลาทำใน

แนวทางนั้น เวลาเราฟัง เราฟังว่า เวลาหลวงตาท่านพิจารณาของท่าน เราก็พยายามจะคิดว่าสิ่งนี้เป็นช่องทาง สิ่งนี้มันมีแนวทาง คือเราเห็นร่องเห็นรอยไง เห็นหลวงตาท่านทำไป พิจารณาเวทนาตลอดรุ่ง ๑๒ ชั่วโมง

มีหลายคนมากจะบอกว่า "ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างอื่น ต้องผ่านเวทนา" เราฟังอยู่บ่อย บางคนมาบอกว่าต้องผ่านกายๆ

คำว่า "ผ่าน" ของกรรมฐานหมายความว่า ชำระสำเร็จลุล่วงมา คำว่า "ผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรม" คำว่า "ผ่าน" คือผ่านพ้นแล้ว ฉะนั้น พอคำว่า "ผ่าน" คือผ่านพ้นแล้ว มันเป็นศัพท์ของกรรมฐานเราไง คำว่า "ผ่าน" คือว่าผ่าน คือพิจารณาจบแล้ว ถ้าจบแล้วอย่างน้อยต้องเป็นโสดาบัน

ฉะนั้น พอคำว่า "ผ่าน" ปั๊บ ทีนี้คนอยากผ่าน พอคนอยากผ่าน เพราะมันมีคนพยายามจะเข้าเผชิญกับเวทนา นั่งนะ นั่งทีหนึ่ง ๑๐ กว่าชั่วโมง ถ้ามันมีปัญญานะ ถ้ามีปัญญา ถ้าจิตสงบ ถ้ามีปัญญาพิจารณาแยกแยะไป ถ้ามีปัญญา เวลามันสมดุล เวลาสมดุล มันจะปล่อยหมดเลย มันจะว่างหมดเลย มันจะมีความสุขมหาศาลเลย นี่มันปล่อยด้วย มันปล่อยนะ มันปล่อยด้วย มันชำระกิเลสด้วย เวลามันปล่อยแล้วมันขาดด้วยอย่างนี้ นี่สังโยชน์ขาดเลย

แต่ถ้ามันปล่อย มันปล่อย แต่มันยังไม่ขาด คือมันปล่อย ปล่อยเพราะมีปัญญารู้เท่า มันปล่อย แต่มันไม่มีกำลังพอ มรรคไม่มรรคสามัคคี มรรคไม่สมดุล มรรคไม่สมดุลคือไม่มีมัชฌิมาปฏิปทา

มันปล่อยชั่วคราว ปล่อยชั่วคราว เดี๋ยวมันมาอีก มันมาอีกๆ พอมันมาอีก พอกิเลสมันพ่ายแพ้แล้วมันมาอีก มันมาที่แรงกว่า มันมาที่ลึกล้ำกว่า ที่ปัญญาจะไล่ไม่ทัน ต้องสู้กันอีกมหาศาลเลย

เวลาที่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติ ท่านปฏิบัติอย่างนี้ เป็นครั้งเป็นคราว จนถึงที่สุด ลูกเวทนามันมา หลานเวทนา พ่อมันมา ปู่มันมา เวลามันขาด หลวงตาท่านเย้ยมันเลยนะ เวทนามันก็เป็นแบบนี้ เวทนามันก็เกิดกับเรานี่ แล้วเวลาปัญญามันไล่ต้อนเสร็จแล้วมันขาด มันขาดต่อหน้านี่ แล้วต่อไปมันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราอีกวะ ปู่มันพ่อมันก็ฆ่าหมดแล้ว คือรู้เท่าหมดแล้ว แทงทะลุหมดแล้ว ก็ปู่มันเรายังชนะมาแล้ว มันจะไปเอาปู่ทวดมาจากไหนอีกล่ะ มันจะไปเอาเวทนาที่เข้มงวดกว่านี้มาจากไหน ถ้าเวทนามันขาด มันขาดแบบนี้ นี่ผ่านทางเวทนา หลวงตาท่านผ่านแบบนี้ แล้วท่านเทศน์อย่างนี้เน้นย้ำ เน้นย้ำเพราะท่านถนัด ท่านถนัด ท่านเอาความดูดดื่มในใจของท่านมาตีแผ่ มาตีแผ่ให้พวกเราได้เห็นช่องทาง

ทีนี้พอเห็นช่องทาง พระหรือนักปฏิบัติหลายคนก็บอกว่า ต้องผ่านเวทนา พยายามจะให้ผ่านเวทนา แล้วเวลานั่ง นั่งด้วยขันติด้วยอดทน ออกจากการปฏิบัติมา ส่งโรงพยาบาลกันเลยนะ เพราะมีคนมาปรึกษาเราเรื่องนี้เยอะ ว่านั่งจนแบบว่าจะเอาชนะ เอาชนะจะผ่านน่ะ

คำว่า "ผ่าน" เวลาในศัพท์ในกรรมฐาน ผ่านคือชำระเด็ดขาด คือผ่าน ผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรม แล้วเวลาหลวงตา

ท่านพูดกับหลวงปู่เจี๊ยะ “เจี๊ยะเอ้ย! หลวงตาบัวท่านเป็นนักม้างกาย นักพิจารณากาย”

เพราะหลวงปู่เจี๊ยะเล่าให้เราฟังเองว่าเวลาใครไปให้หลวงตาแก้ อย่างที่ว่าลูกศิษย์ไปหาหลวงตาให้แก้ หลวงตาพยายามแก้ พอแก้เสร็จ หมอใช่ไหม รักษาคนไข้มา คนไข้เคสไหน วิธีการไหน แล้วรักษามา ท่านจะรู้ของท่าน แล้วเวลาหมอเขาเจอกัน หมอเขาจะบอกว่า วิธีการรักษาเคสนี้ต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้

“เจี๊ยะเอ้ย! นี่นักม้างกายผู้เฒ่า ผู้เฒ่าม้างกายเก่ง ผู้เฒ่าพิจารณากาย ผู้เฒ่า”

นี่มันเคสการรักษา เคสมันจะบอกเล่ากันมา มันจะบอกต่อๆ กันมา เราถึงบอกว่า ในปฏิปทากรรมฐานมันเป็นความสำเร็จ ความสมดุลของแต่ละองค์ที่ผ่านมา ฉะนั้น พอผ่านมาอย่างนี้ เวลาคนที่จะไปบอกว่าต้องผ่านเวทนาๆ ก็คิดว่าอย่างนั้น ต้องทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้นน่ะ จิตใจของเราล่ะ ปัญญาของเราล่ะ มันสมเหตุสมผลไหม ถ้าปัญญาของเราสมเหตุสมผลนะ เราสู้ไป เวลามันปล่อย มันปล่อย มันปล่อยแล้วก็ความสุขอันนั้น แต่มันปล่อยแล้ว ปล่อย แต่ไม่ขาด เวลาภาวนาไปมันจะมีนะ อย่างเช่นสมาธิ ทำไม่ได้เลยก็เป็นสมาธิไม่ได้ พอเป็นสมาธิแล้วเดี๋ยวก็เสื่อมออกมา มันคลายตัวออกมา

แต่ถ้าคนมีสติปัญญามันรู้แล้ว อ๋อ! มันเป็นธรรมดา มันเป็นอย่างนี้ ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันเป็นแบบนี้ แล้วถ้าเราชำนาญในวสี เราชำนาญในการเข้าการออก ในการควบคุม สมาธิไม่มีวันเสื่อม

พอไม่มีวันเสื่อม ยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาก็เข้าไปเจอ ไปเจอเวทนา ไปเจออะไร เพราะจิตสงบแล้วถ้าเจอเวทนา มันจับเวทนาได้ ถ้าจิตไม่สงบนะ เราเข้าไปเจอ ถ้าผ่านเวทนา เวลาเวทนามันเกิด มันเจ็บปวดมาก เพราะเวทนาเป็นเรา

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตเป็นเรา จิตเป็นเรา เห็นไหม จิตมันสงบ แล้วมันออกไปจับเวทนา จิตเป็นเรา ก็จับเวทนา พอจับเวทนา มันพิจารณาของมันไป ที่ว่าหลวงตานั่งตลอดรุ่ง เดี๋ยวหลานมันมา ชนะมัน หลานมันร้องไห้ มันแพ้ มันไปเรียกพ่อมันมา พอไปเรียกพ่อมันมา หลานไปเรียกลูกมันมา หลวงตาท่านพิจารณาต่อเนื่องไปด้วยปัญญา ชำระลูกมัน ลูกมันแพ้ มันแพ้ มันเสียใจ มันก็ไปตามพ่อมันมา

พอหลายชั่วโมงเข้า เพราะมันมาครั้งต่อไป ตามพ่อมันมา ปัญญาเราต้องเข้มแข็งขึ้น ชำนาญในวสี ใช้ปัญญา เวลาจับได้ ใช้ปัญญา พอปัญญา ถ้าพ่อมันมา เล่ห์กลมันจะมากขึ้น ต้องมีสติปัญญามากขึ้น มีปัญญามากขึ้น ถ้ามันพิจารณาต่อสู้ไม่ได้ก็กลับมาทำความสงบ ปล่อยวางเข้ามา แล้วออกไป ถ้าออกจากความสงบมาก็จับเวทนา สู้กับพ่อมัน พิจารณาพ่อมัน จนปัญญามันสมดุล ชนะพ่อมัน พ่อมันไปเรียกปู่มันมา

ท่านบอกว่า ๒-๓ ชั่วโมง นี่หลานๆ มัน ๓-๔ ชั่วโมง นั่นน่ะลูกมัน ถ้า ๔-๕ ชั่วโมงนั่นน่ะพ่อมัน ๖-๗ ชั่วโมง เดี๋ยวปู่มันมา นี่ท่านชนะไปเรื่อยๆ

การทำความสงบของใจ ถ้าใจมันเสื่อมขึ้นมา เราก็ต้องชำนาญในวสี ให้มันสงบมากขึ้นๆ เราใช้ปัญญาขึ้นไป ปัญญาเวลามันออกไปใช้ปัญญาแล้ว มันใช้กำลังไปแล้ว สมาธิมันต้องอ่อนลง มันต้องกลับมา นี่คนที่มีความชำนาญ รู้เท่า มันจะมีขั้นตอนของมันขึ้นไป ถ้าขั้นตอน นี่มันเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงนะ

ฉะนั้น เพราะเขาบอกว่า “จำเป็นไหมจะต้องผ่านทุกขเวทนาทางกายเสมอไป”

ถ้าพูดถึงว่า ต้องผ่านทุกขเวทนาทางกายเสมอไป ทางกายคือความสงบของใจ คือทำสมาธิ ถ้าเรากำหนดพุทโธก่อนใช่ไหม เรากำหนดพุทโธๆๆ ถ้าจิตสงบแล้ว อย่างที่เขาบอกว่า เวลาไหนก็แล้วแต่ ถ้าจิตมันไม่เกี่ยวกับเวทนากาย เวลามันวูบลง มันจะเบามาก ถ้าสติมันดี มันกำหนดพุทโธๆๆ มันจะสงบได้ เป็นสมาธิได้ เวทนายังไม่เกิด เราจะผ่านได้ เราจะมีความสุข นี่ในระดับของสมาธิ แล้วถ้าเดี๋ยวมันคลาย เวทนาก็เกิดอีก

ฉะนั้น เราบอก เรากำหนดพุทโธไว้ พุทโธนี่นะ เรากำหนดคำบริกรรมไว้ มันเป็นขันติธรรม มันหลบก็ได้ หลบหลีกมาให้สงบ ถ้าสงบแล้ว ถ้ามันสงบแล้วเวทนามันไม่มีอำนาจเหนือจิตนี้ แต่ถ้าเราพุทโธๆ มันไม่ลง มันหลบไม่ได้ พุทโธไม่ลง เวทนาเจ็บปวดมากเลย

นี่ในขั้นของที่ว่า เราต้องผ่านเวทนากายหรือไม่ ถ้าเราจะผ่านเวทนาทางกาย ถ้าจิตเรามีสติปัญญา เราสามารถทำสมาธิได้ เราสามารถทำความสงบได้ แต่ถ้าวันไหนมันทำความสงบอยู่ที่อารมณ์

อยู่ที่ผลกระทบของจิต จิตบางวันมันนุ่มนวล จิตบางวันมันสมดุล มันก็ทำสมาธิได้ง่าย จิตบางวันมันกระทบกระทั่งมา มันมีสิ่งใดขุ่นข้องหมองใจ มันทำสมาธิได้ยาก การทำสมาธิเขาถึงจะต้องสำรวมระวัง ต้องรักษาตา หู จมูก ลิ้น กาย เพื่อจะให้มันทำได้ง่าย

นี่ในขั้นของสมถะบอกว่า ต้องผ่านทุกขเวทนาทางกาย เสมอไปหรือไม่

ไอ้นี่มันอยู่ที่ว่า ขณะที่เกิด ขณะที่เป็นจริง มันเป็นอย่างใด มันไม่ใช่ว่าสูตรสำเร็จต้องทำอย่างนี้ตลอดไปไง ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเป็นเวทนาๆ นี่นะ ถ้ามันเป็น มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง แต่เราจะใช้อย่างไร จะทำอย่างไร หนึ่ง

สอง จริตนิสัยของคน จริตนิสัยของคนนะ ถ้าจริตนิสัยของเรานี่นะ มันเป็นทางนี้ จริตนิสัยของเราที่หยาบๆ มันต้องผ่านสิ่งที่หยาบๆ ถ้าจริตนิสัยของคนที่ละเอียดอ่อน ธรรมารมณ์ๆ อารมณ์ความรู้สึกความนึกคิดต่างๆ มันละเอียดกว่านี้ เวลาจับต้องแล้ว มันไม่ต้องสมบุกสมบัน ไม่ต้องทำให้ร่างกายนี้บอบช้ำจนเกินไป แต่ถ้าเราเป็นคนหยาบๆ คนที่ว่าทำอะไรก็ไม่ได้เลย จะต้องผ่านทางเวทนา มันก็ต้องเผชิญหน้ากัน

ฉะนั้นบอกว่า เวทนาๆ มันเป็นสิ่งที่ว่าเป็นทุกขเวทนา เป็นสิ่งที่ว่าเราต้องเผชิญที่มันเป็นทุกข์ มันเป็นความที่เราต้องขมขื่นอะไร... ไม่ใช่

ขมเป็นยา หวานเป็นลม ขมเป็นยา ถ้ามันเป็นยาขม แต่เป็นยาขมนี่มันเป็นเรื่องที่ว่าเราจะต้องพิสูจน์กันด้วยปัญญาของเรา ถ้าเราพิสูจน์ด้วยปัญญาของเรา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันจะมีคุณธรรมที่เหนือ ขมเป็นยา มันรักษาโรค หวานเป็นลม ขมเป็นยา

ฉะนั้นจะบอกว่า ต้องผ่านเวทนาหรือไม่

เราก็จะบอกว่า ไม่ ไม่จำเป็นจะต้องผ่านเวทนา แต่ถ้าไม่จำเป็นต้องผ่านเวทนา มันก็ต้องผ่านกาย ผ่านจิต ผ่านธรรม ถ้ามันตรงกับจริตนิสัย มันก็ต้องผ่านทางเวทนา เห็นไหม สติปัฏฐาน ๔ ๔ อย่างให้เลือก

ในอริยสัจ ๔ ก็เหมือนกัน บอกว่า “ทุกข์ต้องกำหนดแล้วก็ต้องไปละสมุทัย สมุทัยแล้วต้องไปนิโรธ”...มันก็ไม่ใช่อีก

เวลาธรรม เวลามันสมดุล มันเป็นหนึ่งเดียว มันเป็นปัจจุบันพร้อมกันหมดเลย แต่เวลาทางเลือก ทางเลือก เห็นไหม เราจะไปทางกาย จะไปทางเวทนา ไปทางจิต ทางธรรม

อย่างเช่นทุกข์ก็เหมือนกัน ทุกข์ควรกำหนด กำหนดในเรื่องอะไร มันเป็นทางเลือก แต่เราเลือกแล้ว ถ้าเราเลือกแล้วเราต้องมุ่งมั่นตรงนั้นเลย เราเลือกแล้วเราต้องทำสิ่งนั้น ขณะนั้นให้ปัจจุบันนั้นสำเร็จหรือให้ปัจจุบันนั้นปล่อยวางกันตรงนั้น นี่ในการปฏิบัติ ถ้ามันเป็นทางเลือก แต่เราเลือกแล้วเราพร่ำเพรื่อ นั่นน่ะที่บอกว่ามันจับจด พร่ำเพรื่อจับจด มันก็ไม่ได้ผล

ถ้าเราจะเอาจริง เอาจริงก็บอกว่าจะต้องผ่านทางเดียวหรือไม่

ก็ไม่อีกแหละ

ฉะนั้นว่า คนเป็นสอน ครูบาอาจารย์ที่เป็นสอน ท่านจะดูตรงนี้ ดูที่เป็นปัจจุบัน ปัจจุบันว่ามันจะเป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ อยู่ที่ว่า ครูบาอาจารย์องค์ไหนท่านผ่านสิ่งใดมา ท่านมีความชำนาญมา อย่างเช่นเรื่องเวทนา มันมีคนมาปรึกษาเยอะไง มีคนมาปรึกษาเยอะ เพราะว่าต้องผ่านเวทนา เขาใช้คำว่า "ต้องผ่านเวทนา" แล้วก็ พยายามจะต่อสู้กับเวทนา นั่งทีหนึ่ง ๑๘ ชั่วโมง ออกจากนั่งสมาธิ ก็เข้าโรงพยาบาลเลย เขาพูดให้ฟัง อันนี้ฝังใจมาก มันเป็นความมุ่งมั่น เป็นความตั้งใจ ตั้งใจมากๆ เลย แต่ความตั้งใจโดยความอดทนเอา

อดทนเพราะอะไร เพราะได้ฟังเทศน์หลวงตามาเยอะ ได้ยึดมั่น แล้วพยายามจะต่อสู้ด้วยใจที่เข้มแข็ง แต่มันยังไม่ได้ฝึกหัดให้ตัวเอง มีความชำนาญพอ ไปทนเอานะ ทนเสร็จ นั่ง ๑๘ ชั่วโมง ออกจาก สมาธิมา ลุกจากสมาธิก็ให้ญาติพี่น้องส่งโรงพยาบาลเลย

เราถามว่า ทำไมต้องทำแบบนั้น

ก็จะผ่านเวทนา ก็คือเราเข้มแข็ง เราคิดว่าเราทำได้ แล้วหลวงตาท่านผ่านมาแล้ว ท่านทำได้ เราก็คิดว่าเราทำได้

แต่หลวงตาท่านมีความชำนาญ ท่านมีการฝึกฝนมา ท่านมี ศีล สมาธิ ปัญญา คือปัญญาที่หลอกล่อ คำว่า "หลอกล่อ"

คือล่อให้กิเลสออกมานะ พยายามหลอกล่อ การเผชิญหน้า การค้นคว้า ปัญญามันรอบตัว

แต่ของเรา เราเชื่อมั่นว่าหลวงตาท่านทำได้ เราจะทำได้ แล้วเราก็ทนเอา ทนเอา ๑๘ ชั่วโมง ออกจากการภาวนาก็ส่งโรงพยาบาล นี่เพราะความเชื่อมั่น

เรามีศรัทธาความเชื่อในครูบาอาจารย์ของเรา ถูกต้อง แต่ครูบาอาจารย์ของเราเวลาท่านพูด ท่านก็พูดเพื่อให้กำลังใจ ให้พวกเราเข้มแข็ง แต่เข้มแข็งแล้วมันต้องมีปัญญาด้วย ต้องมีการฝึกหัด ต้องมีประสบการณ์ แล้วประสบการณ์มันทำ

แล้วพออย่างนั้นปั๊บ เราก็พยายาม เขาก็ยังยึดอยู่อย่างนั้นว่า ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้

เราก็โอเค ต้องเป็นอย่างนั้น แต่โดยสายตาของเรา เราเห็นแล้ว เราก็ชื่นชมเขาที่ว่าเขาเข้มแข็งนะ เราชื่นชมว่าเขาเอาจริง แต่ด้วยกิเลส คำว่า "กิเลส" คือว่าไม่สุขุมรอบคอบพอ ว่าอย่างนั้นเถอะ จะว่าเป็นกิเลสนะ ที่ว่าหลวงตาบอกว่ามันเป็นมรรค เป็นความอยากได้ อยากกระทำ นี่เป็นมรรค แต่มรรคของเรามันไม่สมดุล มรรคของเรามันไม่สามัคคี มรรคของเรามันก็เลยไม่เป็นผลกับเรา แล้วมันไปกระทบกระเทือนร่างกายจนเกินไป

ฉะนั้น "จำเป็นต้องผ่านทุกขเวทนาทางกายเสมอไปหรือไม่"

คำว่า "เสมอไป" ถ้ามันจำเป็นต้องผ่าน หรือถ้ามันไปหาสิ่งใดไม่เจอ เวทนาเรารู้อยู่แล้ว คือว่ามันใช้ประโยชน์ได้ แต่ไม่ต้องมีหนทางเดียว เป็นหนทางของการวิปัสสนา เป็นหนทางการใช้ประโยชน์ เป็นหนทางทำให้จิตใจเข้มแข็ง ถ้าเป็นในขั้นของสมาธิจะทำให้จิตใจนี้เข้มแข็ง ถ้าเป็นขั้นของปัญญา มันจะเป็นกิเลสมันใช้เวทนา กิเลสมันใช้ความสุขความทุกข์เป็นเครื่องล่อ เป็นเครื่องออกไปหาประโยชน์ แล้วเราก็จับเวทนาย้อนศรกิเลสเข้าไป

การวิปัสสนาคือย้อนศรกิเลสเข้าไป เพราะกิเลสเป็นนามธรรม ถ้าเราผ่านเวทนา เราใช้เวทนา กิเลสมันไม่มีเครื่องมือใช้ กิเลสมันโดนทำลาย กิเลสมันเข้าไปจนตรอก แล้วเราใช้ปัญญาต่อเนื่องเข้าไป จะเข้าไปเหยียบหัวมัน แล้วจะเข้าไปประหัตประหารมัน จะเข้าไปทำลายมัน นี่วิธีการวิปัสสนา

ฉะนั้น ถ้าบอกว่า จะต้องผ่านเสมอไป

ไม่

แต่บอกจะไม่ใช้มันเลย

ไม่ใช่ จำเป็นต้องใช้

ขมเป็นยา ความขมขื่น ความต่างๆ มันเป็นผลของกิเลสที่มันสำรอกมันคายมาในใจ ความข่มขื่น ความทุกข์ความระทมมันมีอยู่แล้ว เป็นผลของกิเลส เราพยายามจะเข้าไปชำระล้างเข้าไปต่อสู้กับมัน มันถึงว่าขมเป็นยา ความขมขื่นนั้นเป็นยา ความขมขื่น

ความทุกข์ระทมอันนั้นน่ะมันเป็นยา มันเป็นยาที่เราจะเข้าไปต่อสู้กับมัน ไปทำลายมัน ไปสำรอกมัน ไปคายมัน ไปทำอย่างนั้น นี่ขมเป็นยา

จะบอกว่า ทุกขเวทนามันทุกข์เหลือเกิน แล้วบอกว่า เราหลบทุกขเวทนาทางกายได้หรือไม่

เราหลบนี่เป็นวิธีการ อย่างเช่นเราสู้กับเวทนา เราสู้ไม่ไหว เราสู้ไม่ไหว กลับมาพุทโธนี่หลบแล้ว เห็นไหม ในวงกรรมฐาน ครูบาอาจารย์ท่านสอนว่าให้เป็นนักรบๆๆ ไม่ใช่นักหลบๆ

แต่มันรบไม่ไหว ในเมื่อกำลังเราน้อยกว่า ทุกอย่าง กำลังเราไม่มี เราจะไปรบกับใครล่ะ กองทัพมันมาทั้งกองทัพเลย เรามีอยู่ ๒ คน เราไปสู้อะไรกับมันน่ะ เราก็ต้องหลบก่อน หลบก่อน พอกองทัพมา ลงใต้ดิน ไปซ่องสุมผู้คนขึ้นมาจะไปสู้กับมัน เห็นไหม พอมันมา พุทโธก่อนเลย หลบเลย เพราะพุทโธนี้เป็นการหลบนะ เพราะ คำบริกรรมพุทโธๆ ให้จิตมันสงบ

นักรบคือเข้าไปเผชิญหน้ากับมัน เราต้องหลบก่อน ถ้าจิตเรา ไม่มีสมาธิ จิตเราไม่มีกำลัง เราต้องหลบก่อน

เห็นไหม เขาบอกว่า “เราหลบทุกขเวทนาทางกายได้หรือไม่”

ถ้ามันรุนแรงมา เราต้องหลบ เราสู้ไม่ได้ ถ้าเราสู้ไม่ได้นะ เวทนามันมาแล้วอยากให้หาย กองทัพใหญ่มาแล้วก็เผชิญหน้ามันเลยนะ มันเหยียบแบนเลย แล้วก็จะน้อยใจแล้ว “ธรรมะขององค์สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเจอเวทนา ให้สู้กับเวทนา เราเป็นนักรบ

รบกับเวทนาแพ้ทุกทีเลย ยิ่งรบยิ่งเจ็บ ยิ่งรบยิ่งทุกข์ ยิ่งรบยิ่งตายอย่างนี้แล้วทำไมพระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นน่ะ”

ก็บอกว่า อ้าว! ก็ให้รบกับมัน เพราะแพ้ชนะอยู่ที่การรบ อำนาจมาจากปลายกระบอกปืน กองทัพของใครเข้มแข็งกว่า กลยุทธ์ดีกว่า กระบอกปืนเข้มแข็งกว่า อำนาจจะเกิดตรงนั้น แล้วอำนาจมาจากปากกระบอกปืน แต่เรามีแต่กระบอกไม้ไผ่ เรามีแต่ไม้ซาง แล้วจะไปสู้กระบอกปืน

ถ้าเราจะหลบทุกขเวทนา เราต้องหลบก่อน ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีสมาธินะ ถ้าเราไม่ไหว เราพุทโธชัดๆ พุทโธๆๆ คำบริกรรมมันหลบมา พอมันลง มันลงก็เหมือนคำถามนี่ “เวลาจิตที่มันไม่เกี่ยวกับเวทนาทางกาย เวลามันวูบลง มันเบามาก”

เห็นไหม นี่ไปซ่องสุมผู้คนก่อน พอเรามีกำลัง มีสติมีปัญญาขึ้นมาแล้ว เราเผชิญหน้ากับมัน ต้องเผชิญหน้า ต้องเป็นนักรบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนนะ นักรบต้องมีมรรค มรรคญาณต้องมีมรรคญาณเข้าไปชำระ มีมรรค พูดกับสุภัททะ เวลาสุภัททะไปถาม “ศาสนาไหนก็ว่าดี ศาสนาไหนก็ว่าดี”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพาน **“สุภัททะอย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”**

คำนี้เราจำฝังใจเลย แล้วคิดดูสิ ในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีเขามีมรรคอะไร เขาเชื่อตามๆ กันมา ใส่ชุดขาวเดินเป็นแถว แล้วก็ทำแค่นั้นน่ะ มรรคมันคืออะไรล่ะ

อ๋อ! มรรคก็เขียนเลย งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ... อันนี้เป็นมรรคของฆราวาสเขาทำมาหากินเลี้ยงปาก มรรคของการดำรงชีวิต

ถ้าเป็นมรรค ถ้าเป็นธรรมจักร เลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงหัวใจชอบ หัวใจคิดเรื่องสัจธรรม หัวใจน้อมไปทางปัญญา นั่นน่ะเลี้ยงชีพชอบ งานชอบ งานชอบในอริยสัจ สติชอบ สมาธิชอบ ปัญญาชอบ

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

ในการปฏิบัติ เราฟังมาตลอด ที่ไหนมีมรรคบ้าง ที่ไหนมีมรรคบ้าง ไม่เห็นมี มันไม่มีมรรคเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสมาธิ มันไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญา ไม่เกิดมรรค มรรคมันคือธรรมจักรๆ คือปัญญาหมุนน่ะ

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล แล้วถ้ามันจะมีมรรค มรรคมันจะเกิดที่ไหนล่ะ มรรคมันเกิดที่ไหน ถ้ามรรคมันเกิด มันเกิดบนใจ ใจอยู่ที่ไหนล่ะ ถ้าไม่มีสมาธิ มันไม่รู้จักใจของตัวเอง สิ่งที่นึกคิดอยู่นี้มันเป็นสถานะของมนุษย์ มนุษย์นี่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอกและโลกใน

โลกนอกคือโลกของวัฏฏะ โลกของการเวียนว่ายตายเกิด โลกในคือภวาสวะ คือภพไง โลกในก็ที่ความคิดมันเกิดขึ้นนี่

รู้แจ้งโลกใน ถ้าไม่รู้แจ้งโลกใน ถอนกิเลสไม่ได้ กิเลสมันครอบครองอยู่บนภวาสวะ อยู่บนภพ อยู่โลกใน ถ้าโลกในไม่รู้แจ้งจะรู้แจ้งโลกนอกไม่ได้

ถ้ารู้แจ้งโลกใน โลกในอยู่ที่ไหน ปัญญาเกิดที่ไหน มรรคเกิดที่ไหน ถ้ามันมีมรรค มันถึงจะมีผล ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

ฉะนั้น "เราจะหลบทุกขเวทนาทางกายได้หรือไม่"

ถ้าเรายังอ่อนแออยู่ เราต้องหลบก่อน กำหนดพุทโธนี่คือหลบอยู่แล้ว พุทโธๆๆ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ขอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จนมันละเอียดลึกซึ้งขึ้นมา อ้าว! พุทธะอยู่นี่เอง พุทธะอยู่นี่เอง คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่กลางหัวอกนี่เอง ถ้ามันเข้าไปสู่ความสงบไง พอมันเข้าไปอยู่กับพุทธะ เรามีแม่ทัพแล้ว มีผู้ให้นโยบายแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่นี่ สู้มันได้แล้ว ออกมาก็ใช้ปัญญาเห็นไหม เวลากองทัพมันมารุนแรง เราหลบก่อน ต้องหลบ

"เราหลบทุกขเวทนาทางกายได้หรือไม่"

บริกรรมพุทโธคือการหลบอยู่แล้ว นี่แหละคือการหลบ หลบเข้าสมาธิ มีสมาธิแล้ว มีกำลังแล้ว เราจะออกไปรบกับมัน

"เราหลบทุกขเวทนาทางกายได้หรือไม่"

พุทโธๆๆ ถ้าจิตมันสงบได้ มันเหมือนคำตอบของคำถามเขานี่แหละ เวลาจิตที่มันไม่เกี่ยวข้องกับทางกายเลย มันจะวูบลง อย่างนี้ใช้ได้

ฉะนั้น เขาบอกว่า "ผมมักจะแพ้ช่วง ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที"

ไอ้กรณีนี้แปลกมากนะ เวลาคนนั่งสมาธิ ถ้าไม่ได้คิดถึงสิ่งใดเลย มันจะไม่มีสิ่งใดมารบกวนเท่าไร แต่ถ้าใครนะ มันมีสิ่งใดที่ฝังใจ เวลานั่งสมาธิไป ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาทีนี่แปลก ฉะนั้น เวลา ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที เวทนามันจะแรงทันทีเลย แปลก

เพราะมันมีนะ อย่างเรามีอยู่บ่อยมากการปฏิบัติ จิตนี้มันมหัศจรรย์ ธรรมดาเราก็อยู่กันปกตินี่เนาะ เวลานั่งสมาธิ เวลากลืนน้ำลายทีหนึ่ง อึ๊ก! เท่านี้ พอนั่งๆ ไปเดี๋ยวก็อึ๊ก! แค่นี้ พอจิตมันซับปั๊บ ตายเลย

มีคนมาหาบ่อย พอนั่งสมาธิไปสัก ๓๐ นาที เหงื่อจะแตกออก แล้วตรงนี้มันก็เป็นอุปสรรค มันก็ปกติของคน ถ้าวันไหนเรานั่งอากาศดี มันก็เย็นสบาย ถ้าวันไหนเราไปนั่งอากาศที่มันร้อนนะ เวลาเหงื่อไคลมันแตก พอเหงื่อแตก มันฝังใจเลย อู้ฮู! เหงื่อแตก ฉะนั้น พอนั่งไปถึงจุดนี้ เดี๋ยวก็เหงื่อแตก จิตมันจะสร้างเลยนะ ให้ร่างกาย

ขับเหงื่อออกมา พอขับเหงื่อออกมานะ มันก็ทำให้ไม่สบายใจแล้วเลิก เป็นอยู่อย่างนี้ แล้วก็มาหาเรา

บางคนก็เอียง เอียงข้างหนึ่ง พอนั่งๆ ไป เอียงแล้ว มันเอียงๆ

ก็ดึงออกมามันก็หาย

"มันเอียงๆ"

ก็ดึงกลับมามันก็หาย แต่มันเชื่อไง เชื่อว่าเอียง เราเชื่อว่าเราเอียง

"มันเอียงนะหลวงพ่อ"

๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที ก็เป็นแบบนี้

ฉะนั้น เรานั่งนะ เรานั่งของเราไป ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที ก็ไว้นั่น เรานั่งของเรา แล้วให้ผ่านอย่างนั้น สิ่งใดถ้ามันเป็นข้อมูลในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า จิตนี้ ตัณหาความทะยานอยากเหมือนยางเหนียว มันติดไปหมด แล้วอะไรพอมันติดปั๊บ มันชัดอยู่ตรงนั้นน่ะ แล้วกว่าจะปลดได้ ปลดทีละข้อๆ ปลดอันนี้ปั๊บ มันก็ไปติดอันอื่น ปลดอย่างนั้น ก็มาติดอย่างนี้ ปลดอย่างนี้ ก็ไปติดอย่างนั้น

แต่พอมันปลดบ่อยๆ เข้า มันก็ อ๋อ! เดี๋ยวก็ติดๆ คราวนี้รู้เท่าแล้ว ไม่ติดอะไรเลย เห็นไหม ถ้ามันรู้เท่า มันก็ไม่ติดเองไง

แต่นี่มันไม่รู้เท่านะ มันคิดจะไปปลดที่เป้าไง ไปปลดที่มันติด แต่ความจริงนะ อ๋อ! ยางเหนียวมันอยู่ที่จิต จิตมันโง่ จิตมันไปติดเอง ถ้าปัญญามันรู้เท่านะ ต่อไปรักษาที่จิต มันก็ไม่ติดอะไร

ฉะนั้น ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที เป็นอุปสรรคที่เจอประจำ เวลานั่งสมาธิแล้วเวทนาจะมาตอนนี้ มาตอน ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที เราก็นั่งไป ตอนนี้ทุบนาฬิกาทิ้งหมดเลย ไม่มีชั่วโมงและไม่มีนาที นั่งของเราไปเรื่อย พอเดี๋ยวมันเริ่มหายไปๆ มันก็จะไม่เป็น ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาทีแล้ว มันจะมาภายใน ๑๐ นาทีก็ได้ มันจะมาภายใน ๒๐ นาทีก็ได้ มันจะมาภายในครึ่งชั่วโมงก็ได้ มันจะมาภายใน ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมงก็ได้ มันจะมาตอนไหนให้มันมาตอนนั้น ถ้าจิตสงบแล้วสู้มัน

ถ้าสู้มันนะ พิจารณาไปเลย พิจารณา เวทนามันคืออะไร เวทนามันก็คือความฝังใจนั่นน่ะ ใจมันคิดว่านี่เป็นเวทนา ถ้าใจเขาเล่นไพ่ ๗ วัน ๗ คืน เขาไม่เห็นมีเวทนาเลย คนที่เขาเพลินในการดูหนัง เขาไปดูหนัง อารมณ์เขาส่งไปที่หนังนะ เขาก็ไม่เห็นมีเวทนาเลย จิตมันส่งออก

แต่นี่ถ้าจิตเราสงบนะ ถ้าเวทนามา มันจับเวทนาได้ มันพิจารณาของมัน มันเป็นของมัน เห็นไหม เวทนามันเกิด เกิดเพราะจิตมันโง่ ถ้าจิตมันฉลาด จิตมันเข้าใจแล้วนะ มันเกิดไม่ได้เลย

เวลาหลวงตาท่านบอกเลย นี่เวลาฆ่าปู่มันแล้ว “มันจะเอาเวทนาไหนมาหลอกเราอีกวะ”

แล้วเวทนามันก็คือเวทนานี่ แล้วเวทนาอย่างนี้เราได้ฆ่ามันแล้ว แล้วมันจะเอาเวทนาไหนมาหลอกเราอีกวะ แต่มันก็มีเวทนาอีกแหละ เวทนา สามัญสำนึกของมนุษย์มันก็มีสุขมีทุกข์ มันก็คือเวทนานั่นแหละ แต่เวทนาอย่างนี้เรารู้เท่าใช่ไหม เวทนานี้มันเป็นอารมณ์ใช่ไหม แต่ถ้าเราทุกข์กับมันไง ถ้าอะไรเกิดขึ้น เราทุกข์กับมัน มันจะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราอีกวะ เรารู้เท่าหมดแล้ว มันจะมาหลอกเราได้อย่างไรวะ แต่มันก็มีกับเราอยู่วันยังค่ำแหละ เพราะความสุขความทุกข์มันมีกับเราตลอดไป นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราชนะแล้วมันก็จบ

ฉะนั้นบอกว่า “มักจะแพ้ใน ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาทีนี้ อุปสรรคที่เจอเป็นประจำเวลาทำสมาธิ เวทนาทางกาย”

ทำความเข้าใจอย่างที่เราพูดนี่ แต่มันก็เข้าใจได้ยาก เวลาเราพูดมันก็เป็นประเด็นหนึ่ง เวลาเขาบอกเขาเชื่ออย่างนี้ พอเชื่ออย่างนี้มันก็นู่นก็ไม่ใช่เวทนา นี่ก็ไม่ใช่เวทนา มันก็เลยจับต้นชนปลายไม่ถูกเหมือนกัน

มันต้องมีทางเดินไง จิตนี้มันต้องมีทางเดิน อย่างเช่นคำบริกรรม ถ้าทำสิ่งใดไม่ได้ บริกรรมไว้ พุทโธๆ ไว้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิไว้ ถ้าจิตสงบแล้ว จิตสงบแล้วฝึกหัดน้อมไปสู่กาย สู่เวทนา สู่จิต สู่ธรรม แล้วหัดวิปัสสนาไป ถ้าวิปัสสนาไป ถ้ามันพิจารณาไม่ได้ก็กลับมาพุทโธอีก เห็นไหม มันมีสูตรทำความสงบของใจ ใจสงบแล้วถ้าวิปัสสนา มันก็มีสูตรของมันอยู่เหมือนกัน

เขาบอกว่า เวลาการสอนที่เขาเป็นสมมุติ เป็นทางโลก เป็นทางวิชาการ เขาจะมีสเต็ปนะ เป็นอย่างนั้นๆๆ เลย กรรมฐานนี่ไม่มีเลย ทำอะไรก็ไม่รู้เรื่อง

มันมีของมัน แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านฉลาด ท่านไม่พูดออกมาให้คนจำเป็นสัญญา จำเป็นสัญญาแล้วก็ไปสร้างภาพว่าเป็นสเต็ปไง สร้างภาพว่าเราจะขึ้น ๑ ๒ ๓ ๔ ไง แล้วพอมันสร้างภาพเสร็จมันทำจบแล้ว มันก็ว่ามันเป็นพระอรหันต์ไง ทั้งๆ ที่มันไม่ได้อะไรเลย

มันมี ถ้ามันไม่มี ทำไมครูบาอาจารย์ท่านสนทนาธรรม ท่านรู้กันล่ะว่าใครอยู่ตรงไหน ใครอยู่ตรงไหน

มันมี แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านฉลาดท่านไม่เอามาเป็นโทษกับนักปฏิบัติ นักปฏิบัติพอไปรู้สเต็ป รู้วิธีการแล้ว มันทำเหมือนเลย ของเทียมเขาดีกว่าของจริงอีก สังเกตได้ สินค้าของเทียม โอ้โฮ! รูปแบบมันสวยกว่า ทุกอย่างมันดีกว่า สีดีกว่า คุณภาพ คุณภาพใช้ไม่ได้ แต่ของมันดีกว่า ถ้ากิเลสมันรู้ มันไปทำเลย

ฉะนั้นจะบอกว่า ในขั้นของสมถะ ในขั้นของทำความสงบของใจ มันก็ต้องมีความสามารถ มีความจริงของมัน แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา

นี่เขาบอกว่า "ถ้าเวลาไหนจิตมันไม่เกี่ยวกับเวทนาทางกาย แล้วมันจะวูบลงเบามาก"

อันนี้เป็นสมาธิ ถ้ามันวางได้ ถ้าเราทำได้ เราถึงเป้าหมายก่อน คือเราถึงความสงบก่อน เวทนาก็เกิดกับเราไม่ได้ นี่นักหลบ หลบเข้ามา

แต่บางที ไม่ใช่บางที ทุกทีเลยล่ะ ถ้ากิเลสมันเข้มข้น กิเลสมันให้จิตนี้เคยได้สัมผัสธรรม มันจะหากลอุบายที่จะปิดกั้น กลอุบายที่จะหลอกลวง แล้วเราก็ไม่ทันมัน

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

แต่ในจิตในการเกิดใต้สำนึกมันมีอวิชชาอยู่แล้ว อวิชชานี่พญามารมันมีหลาน มีลูก มีพ่อ มีปู่ มารมันก็มีหลายซับหลายซ้อน ฉะนั้นการปฏิบัติให้เข้มแข็ง ให้เข้มแข็งแล้วทำของเราไป การปฏิบัติแบบนี้เราปฏิบัติเพื่อประโยชน์กับเราไง

ฉะนั้นบอกว่า เรื่องทุกขเวทนาทางกายจะทำอย่างไร จะทำอย่างไรให้เราผ่านอุปสรรคอย่างนี้ จะทำอย่างไรให้เราภาวนาเจริญก้าวหน้าไป

เราถึงบอกว่า สิ่งนี้ขมเป็นยาๆ ถ้าเราจะทำให้มีแต่ความสุข มีแต่ความชื่นบาน มีแต่ทุกอย่างไปเลย สิ่งนั้นมันก็ทำได้ ทางโลกเขาทำกันอย่างนั้นน่ะ เขาบอกว่า มีแต่ความสุข ทำแล้วมีแต่ความดี

เราก็พูดเหมือนกัน ปฏิบัติต้องมีความสุข ความสุขมันเกิดจากผลของการปฏิบัติที่มันปล่อยวาง มันถึงมีความสุข แต่ในการปฏิบัติ การทำงานต้องเหนื่อยยากทั้งนั้นน่ะ ความเหนื่อยยากการทำงานของเรา แต่เราเต็มใจทำเพราะเรารู้ว่างานอย่างนี้งานพ้นจากทุกข์ งานอย่างนี้เป็นงานอริยทรัพย์ งานอย่างนี้เป็นทรัพย์ของจิต

เราหาแก้วแหวนเงินทอง เราหามา สมบัติเพื่อมาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยแก่ชีวิต มันต้องมีชีวิต มันต้องมีอาหาร มีเครื่องอยู่ แต่เวลางานของใจมันเป็นสมบัติของใจเลย เห็นไหม

ในทางโลก เราทำสิ่งใดมา ถ้าเป็นสมบัติของเรา ถ้าสมบัติของเรา เวลาเราเสียชีวิตไปมันก็เป็นมรดกตกทอดกับวงศ์ตระกูล แต่เวลาปฏิบัติ อริยทรัพย์เป็นของจิตดวงนั้นๆ โดยเฉพาะ ดวงใจดวงใดที่ปฏิบัติได้เป็นทรัพย์สมบัติของใจดวงนั้น เวลาเขาตายไปก็จิตดวงนั้น สมบัตินั้นจะไปกับเขา มันจะโอนให้ใครไม่ได้ ส่งต่อใครไม่ได้ ทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงของใจดวงนั้นเอง ฉะนั้น ปฏิบัติจริง ให้รู้จริงตามความเป็นจริง มันจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น

ถึงบอกว่าขมเป็นยาๆ จะบอกว่าเวทนาทุกข์ทั้งนั้นน่ะ

"เถรวาทนี่ทุกข์นิยม เถรวาทมีแต่ความทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจ"... ไม่ใช่หรอก มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง ความจริงมันเป็นแบบนี้

สิ่งที่เขาบอกว่าเขามีความสุขๆ...เอาความสุขมาจากไหน เอาความสุขที่ไหนมา เพราะอริยสัจ สัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์นี้เป็นสัจจะ ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ แล้วเราทนอะไรได้บ้าง ชีวิตนี้ทนอะไรได้บ้าง ชีวิตนี้มันมีอะไรได้บ้าง มันก็มีความทุกข์เป็นสัจจะ แล้วเอาความทุกข์มาพิจารณา แล้วละตัณหา ละความอยากให้พ้นทุกข์ ไอ้ทุกข์ที่เป็นสัจจะไม่ใช่ทุกข์เลย วางหมด จบ รู้เท่าทันหมด นี่มันเป็นความจริง สอนเรื่องสัจจะ สอนเรื่องความจริง

ฉะนั้นถึงบอกว่าขมเป็นยาๆ ทุกข์ สัจจะมันเป็นยา มันเป็นความขมขื่น แต่ความขมขื่นนั้นเรารู้เท่า เราสำรอกเราคายออกแล้วเราจะมีความสุขนะ วิมุตติสุขไง ถึงไม่บอกว่าเป็นสุขสมมุติของโลกไง สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขา แล้ววิมุตติเป็นอย่างไรล่ะ วิมุตติก็คือสุข สุขแท้ๆ มันเป็นอย่างไร

สุขแท้ๆ ไม่มีสุข ไม่มีทุกข์ ไม่มีอะไรเข้ามาเติมมันได้ มันคงที่ของมัน เราทำแบบนี้เพื่อแบบนี้ไง ทุกขเวทนาเราจะผ่านได้ ผ่านเพื่อสัจจะเพื่อสมบัติของใจ มันเป็นอัตตสมบัติกับใจดวงนั้น เอวัง

ขมเป็นยา ความขมขื่น ความต่างๆ

มันเป็นผลของกิเลสที่มันสำรอกมันคายมาในใจ

ความข่มขื่น ความทุกข์ความระทมมันมีอยู่แล้ว

เป็นผลของกิเลส

เราพยายามจะเข้าไปชำระล้าง เข้าไปต่อสู้กับมัน

มันถึงว่าขมเป็นยา

ความขมขื่นนั้นเป็นยา

ความขมขื่น ความทุกข์ระทมอันนั้นน่ะมันเป็นยา

มันเป็นยาที่เราจะเข้าไปต่อสู้กับมัน

ไปทำลายมัน ไปสำรอกมัน ไปคายมัน

ไปทำอย่างนั้น นี่ขมเป็นยา

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

พระอาจารย์สงบ มนัสสนฺโต
ขมเป็นยา
ถาม - ตอบ ปัญหาธรรม